

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra: Historie
Studijní program: Specializace v pedagogice
Studijní obor: Historie – Německý jazyk

TRESTNÍ NALÉZACÍ KOMISE BROUMOV 1945 - 1947

**THE PENALTY FINDING COMMISSION AT
BROUMOV 1945 - 1947**

Bakalářská práce: 2010–FP–KHI– 083

Autor:
Barbora Pešková

Podpis:

.....

Vedoucí práce: Mgr. Kateřina Lozoviuková, Ph.D.

Konzultant: PhDr. Ivana Hrachová

Počet

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
85	2	2	6	7	10

V Liberci dne: 26. 4. 2012

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra historie

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(pro bakalářský studijní program)

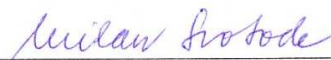
pro (kandidát): Barboru Peškovou
adresa: 5.května 92, Meziměstí, 549 81
studijní obor (kombinace): Historie - Německý jazyk se zaměřením na vzdělávání
Název BP: **Trestní nalézací komise Broumov 1945 - 1947**
Název BP v angličtině: **Penalty finding commission at Broumov 1945 - 1947**
Vedoucí práce: Mgr. Kateřina Lozoviuková, Ph.D.
Konzultant: PhDr. Ivana Hrachová
Termín odevzdání: 30. 4. 2011

Poznámka: Podmínky pro zadání práce jsou k nahlédnutí na katedrách. Katedry rovněž formulují podrobnosti zadání. Zásady pro zpracování BP jsou k dispozici ve dvou verzích (stručné, resp. metodické pokyny) na katedrách a na Děkanátě Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické TU v Liberci.

V Liberci dne 30. března 2010

děkan

vedoucí katedry

Převzal (kandidát): Barbora Pešková

Datum: 17.10.2011

Podpis: Pěšková

Název BP: TRESTNÍ NALÉZACÍ KOMISE BROUMOV 1945-1947

Vedoucí práce: Mgr. Kateřina Lozoviuková, Ph.D.

Cíl: Cílem bakalářské práce je na základě studia pramenů a literatury charakterizovat činnost Trestní nalézací komise Broumov v letech 1945-1947. Pozornost bude věnována fungování komise v rámci retribučního soudnictví poválečného Československa. Sledována a analyzována bude národnostní problematika, sociální struktura obžalovaných, poměr odsuzujících a osvobozujících rozsudků. Jednotlivé kauzy budou statisticky vyhodnoceny a typizovány.

Požadavky: Znalost dobových reálií, kritické myšlení, schopnost práce s prameny a jejich komparace s literaturou.

Metody: Analýza archivního materiálu
Syntéza pramenů a literatury

Literatura: 1. PRAMENY ARCHIVNÍ:
Národní archiv Praha
Státní okresní archiv Náchod

1.2. PRAMENY VYDANÉ, DOKUMENTY:
Sbírka zákonů a nařízení Československé republiky
Soudobý regionální tisk

2. LITERATURA:
BORÁK, Mečislav: Spravedlnost podle dekretu. Retribuční soudnictví v ČSR a Mimořádný lidový soud v Ostravě (1945–1948), Šenov u Ostravy 1998.
HRACHOVÁ, Ivana: Mimořádný lidový soud v Mostě 1945–1947. Diplomová práce FP TU, Liberec 2006.
JANÁK, Dušan: Činnost mimořádného soudu Opava v letech 1945–1948, Časopis Slezského zemského muzea, série B, 43/1994, s. 245 – 283.
JIŘÍK, Václav: Klatovské oprátky, Plzeň 2004.
JUST, Vladimír: Věc: Vlasta Burian, Praha 1991.
JUST, Vladimír: Vlasta Burian. Mystérium smíchu, Praha 1993.
KOČOVÁ, Kateřina: Druhá retribuce. Činnost mimořádných lidových soudů v roce 1948, Soudobé dějiny 11, 2004, s. 586 – 625.
KOČOVÁ, Kateřina: Činnost mimořádných lidových soudů . MLS Česká Lípa, Liberec a Litoměřice. Disertační práce, Fakulta humanitních studií Hradec Králové, Hradec Králové 2006.
KUKLÍK, Jan: Mýty a realita tzv. „Benešových dekretů“. Dekrety prezidenta republiky 1940–1945, Praha 2005.

Poválečná justice a národní podoby antisemitismu. Postih provinění vůči Židům před soudy a komisemi ONV v Českých zemích v letech 1945–1948 a v některých zemích střední Evropy, Sborník, Praha – Opava 2002.

Retribuce v ČSR a národní podoby antisemitismu. Židovská problematika a antisemitismus ve spisech mimořádných lidových soudů a trestních komisí ONV v letech 1945–1948, Sborník, Praha – Opava 2002.

Čestné prohlášení

Název práce: Trestní nalézací komise Broumov 1945 - 1947
Jméno a příjmení autora: Barbora Pešková
Osobní číslo: P08000728

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména § 60 – školní dílo.

Prohlašuji, že má bakalářská práce je ve smyslu autorského zákona výhradně mým autorským dílem.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval/a samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

Prohlašuji, že jsem do informačního systému STAG vložil/a elektronickou verzi mé bakalářské práce, která je identická s tištěnou verzí předkládanou k obhajobě a uvedl/a jsem všechny systémem požadované informace pravdivě.

V Liberci dne: 26. 4. 2012

.....
Barbora Pešková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala především vedoucí mé bakalářské práce Mgr. Kateřině Lozoviukové, Ph.D. za její trpělivost, ochotu a pomoc při psaní práce.

Poděkování rovněž patří pracovníkům Státního okresního archivu v Náchodě za ochotu a vstřícnost.

Za podporu a trpělivost patří velký dík i mé rodině a přátelům.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá problematikou poválečného retribučního soudnictví v Československu, konkrétně analyzuje průběh tzv. malé retribuice. Na základě studia dobových pramenů a komparace s poznatky z odborné literatury věnující se této problematice se snaží charakterizovat činnost Trestní nalézací komise v Broumově v prvním retribučním období v letech 1945 – 1947. První část práce se zabývá teorií a okolnostmi vzniku retribučních dekretů, především vznikem tzv. malého retribučního dekretu a činností trestních nalézacích komisí v českých zemích. Část druhá již podrobně analyzuje činnost Trestní nalézací komise v Broumově společně s uvedenými vybranými řešenými kauzami. Na konci práce jsou uvedeny přílohy, které obsahují kompletní seznam osob, jež se objevily před broumovskou komisí v prvním retribučním období a rovněž celé znění dekretů č. 16, 17, 138 a amnestii prezidenta republiky Klementa Gottwalda z 18. června 1948. Stěžejním pramenem mé práce byl fond ONV Broumov, který je uložen ve Státním okresním archivu v Náchodě.

Klíčová slova: retribuice, odplata, dekret, pomsta, národnost, trest, provinění, Trestní nalézací komise

Annotation

This Bachelor thesis deals with issues of after war vindictive judiciary in the Czechoslovakia, it is concerned particularly with analysing so called Small Retribution. The thesis endeavours to characterise work of Penalty finding comisson in Broumov in the first retribution period between years 1945 and 1947 by studying and comparing contemporary sources with the literature which presents information connected to this issue. The first part focuses on the theories and circumstances of the emergence of the vindictive Decrees, particularly on the emergence of the Small viddicative decree and on the work of Penalty finding comission in the Czech Lands. Second part analyses in detail the work of Penalty finding comission in Broumov together with presented selected solved cases. In the end of the paper, there are attachments which contain complete lists of people who stood in front of the committee in Broumov in the first retribution period. There are also full wordings of decrees number 16, 17, 138 and of amnesty of the President Klement Gottwald from June 18, 1948. The most important source of this paper is fund ONV Broumov which can be found in State Regional Archive in Náchod.

Key words: Retribution, vengeance, decree, revenge, nationality, penalty, offence, Penalty finding comission

Die Annotation

Diese Bachelorarbeit beschäftigt sich mit der Problematik der Nachkriegs-Vergeltungsgerechtigkeit in der Tschechoslowakei. Konkret analysiert sie den Vorgang der sogenannten kleinen Retribution. Auf Basis des Studiums der zeitgemäßen Quellen und der Komparation mit der Fachliteratur charakterisiert sie die Tätigkeit der Straffindungskommission Broumov in der ersten Retributionsphase zwar in den Jahren 1945 – 1947. Der erste Teil der Arbeit beschäftigt sich mit der Theorie und den Umständen zur Entstehung der Retributionsdekreten - vor allem zur Entstehung des sogenannten kleinen Retributionsdekrets. In dem zweiten Teil analysiert sie die Tätigkeit der Straffindungskommission Broumov gemeinsam mit ausgewählten Rechtsachen, die vor der Straffindungskommission gelöst wurden. Am Ende der Arbeit sind die Anlagen eingeleitet, die das komplette Verzeichnis von den Personen beinhalten, die vor der Straffindungskommission aufgefunden wurden. Diese Anlagen beinhalten sowohl auch die ausgewählten Dekreten (Nr. 16, 17, 138) und die Amnestie vom 18. Juni 1948 von dem Präsident der Republik Klement Gottwald. Als Grundquelle der Arbeit das Archivmaterial zur Straffindungskommission in Broumov, das in dem staatlichen Bezirksarchiv in Náchod archiviert ist, dient.

Die Schlüsselwörter: Die Retribution, die Vergeltung, das Dekret, die Rache, die Nationalität, die Bestrafung, der Verstoß, die Straffindungskommission

Seznam zkratek

BK	Bezpečnostní komise
ČSV	Český svaz válečníků
DAF	Deutsche Arbeitsfront (Německá pracovní fronta)
GESTAPO	Geheime Staatspolizei (Tajná státní policie)
K	Protektorátní koruna
Kčs	Československá koruna
MLS	Mimořádný lidový soud
MV	Ministerstvo vnitra
MNV	Místní národní výbor
NOF	Národní obec fašistická
NS	Národní soud
NSDAP	Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei (Nacionálně socialistická německá dělnická strana)
NSKK	Nationalsozialistische Kraftfahrkorps (Nacionálně socialistický motoristický sbor)
NSF	Nationalsozialistische Frauenschaft (Nacionálně socialistké ženské hnutí)
NSFK	Nationalsozialistische Fliegerkorps (Nacionálně socialistický letecký sbor)
NSV	Nationalsozialistische Volkwohlfahrt (Národněsocialistický spolek pro prosperitu národa)
ONV	Okresní národní výbor
OVK	Okresní vyšetřovací komise
OSK	Okresní správní komise
SNB	Sbor národní bezpečnosti
SNR	Slovenská národní rada
SOkA	Státní okresní archiv

SS	Sicherheitsdienst (Bezpečnostní služba)
TNK	Trestní nalézací komise
VOS	Veřejná osvětová služba
ZNV	Zemský národní výbor

Obsah

1. Úvod	1
2. Kritika pramenů a literatury	4
2.1. Kritika pramenů.....	4
2.2. Kritika literatury	6
3. Vznik dekretů prezidenta republiky	9
4. Průběh retribuce v Československu a retribuční dekrety	10
4. 1. Divoká retribuce	10
4. 2. Tzv. velký retribuční dekret	13
4.2.1. Dekret o Národním soudu	17
4.3. Tzv. malý retribuční dekret	18
4. 4. Retribuce na Slovensku	21
5. Trestní nalézací komise	24
6. Trestní nalézací komise Broumov	29
6.1. Národnostní problematika u TNK Broumov	35
6.2. Přehled činnosti TNK Broumov v jednotlivých letech působnosti.....	38
6.2.1. Rok 1946	38
6.2.2. Rok 1947	40
6.3. Typologie provinění u TNK Broumov	42
6.4. Typologie vynesených rozsudků u TNK Broumov.....	47
6.5. Statistické vyhodnocení činnosti TNK Broumov.....	50
6.5.1. Muži a ženy před TNK Broumov.....	50
6.5.2. Věková struktura souzených osob	52
6.5.3. Povolání souzených osob	53
7. Vybrané kauzy před TNK Broumov	54
7.1. Problematika tzv. horizontální kolaborace	55
7.1.1. Odsuzující rozsudky	58
7.1.1.1. Beranová Ludmila	58
7.1.1.2. Mrázek Josef	59
7.1.1.3. Štěpán Josef a Vomáčka Josef.....	60
7.1.1.4. Ticháček František	62
7.1.2. Osvobozující rozsudky	63

7.1.2.1. Brych Karel	63
7.1.2.2. Genert František	64
7.1.2.2. Nývltová Květa	65
7.1.2.3. Turnovský František a Hermon Josef.....	66
7.2. Členství v ČSV	68
7.2.1. Vznik ČSV	68
7.2.2. ČSV před TNK Broumov.....	70
7.2.2.1. ČSV v Machově	71
7.2.2.2. ČSV v Suchém Dole	73
7.2.2.3. ČSV ve Žďáru nad Metují, Petrovicích, Polici nad Metují.....	74
8. Závěr.....	76
9. Použité prameny a literatura.....	80
9.1. Archivy.....	80
9.2. Tištěné prameny	80
9.3. Použitá literatura	80
9.4. Slovníky	83
9.5. Internetové zdroje.....	83
9.6. Články z internetu	84
10. Seznam příloh.....	85

1. Úvod

Květen 1945 - celá Evropa se pomalu začala probouzet z šestileté nacistické okupace. V evropských zemích bylo nutné nastolit nový pořádek, který by co nejvíce přispěl jejich obnově. Ve společnosti se rovněž začala řešit otázka spravedlnosti a odplaty vůči nacionálněsocialistickým okupantům a jejich pomahačům.

Po spravedlivém potrestání okupantů a kolaborantů bezpochyby toužila převážná část obyvatelstva. Bohužel v některých případech se soudci stali samotní občané, kteří vzali spravedlnost do vlastních rukou a poznamenání válečnou situací na „obviněných“ vykonávali nepřiměřené tresty. Z tohoto důvodu bylo nutné najít řešení, které by zastavilo nekontrolovatelnou zlobu obyvatelstva a zároveň by uspokojilo veřejnost toužící po odplatě a potrestání viníků. O nutnosti zavedení určité formy retribučního soudnictví se mezi exilovými vládami okupovaných zemí hovořilo již na konferenci v Londýně v roce 1942. Výsledkem těchto debat byla tzv. Svatojakubská deklarace, ve které bylo uvedeno, že jedním ze základních cílů války je potrestání válečných zločinců a okupantů.¹

V říjnu 1943 vznikla v Londýně Komise spojených národů pro válečné zločiny (United Nations War Crimes Commission, UNWCC), jež měla za úkol po dobu své působnosti nasbírat potřebná fakta kolem válečných zločinů a zároveň pracovala na vytvoření Mezinárodního soudního tribunálu. Ve výboru této komise působilo rovněž pět československých zástupců.²

7. května 1945 se ministři zahraničních věcí Velké Británie, Sovětského svazu a USA dohodli na tom, že je nutno postavit všechny těžké válečné zločince před jednu soudní instituci. Následně se k této dohodě přidali i zástupci dalších evropských států, mezi nimi také Československo. Tak vznikl zákonný podklad pro vznik Mezinárodního soudního tribunálu, jenž měl sídlit v německém Norimberku. Tzv. norimberský proces se začal 20. listopadu 1945 a trval téměř jeden rok. Před soudem bylo obžalováno 24 osob, avšak stanulo před ním pouze 21 osob. Soudní senát vynesl dvanáct rozsudků smrti, tři tresty doživotí, čtyři tresty odnětí svobody od 10 do 20 let a 3 obžalovaní byli viny zproštěni.³

Norimberský proces byl z hlediska právního, ale rovněž morálního, zcela ojedinělým procesem a dodnes je velice diskutovaným tématem. Diskutovaným tématem především z toho důvodu, jakou roli hrála výše objektivita při vynášení rozsudků a zda vůbec celé provedení procesů proběhlo správným způsobem. Lze tvrdit, že tzv. norimberský proces se

¹ JIŘÍK, Václav: *Nedaleko od Norimberku*. Cheb 2000, s. 4-5.

² Tamtéž, s. 6.

³ Tamtéž, s. 7.

stal jakýmsi precedentem pro řešení dalších podobných záležitostí v evropské historii. Tzv. norimberský tribunál odstartoval vlnu retribučního soudnictví v celé Evropě, tedy i v Československu.

Normy, jež měly za úkol řídit poválečné uspořádání v Československu, byly Dekrety prezidenta republiky. Některé z nich prezident Beneš společně s exilovou vládou a dalšími poradními sbory vypracovával již v průběhu války v Londýně. Mezi nejdůležitější dekrety, jež měly řídit poválečnou retribuci v Československu, patřil tzv. velký retribuční dekret vydaný 19. června 1945, jehož cílem bylo potrestání nacistických zločinců a jejich domácích kolaborantů, a Dekret o Národním soudu, podle kterého měli být souzeni představitelé protektorátní vlády. Hlavním bodem tzv. velkého retribučního dekretu bylo zřízení mimořádných lidových soudů⁴, jež měly trestat omezený okruh válečných zločinců v rámci zrychleného soudního řízení. Soudy byly stanného charakteru a byly zřízeny ve většině zemí postižených nacistickou okupací.

Protože počet souzených osob u MLS byl značně vysoký a nejnižší trest, který mohl lidový soud udělit, bylo 5 let, musela být stanovena soudní instituce, jež by řešila „menší“ prohřešky. Z toho důvodu vláda vydala 27. října 1945 nový dekret prezidenta republiky, tzv. malý retribuční dekret, který měl trestat některá provinění proti národní cti. Na jeho základě byly vytvořeny Trestní nalézací komise⁵, jež spadaly pod správu okresních národních výborů⁶. Retribuce v Československu probíhala ve dvou fázích – období první retribuice⁷ a druhé retribuice⁸.

Hlavním úkolem mé práce je na základě pramenů a odborné literatury důkladně zmapovat a charakterizovat činnost TNK v Broumově v prvním retribučním období 1945 – 1947.

Text mé bakalářské práce lze rozdělit do dvou základních částí. V první se zabývám průběhem retribuice v Československu a problematikou s ní spojenou – vznik a vydání retribučních dekretů, vznik soudních orgánů, jež byly pověřeny řízením retribuice. Protože retribuice probíhala v českých zemích a na Slovensku rozdílným způsobem, věnuji pozornost i průběhu retribuice na Slovensku.

V druhé části práce, již mohu označit za praktickou, charakterizuji pomocí detailní analýzy pramenů činnost TNK v Broumově v prvním retribučním období v letech

⁴ Dále pouze MLS.

⁵ Dále pouze TNK.

⁶ Dále pouze ONV.

⁷ 1945 – 4. květen 1947

⁸ 2. duben 1948 – 31. prosinec 1948

1945 – 1947. Nabyté informace z archivního fondu, jenž je uložen ve Státním okresním archivu v Náchodě, jsem využila k analýze a statickému vyhodnocení společných rysů jednotlivých kauz.

V přílohách mé práce jsou uvedeny v celém svém znění dekrety č. 16, 17, 138 a rovněž amnestie prezidenta republiky Klementa Gottwalda z 18. června 1948. Rovněž je zde uveden seznam předsedů a členů komise TNK v letech 1945 – 1947. Přílohy obsahují i kompletní seznam všech obžalovaných před broumovskou TNK. V seznamu uvádím základní informace o obžalovaném – jméno a příjmení, datum narození, národnost, druh provinění, datum rozsudku, rozsudek a povolání. Jména obžalovaných osob uvádím v takovém znění, v jakém byly uvedeny v trestních spisech. V mnoha případech totiž docházelo k počesťování německých jmen, což odpovídalo tehdejší dobové atmosféře. Stěžejním pramenem mé práce byl fond ONV Broumov, který je uložen ve Státním okresním archivu v Náchodě.

Práce zachycuje stav bádání k dubnu 2012.

2. Kritika pramenů a literatury

2.1. Kritika pramenů

Za hlavní a nejdůležitější pramen mé práce považuji archivní materiál z fondu ONV Broumov⁹, jenž je uložený ve Státním okresním archivu v Náchodě. Tento fond obsahuje celkem 965 inventárních jednotek, jež jsou abecedně seřazeny v 15 kartonech, a tři knihy. Jednotlivé kauzy, jež byly řešeny u TNK Broumov se nacházejí ve 13 kartonech (č. 797 – č. 809). V těchto kartonech se nenachází pouze kauzy TNK Broumov, ale badatel zde rovněž může najít spisy některých osob německé národnosti, jež byly udány Okresní vyšetřovací komisi¹⁰ Broumov – ta posléze rozhodovala o dalších osudech těchto osob. Z toho důvodu pro mě bylo zpočátku těžké se v archivním materiálu zorientovat a úspěšně rozlišit, zda daná osoba nestanula rovněž před TNK Broumov. V průběhu studia archivního materiálu mi nezbylo tedy nic jiného, než projít i spisy osob, jež byly považovány za Němce. Zbylé dva kartony z fondu ONV Broumov obsahují různé podací protokoly, žádosti o místa u OVK Broumov, spisy z okupace, seznamy zajištěných osob německé národnosti, ale rovněž například i kandidátní lístky z doby první republiky a korespondenci různé povahy.

Za výhodu při studiu jednotlivých kauz považuji, že fond ONV Broumov je téměř celý abecedně seřazen, z toho důvodu je celkem přehledný a jednotlivé kauzy lze v případě potřeby později lehce a rychle dohledat. Celkem 241 inventárních jednotek ve fondu ONV Broumov se týká činnosti TNK Broumov. Pokud bylo v jedné kauze obžalováno více osob, měla každá z nich u TNK svou vlastní složku. Některé spisy jsou zcela kompletní, obsahují všechny sepsané protokoly, výpovědi svědků a rovněž i závěrečný rozsudek. Některé jsou doplněny žádostí o odvolání, pokud bylo podáno, či o další důkazní materiál. Převažují zde však spisy, jež jsou značně torzovité – chybí výpověď obžalovaného, svědků či výnos TNK o rozsudku.

K archivnímu fondu je k dispozici inventář vyhotovený v Pardubicích v roce 1962, podle kterého se lze v celém fondu ONV Broumov celkem snadno zorientovat. Jednotlivé kartony jsou označeny začátečními písmeny osob, jejichž spisy by se měly v kartonech nacházet. Ani tato skutečnost však nebyla při mém bádání pravidlem a občas jsem narazila na spis, který abecedně do daného kartonu nepatřil.

Při studiu archivního materiálu jsem postupovala následujícím způsobem. Na úplném začátku mého bádání jsem si sestavila tabulku, do které jsem zaznamenávala základní údaje o

⁹ SOkA Náchod, fond: ONV Broumov (kartony 795 – 809).

¹⁰ Dále pouze OVK.

obžalovaných – jméno a příjmení, datum narození, typ provinění, datum rozsudku, rozsudek a rovněž povolání obžalovaného. Díky již zmíněnému abecednímu seřazení celého fondu pro mě tedy nebyl problém se následně k vybraným kauzám vrátit a důkladněji je prostudovat.

Co se týče kvality archivních spisů, mohu tvrdit, že větší část z nich je v celkem uspokojivém stavu a badatel se v nich snadno zorientuje. Samozřejmě jsem v některých případech narazila na poškozené spisy, které byly slepené či rozmazané a kvůli tomu zcela nečitelné. Věcí druhou je kvalita sepisování trestních spisů u TNK. Většina trestních spisů je napsána na psacím stroji, díky čemuž je snadno čitelná a přehledná. V některých případech mě však udivilo, na jakém druhu papíru je protokol či udání obžalovaného sepsáno. Často jsem se setkala s protokolem, který byl napsán na pauzovacím papíře či na papíře s hlavičkou NSDAP, což na mě působilo značně komicky. S touto problematikou se při svém bádání setkala rovněž i Barbora Mikšovská¹¹, jež si tuto skutečnost vysvětlila nedostatkem tiskovin na českých úřadech v poválečném období. S touto tezí souhlasím.

Kromě SOkA Náchod jsem čerpala informace rovněž z archivu města Teplice nad Metují, kde jsem nahlédla do kopie dokumentace k vyšetřování exekuce poblíž Teplic nad Metují, kterou město získalo v bývalém Archivu ministerstva vnitra.¹² Dnes bude tato dokumentace pravděpodobně uložena v Archivu bezpečnostních složek. Dokumentace obsahuje výpovědi některých svědků a rovněž některých hlavních aktérů represe německého obyvatelstva na tzv. Bukové hoře u Teplic nad Metují.

K problematice zmíněné represe na německém obyvatelstvu poblíž Teplic nad Metují mi byla rovněž k užitku sbírka *Dokumentů k odsunu sudetských Němců (Dokumente zur Austreibung der Sudetendeutschen)*. Sbírkou obsahuje svědecké výpovědi odsunutých osob, které zkompletoval Wilhelm Turnwald roku 1951. Protože se jednalo o výpovědi různých anonymních svědků, v některých případech je z toho důvodu nelze považovat za stoprocentně věrohodné. Ve své práci jsem je použila z toho důvodu, abych je porovнала se svědeckými výpověďmi uvedenými ve výše zmíněné dokumentaci či s výpověďmi anonymních svědků, jež jsem získala před čtyřmi lety na již neexistujících internetových stránkách.

Jako další důležitý pramen byly v mé práci použity právní normy – především dekrety prezidenta republiky, z nichž byly pro mou práci stěžejní ty, jež se vztahovaly k činnosti

¹¹ MIKŠOVSKÁ, Barbora: *Trestní nalézací komise Poděbrady*. Bakalářská práce, katedra historie, Technická univerzita v Liberci. Liberec 2011, s. 15.

¹² Archiv města Teplice nad Metují – kopie dokumentace k vyšetřování exekuce poblíž Teplic nad Metují, jež město získalo z bývalého Archivu ministerstva vnitra ČR (karton: 56/1765 – Dokumentace k vyšetřování exekuce poblíž Teplic nad Metují).

československé poválečné retribuice. V tomto případě jsem čerpala z dokumentů *Dekrety prezidenta republiky 1940 – 1945* od Karla Jecha a Karla Kaplana¹³.

Dalšími, pro mou práci důležitými prameny, jež mi napomohly lépe pochopit strukturu a činnost TNK, byly dobové příručky od Jindřicha Stacha *Provinění proti národní cti a jejich trestání podle dekretu prezidenta republiky ze dne 27. října 1945*¹⁴ a *Provinění proti národní cti*¹⁵ od Jaroslava Fuska.

Posledním, netištěným pramenem, který jsem ve své práci využila, byla *Sbírka zákonů a mezinárodních smluv*¹⁶, jež je dostupná na internetových stránkách Ministerstva vnitra České republiky. Tato sbírka obsahuje naskenované originály všech zákonů a mezinárodních smluv týkajících se Československa a České republiky, od roku 1945 až do roku 2008.

2.2. Kritika literatury

Literaturu, ze které jsem čerpala potřebná fakta do mé práce, bych rozdělila celkem do čtyř skupin.

Do první skupiny řadím ty publikace, jež mi pomohly lépe pochopit problematiku dekretů prezidenta republiky a nastínit základní strukturu průběhu retribuice v Československu. Mezi tyto práce patří publikace Jana Kuklíka *Mýty a realita tzv. Benešových dekretů*¹⁷, která obsahuje základní informace týkající se vzniku dekretů. Mladší monografií, na které se rovněž podílel Jan Kuklík společně s Jindřichem Dejmekem a Janem Němečkem a jež mi byla při psaní úvodních kapitol textu rovněž užitečná, byla publikace *Kauza: tzv. Benešovy dekrety, historické kořeny a souvislosti*¹⁸. Bezpochyby stěžejní publikací byla pro mou práci *Národní očista. Retribuce v poválečném Československu*¹⁹ od amerického historika Benjamina Frommera, který ve své práci popisuje celkový průběh retribuice v Československu. Uvádí i mnoho konkrétních příkladů z trestního řízení před některými TNK, jež na území českých zemí působily. Ve své práci se zabývá problematikou spojenou s vykonáváním retribuice v českých zemích, ale rovněž i na Slovensku. Zmiňuje také průběh tzv. divoké retribuice v Československu. Další důležitou prací, ze které jsem čerpala, je

¹³ JECH, Karel – KAPLAN, Karel: *Dekrety prezidenta republiky 1940 – 1945*. Dokumenty. Brno 2002.

¹⁴ STACH, Jindřich. *Provinění proti národní cti a jejich trestání podle dekretu prezidenta republiky ze dne 27. října 1945*, č. 138 Sb.. Brno 1946

¹⁵ FUSEK, Jaroslav: *Provinění proti národní cti*. Praha 1946.

¹⁶ *Sbírka zákonů a mezinárodních smluv*. In: Stránky Ministerstva vnitra České republiky. [citováno 22. 3. 2012] <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka>

¹⁷ KUKLÍK, Jan. *Mýty a realita takzvaných Benešových dekretů*. Praha 2002.

¹⁸ DEJMEK, Jindřich – KUKLÍK, Jan – NĚMEČEK, Jan: *Kauza: tzv. Benešovy dekrety, Historické kořeny a souvislosti*. Praha 1999.

¹⁹ FROMMER, Benjamin: *Národní očista: Retribuce v poválečném Československu*. Praha 2010.

*Spravedlnost podle dekretů. Retribuční soudnictví a Mimořádný lidový soud v Ostravě*²⁰ od Mečislava Boráka, který v první části popisuje činnost soudních institucí, jež vykonávaly retribuční činnost, v druhé části se věnuje problematice Mimořádného lidového soudu v Ostravě.

Do druhé skupiny literatury řadím publikace, jež se zabývají problematikou retribuční činnosti v Československu, konkrétně problematikou tzv. velkého retribučního dekretu a mimořádných lidových soudů. Publikací, jež řeší problematiku konkrétních MLS na území českých zemí, je celá řada. Za stěžejní považuji práce Lucie Jarkovské *Odplata či spravedlnost? Mimořádné lidové soudy na Královéhradecku 1945 – 1948*²¹, Kateřiny Lozoviukové *Činnost mimořádných lidových soudů. MLS Česká Lípa, Liberec a Litoměřice*²² a Ivany Hrachové *Mimořádný lidový soud v Mostě v letech 1945 – 1947*²³, jež mi pomohly lépe pochopit strukturu a činnost MLS a rovněž mi dovolily porovnat činnost dalších MLS na českém území, jimiž se zabývají i některé další práce²⁴.

Do třetí skupiny použité literatury patří texty podrobněji se věnující tzv. malému retribučnímu dekretu, TNK a rovněž národnostní problematice, jež s činností TNK bezpochyby úzce souvisí. Za stěžejní práce týkající se problematiky tzv. malého retribučního dekretu považuji práce Pavla Kmocha „*Malá retribuce*“ v českých zemích a Trestní nalézací komise Benešov u Prahy²⁵, Andrey Chrobákové – Lněničkové *Malý retribuční dekret a německy hovořící obyvatelstvo v Ostravě v letech 1945-1948*²⁶ a rovněž práci Luděky Jansy *Malý retribuční dekret v Brně 1945-1948*²⁷. Všechny tři texty se dopodrobna zabývají činností a strukturou TNK, což mi opět umožnilo porovnat strukturu a uspořádání jednotlivých TNK působících na území českých zemí. Ohledně národnostní problematiky mi byly nápomocny

²⁰ BORÁK, Mečislav: *Spravedlnost podle dekretu. Retribuční soudnictví v ČSR a Mimořádný lidový soud v Ostravě*. Šenov u Ostravy 1998.

²¹ JARKOVSKÁ, Lucie: *Odplata, či spravedlnost? Mimořádné lidové soudy na Královéhradecku 1945-1948*. Praha 2008.

²² LOZOVIUKOVÁ, Kateřina: *Činnost mimořádných lidových soudů. MLS Česká Lípa, Liberec a Litoměřice*. Disertační práce, fakulta humanitních studií, Univerzita Hradec Králové 2006.

²³ HRACHOVÁ, Ivana: *Mimořádný lidový soud v Mostě v letech 1945 – 1947*. Diplomová práce, katedra historie, Technická univerzita v Liberci 2006.

²⁴ JIŘÍK, Václav: *Klatovské oprátky*. Plzeň 2004.

KOČOVÁ, Kateřina: *Příspěvek ke zhodnocení činnosti mimořádných lidových soudů v prvním retribučním období (1945 – 1947)*, In: Pax bello potior. Sborník doc. R. Andělovi, Liberec 2004, s 299 – 318.

JARKOVSKÁ, Lucie: *Odplata, či spravedlnost? Mimořádné lidové soudy na Královéhradecku 1945-1948*. Praha 2008

²⁵ KMOCH, Pavel: „*Malá retribuce*“ v českých zemích a Trestní nalézací komise Benešov u Prahy. Diplomová práce, katedra historie, Technická univerzita v Liberci. Liberec 2011.

²⁶ CHROBÁKOVÁ – LNĚNIČKOVÁ, A: *Malý retribuční dekret a německy hovořící obyvatelstvo v Ostravě v letech 1945-1948*. Disertační práce. Filozofická fakulta, Masarykova univerzita 2010, s. 7.

²⁷ JANSÁ, Luděk: *Malý retribuční dekret v Brně 1945 – 1948*. Diplomová práce, filozofická fakulta, Masarykova univerzita v Brně, Brno 2011.

monografie od Adriana von Arburga a Tomáše Staňka *Vysídlení Němců a proměny českého pohraničí 1945-1951*²⁸ či publikace Volкера Zimmermana *Sudetští Němci v nacistickém státě. Politika a vláda obyvatelstva v říšské župě Sudety (1938-1945)*²⁹. Problematiku národnostní indifferencie mi přiblížila práce Petr Lozoviuka *Evropská etnologie ve střeoevropské perspektivě*³⁰.

Do poslední skupiny použité literatury řadím práce kolegů z Technické univerzity v Liberci, které se rovněž zabývaly problematikou jednotlivých TNK. Jedná se o práci Barbory Mikšovské *Trestní nalézací komise Poděbrady 1945-1947*³¹, Jiřího Loudy *Trestní nalézací komise Turnov*³², Zuzany Hamplové *Trestní nalézací komise v Nymburce v letech 1945-1947*³³ a Václava Rybáře *Trestní a nalézací komise v Liberci v letech 1945-1948*³⁴. Rovněž bych do této skupiny zařadila publikaci regionální povahy od Zdeňka Košťála *Dějiny Broumova a Broumovska*³⁵, která mi pomohla nastínit dobový kontext, a práce, jež mi pomohly osvětlit problematiku vybraných provinění proti národní cti. Mezi tyto práce řadím text Kateřiny Lozoviukové a Pavla Kmocha *Zakázaná láska. Trestní postih milostných vztahů v letech 1935–1948*, jež je uveden v publikaci *Žena jako subjekt a objekt dějepisného vyučování*³⁶, který mi pomohl lépe porozumět problematice tzv. horizontální kolaborace, a dále rovněž publikace Ivo Pejčocha³⁷ a Tomáše Pasáka³⁸ týkající se fašistických spolků v českých zemích.

Celkový seznam literatury je uveden na konci práce.

²⁸ ARBURG, Adrian – STANĚK, Tomáš: *Vysídlení Němců a proměny českého pohraničí 1945-1951*. Středokluky 2011.

²⁹ ZIMMERMAN, Volker: *Sudetští Němci v nacistickém státě. Politika a nálada obyvatelstva v říšské župě Sudety (1938 – 1945)*. Praha 2001.

³⁰ LOZOVIUK, Petr: *Evropská etnologie ve střeoevropské perspektivě*. Pardubice 2005.

³¹ MIKŠOVSKÁ, Barbora: *Trestní nalézací komise Poděbrady*. Bakalářská práce, katedra historie, Technická univerzita v Liberci. Liberec 2011.

³² LOUDA, Jiří: *Trestní nalézací komise Turnov*. Bakalářská práce, katedra historie, Technická univerzita v Liberci. Liberec 2011.

³³ HAMPLOVÁ, Zuzana: *Trestní nalézací komise v Nymburce v letech 1945 – 1947*. Bakalářská práce, katedra historie, Technická univerzita v Liberci. Liberec 2011.

³⁴ RYBÁŘ, Václav: *Trestní nalézací komise v Liberci v letech 1945-1948*. Bakalářská práce, katedra historie, Technická univerzita v Liberci. Liberec 2009.

³⁵ KOŠTÁL, Zdeněk: *Dějiny Broumova a Broumovska*. Broumov 1990.

³⁶ LOZOVIUKOVÁ, Kateřina – KMOCH, Pavel: *Zakázaná láska. Trestní postih milostných vztahů v letech 1935–1948*. In: *Žena jako subjekt a objekt dějepisného vyučování*. Ústí nad Labem 2010, s. 113 – 133.

³⁷ PEJČOCH, Ivo: *Fašismus v českých zemích. Fašistické a nacionálněsocialistické strany a hnutí v Čechách a na Moravě*. Praha 2011.

³⁸ PASÁK, Tomáš: *Český fašismus 1922 - 1945 a kolaborace 1939 - 1945*. Praha 1999.

3. Vznik dekretů prezidenta republiky

Rok 1945 je chápán v historii jako rok zlomový, kdy v evropské společnosti došlo k zásadním změnám. Jednou z těchto změn byl dlouho očekávaný konec války, s čímž souviselo i uchopení moci novou vládou v Československu – vládou Národní fronty v čele s prezidentem Edvardem Benešem, jenž se vrátil z šestiletého londýnského exilu, a snaha o vytvoření národnostně homogenního státu Čechů a Slováků. Do exilu se prezident společně s některými vládními ministry uchýlil z důsledků podepsání tzv. mnichovské dohody³⁹, díky níž Československo přišlo o pohraniční oblasti a začalo docházet k destrukci československého ústavního systému.⁴⁰

Dle stanoviska Edvarda Beneše a dalších československých politiků, kteří po konferenci v Mnichově emigrovali, ani po odtržení československého pohraničí, vzniku Protektorátu Čechy a Morava (16. března 1939) a vyhlášení Slovenské republiky (14. března 1939) dosud československý stát právně nezanikl. Prvního úspěchu, kterého českoslovenští politici v emigraci dosáhli, bylo vytvoření Československého národního výboru (ČSNV) v Paříži⁴¹. Přestože byl postoj Francie a Velké Británie k myšlence vzniku československé vlády zpočátku poněkud nesmělý, došlo k uznání nulity⁴² mnichovské dohody a 21. července 1940 došlo k vytvoření československého prozatímního zřízení. To mělo celkem tři základní orgány: prezidenta republiky, vládu a Státní radu, ke kterým byl v roce 1941 přidán Nejvyšší kontrolní úřad a v roce 1942 Právní rada.⁴³

K definitivnímu britskému uznání československé exilové vlády došlo 18. července 1941. Ihned po tomto skutku se započala normotvorná činnost vlády, která byla v rámci exilového státního zřízení vykonávána tzv. ústavními dekreti, dekreti prezidenta republiky a nařízeními vlády.⁴⁴

Všechny vydané dekreti nevytvořil výhradně prezident Beneš. Kromě prvního ústavního dekretu a dekretu o ustavení Státní rady je vydával vždy na návrh vlády, o čemž svědčila i uvozovací věta každého dekretu.⁴⁵ Dekrety byly rovněž podepisovány předsedou

³⁹ 30. září 1938

⁴⁰ KUKLÍK, Jan: *Mýty a realita takzvaných Benešových dekretů*. Praha 2002, s. 20.

⁴¹ 17. 10. 1939

⁴² neplatnosti – Bylo uznáno, že mnichovská dohoda není žádným mezinárodním aktem, neboť byla československému národu nadiktována proti jeho vůli.

⁴³ KUKLÍK, J: c. d., s. 24-26

⁴⁴ DEJMEK, Jindřich – KUKLÍK, Jan – NĚMEČEK, Jan: *Kauza: tzv. Benešovy dekreti, Historické kořeny a souvislosti*. Praha 1999, s. 33-41.

⁴⁵ JECH, Karel – KAPLAN, Karel: *Dekrety prezidenta republiky 1940 – 1945. Dokumenty*. Brno 2002, s. 17.

vlády a dále členy vlády, kteří byli pověřeni výkonem dekretů. Ústavní dekreta podepisovali všichni členové vlády. Benešova zákonodárná moc skončila 28. října 1945, kdy se této funkce chopilo Prozatímní Národní shromáždění. O rok později následovala tzv. ratihabice dekretů, kdy byly znovu uznány všechny vydané dekreta a prohlášeny za zákona. Změnit nebo zrušit dekreta šlo pouze příslušným zákonem, ústavní dekreta ústavním zákonem.⁴⁶

Dekretů prezidenta bylo celkem 143. Z toho zhruba 20 obsahovalo politické, mocenské či právní normy.⁴⁷ Dekreta prezidenta republiky byly spojeny s obnovou a změnou hospodářského, politického a sociálního systému Československa v poválečném období.

4. Průběh retribuice v Československu a retribuční dekreta

V rámci dekretů prezidenta republiky byly vydány i retribuční dekreta, dle nichž mělo v českých zemích dojít k spravedlivému potrestání představitelů nacistické okupace, členů protektorátní vlády, členů nacistických organizací, „pomahačů“ nacistickému režimu a dalších kolaborantů. Avšak ještě před vydáním těchto dekretů toužila část obyvatelstva českých zemí po „spravedlivé odplatě“ a prostřednictvím lidu docházelo k tzv. divoké retribuici.

4. 1. Divoká retribuice

Život v protektorátu⁴⁸ obyvatelstvo silně poznamenal. Rovněž tak výskyt německého jazyka v jejich rodné domovině, obava z budoucnosti a neustálé čekání na spravedlnost. Po skončení války málokdo rozlišoval, jakého byla konkrétní německy hovořící osoba politického smýšlení. Zda se jednalo o tzv. antinacistu či osobu vyznávající nacionální socialismus. Tesař považoval českou nenávist za tím větší, protože byla po celou dobu skrytá.⁴⁹ Jelikož byly české země okupovány mezi prvními a Rudá armáda je osvobodila mezi posledními, čekání na konec se zdálo být nekonečné. Za ten čas se v české společnosti nahromadila obrovská touha po odplatě, která se na jaře 1945 výrazně projevila.⁵⁰ Důvodů k divoké retribuici bylo několik. Šlo především o touhu pomstít se, ale v některých případech mohla hrát roli i vypočítavost některých obyvatel, kteří chtěli jednoduchým způsobem získat majetek osob označených za Němce. Součástí divoké retribuice byl i tzv. divoký odsun těchto osob z českých zemí. Divoká retribuice nebyla pouze československou záležitostí, probíhala

⁴⁶ BORÁK, Mečislav: *Spravedlnost podle dekretu*. Šenov u Ostravy 1998, s. 18 – 20.

⁴⁷ MANDLER, Emanuel: *Benešovy dekreta: proč vznikaly a co jsou*. Praha 2002, s. 13.

⁴⁸ Podrobněji k tématu např. v: MARŠÁLEK, Pavel: *Protektorát Čechy a Morava: státoprávní a politické aspekty nacistického okupačního režimu v českých zemích 1939-1945*. Praha 2002.

⁴⁹ TESAŘ, Jan: *Mnichovský komplex*. Praha 2000, s. 134.

⁵⁰ FROMMER, Benjamin: *Národní očista. Retribuce v poválečném Československu*. Praha 2010 s. 61.

například i ve Francii, kde během divoké retribuce došlo k popravě až 10 000 kolaborantů a Němců.⁵¹

Většina sudetoněmeckého obyvatelstva, která se sama necítila provinilou, očekávala od českého obyvatelstva v poválečném období jistou loajalitu a pochopení. O to více byli překvapeni, že se k nim česky hovořící obyvatelé pohraničí chovali stejně jako k Němcům, kteří po celou dobu války vyznávali nacionálně socialistickou ideologii. Na některých místech v bývalém území Protektorátu Čechy a Morava a rovněž v pohraničí vznikly improvizované „lidové soudy“, které byly složeny z místních funkcionářů a členů různých revolučních formací. Tyto „soudy“ neoprávněně trestaly německy hovořící obyvatelstvo a vynesly nespočet rozsudků smrti. Přestože se předseda vlády Fierlinger snažil prostřednictvím rozhlasu konání masakrů zmírnit a československý lid uklidnit, kladného výsledku se nedočkal. Svou kritikou „lidového soudnictví“ si získal pouze kritiku od komunistických a národně-socialistických ministrů.⁵²

Počátek divoké retribuce sudetských Němců sahá ke Košickému vládnímu programu, který vydala tehdejší vláda 4. dubna 1945. Už v něm bylo rozhodnuto o odejmutí československé příslušnosti sudetským Němcům s výjimkou tzv. antinacistů, kterým měla být příslušnost zachována. Avšak v mnoha případech se uznávání československé státní příslušnosti u německých antifašistů stávalo velice složitým procesem, kdy byla převážná většina z nich odsunuta společně s ostatními německými osobami. V poválečném období byla většina Němců vystavena řadě diskriminujících opatření. Mezi tato patřila např. povinnost nosit pásku s písmenem N, snížené dávky potravin či omezená nákupní doba potravin.⁵³

Příchodem sovětských frontových jednotek do pohraničí se započal hlavní akt divokého odsunu, kdy docházelo k rabování a znásilňování. Represe německého obyvatelstva se odehrála i v Teplicích nad Metují, jež patřily pod broumovský okrsek. Právě u Teplic nad Metují se 28. – 30. června 1945 na Bukové hoře odehrála masová represe sudetských Němců. Údajně při ní zemřelo 25 osob, mezi kterými se nacházely i malé děti.

Rodák z Teplic nad Metují vypověděl: „28. června jsem viděl skupinu lidí s dětmi v doprovodu českých vojáků jít na hranici. Takových skupin jsem viděl víc, domníval jsem se, že je to další černý odsun.“⁵⁴

⁵¹ FROMMER, B: c.d., s. 62.

⁵² ARBURG, Adrian - STANĚK, Tomáš: *Vysídlení Němců a proměny českého pohraničí 1945-1951 (Díl první)*. Sředokluky 2011, s. 149-151.

⁵³ STANĚK, Tomáš: *Poválečné excesy v českých zemích v roce 1945 a jejich vyšetřování*. Praha 2005, s. 182.

⁵⁴ Výpověď neznámého svědka, zdrojem již neexistující webové stránky (citace z roku 2008).

Další svědek vypověděl, jak viděl skupinu obyvatel společně s českými vojáky jít směrem k polské hranici, rovněž údajně slyšel výstřely: „30. června za rozednění jsem šel na louku ke státní hranici kosit trávu a viděl jsem skupinu lidí jít směrem k hranici. Český voják mi řekl, že mohu jít na louku až odpoledne. Když jsem se vracel od hranice, slyšel jsem výstřely, ale považoval jsem to za bezvýznamné, protože na hranici se střílelo neustále. Večer jsem se dozvěděl, že jsou někteří lidé nezvěstní. Jejich zmizení jsem si spojil s výstřely.“⁵⁵

Svědek v knize Dokumentů o odsunu sudetských Němců (Dokumente zur Austreibung der Sudetendeutschen) vypověděl o kapitánu Svobodovi, který v Teplicích nad Metují po válce se svou rotou působil. Podal svědectví, podle kterého měl mít kapitán Svoboda údajně v oblibě po nocích do krve bičovat a mučit uvězněné Němce.

Svědek, jenž byl v roce 1945 v rámci řízeného odsunu transportován do Německa, vypověděl po roce 1950 o již zmíněném kapitánu Svobodovi: „Vrcholem působení kapitána Svobody v Teplicích nad Metují byla noc z 28. června na 29. června 1945. Této noci bylo zavražděno 26 osob, z toho nejmladšímu dítěti bylo 8 měsíců, ostatní byli většinou starší lidé. Poláci na hranici nechtěli převzít transport a vojáky s Němci poslali nazpět. Ve 3 hodiny ráno šli opět směrem k hranicím, kde nevinné lidi postříleli. Mezi oběťmi byla i rodilá Češka, která měla za muže sudetského Němce.“⁵⁶

Podle údajů z Dokumentace k vyšetřování exekuce poblíž Teplic nad Metují, do níž jsem mohla nahlédnout v Archivu města Teplice nad Metují, měl kontrolovat poválečnou situaci v Teplicích nad Metují starosta Miroslav Rýdl. Ten působil jako měšťanský učitel a po válce byl pověřen předsednictvím místní lidové a vojenské moci. Rýdl dal údajně kapitánu Svobodovi rozkaz, aby vyhostil 25 sudetských Němců za českou hranici do Polska. Mezi těmito osobami se nacházela i jistá Marie Wichterieiová, jež byla ve výpovědi Miroslava Rýdla označena za „největší fašistku“ v Teplicích nad Metují. Marie Wichterieiová byla před válkou údajně československé státní příslušnosti a během války se vdala za muže německé státní příslušnosti.⁵⁷

Celá akce měla začít 28. června 1945, kdy byla skupina německých osob i s již zmíněnou Marií Wichterieiovou vyvedena z města k polské hranici, kde však byla údajně polskou hlídkou zastavena a vrácena zpět do Teplic nad Metují.⁵⁸ Po příchodu do města měl Rýdl opět kapitánu Svobodovi zdůraznit, že je opravdu nutné zbavit se Marie Wichterieiové.

⁵⁵ Výpověď neznámého svědka, zdrojem již neexistující webové stránky (citace z roku 2008).

⁵⁶ TURNWALD, Wilhelm: *Dokumente zur Austreibung der Sudetendeutschen*. München 1951, s. 501.

⁵⁷ Archiv města Teplice nad Metují – kopie dokumentace k vyšetřování exekuce poblíž Teplic nad Metují, jež město získalo z bývalého Archivu ministerstva vnitra ČR. (karton: 56/1765 – Dokumentace k vyšetřování exekuce poblíž Teplic nad Metují).

⁵⁸ STANĚK, T: c. d., s. 182.

Dle výpovědi kapitán Svoboda pochopil toto tvrzení tak, že se má zbavit i ostatních členů skupiny.⁵⁹

1. července 1945 vyšla skupina prý opět za město, tentokrát pod velením ppor. Jana Horáka. Na odlehlém místě, jež je nazýváno „Buková hora“, byli údajně všichni členové skupiny zastřeleni. Mrtvá těla byla uložena do masového hrobu.⁶⁰ 24. července 1945 byla těla exhumována a řádně pohřbena na hřbitově Zlíčko. Dle archivních spisů byla v masovém hrobu nalezena těla 4 dětí, 11 žen a 6 mužů. Soudní patolog doc. MUDr. Knobloch při ohledání těl konstatoval smrt zastřelením do zad, u některých těl také rozdrcení lebky.⁶¹

Otázkou, kterou je dnes velice složité zodpovědět je, jak se vše ve skutečnosti odehrálo a proč k takovému masakru muselo dojít? Šlo o čistou odplatu a nenávist k osobám německé příslušnosti a následnou lhostejnost k lidskému životu či k osobní mstě Miroslava Rýdla vůči Marii Wichtereiové? Dnes na Bukové hoře, v místě, kde se nacházel údajný masový hrob, stojí kříž smíření, který dalo postavit Sdružení dobrovolných aktivit INEX, sdružení „TUŽ se, Broumovsko!“ a město Teplice nad Metují. Za tento počín udělilo v roce 2003 *Centrum proti vyhánění*⁶² představitelům sdružení a městu Teplice nad Metují cenu Franze Werfela.⁶³ Fotografie kříže smíření viz příloha č. 7.

4. 2. Tzv. velký retribuční dekret

Normy, jež řešily poválečné vypořádání se s představiteli nacistické okupace a kolaboranty⁶⁴, byly retribuční dekrety. Pojem retribuce pochází z latinského výrazu „*retributio*“ a lze jej přeložit jako vrácení, odplata či odměna.⁶⁵

19. června 1945 byl vydán dekret č. 16 - tzv. velký retribuční dekret (plné znění dekretu č. 16 viz příloha č. 1), o jehož vzniku se mezi československými politiky začaly vést diskuze již na počátku 40. let. Nebylo však jednoduché přesvědčit spojenecké země o vydání zákona, který by obsahoval plán o poválečném potrestání okupantů, přestože se o to exilové vlády společně s Československem neustále pokoušely. Na straně britských a i dalších diplomatů a politiků stále převládala jistá zdrženlivost ohledně poválečného trestání okupantů. Československá a polská diplomacie se proto v roce 1941 společně s ostatními zástupci

⁵⁹ Archiv města Teplice nad Metují – kopie dokumentace k vyšetřování exekuce poblíž Teplic nad Metují.

⁶⁰ STANĚK, T: c. d., s. 183.

⁶¹ Archiv města Teplice nad Metují – kopie dokumentace k vyšetřování exekuce poblíž Teplic nad Metují.

⁶² Německý název – Zentrum gegen Vertreibungen – Německá nadace se sídlem ve Wiesbadenu, jež usiluje o zřízení dokumentačního centra o vyhnáných osobách ve 20. století v Evropě.

⁶³ KULÍŠEK, Petr. Občanská iniciativa Kříž smíření v Teplicích nad Metují získala cenu za lidská práva a vydává knihu. [online]. 2003[cit. 2012-03-15]. Dostupné z: <http://zpravodajstvi.ecn.cz/index.stm?x=119472>.

⁶⁴ Podrobněji k problematice české kolaborace v: BRANDES, Detlef: *Češi pod německým protektorátem. Okupační politika, kolaborace a odboj 1939–1945*. Praha 1999.

⁶⁵ ŠENKOVÁ, Silvie: *Latinsko-český slovník*. Olomouc 2002, s. 231.

okupovaných zemí snažily o přijetí deklarace, která by pomohla vydání zákonů o potrestání nacistických zločinců.

Tzv. Svatojakubská deklarace byla přijata až 13. ledna 1942 celkem devíti spojeneckými zeměmi⁶⁶ a požadovala poválečné stíhání a potrestání těch, kteří jsou odpovědní za zločiny způsobené v nacisty okupovaných státech, a to prostřednictvím tzv. organizované justice. Československá vláda ihned po vyhlazení Lidic a represi českého obyvatelstva po spáchání atentátů na Heydricha přijala usnesení o urychlení příprav retribučního dekretu.⁶⁷ Samotný retribuční dekret začala československá vláda projednávat v listopadu 1942, kdy se započaly přípravné práce na dekretu. Byly stanoveny tři subkomise, které vypracovaly příslušné potřebné dokumenty nutné k vydání dekretu. První osnova retribučního dekretu byla prezidentovi předložena ministrem Stránským v červnu 1943 a následně se o ní jednalo v několika ministerských radách. Většina ministrů se zněním osnovy vyloženě nesouhlasila. Mnoho tehdejších ministrů vypovídalo, že osnova byla napsána tak, aby se dala použít ke stranickopolitické pomstě, přestože se na ní komunistická strana podílela minimálně.⁶⁸ Dále se vláda s pomocí ministerstev zahraničí, spravedlnosti a vnitra zabývala vytvářením seznamu nacistických zločinců na území Československa. V roce 1944 byly schváleny dva seznamy. První seznam obsahoval 549 jmen představitelů německé okupační správy⁶⁹, včetně jejich osobních údajů. Druhý seznam obsahoval 38 nejdůležitějších představitelů SS a Gestapa ve vztahu k Protektorátu.⁷⁰ Zákon o retribučním soudnictví byl vládou definitivně přijat 6. října 1944. Několik členů vlády stále vznášelo proti retribučnímu dekretu ostré připomínky. Nakonec jen dva ministři - Feierabend a Lichner, kteří žádali zkrácení působnosti dekretu pouze na šest měsíců, hlasovali proti.⁷¹ Rovněž českoslovenští komunisté nesouhlasili s vydáním dekretu v takové podobě, kterou připravila exilová vláda v Londýně. Měli připravený svůj návrh retribuční normy obsahující třicet šest paragrafů a nesoucí název: „Zákon o potrestání válečných zločinců, zrádců a kolaborantů“, přičemž celý tento návrh obsahoval mnohem volnější rozhodování lidových soudů o vině.⁷²

Původní verzi tzv. velkého retribučního dekretu podepsal prezident Beneš již 28. února 1945 a 6. března byl dekret publikován jako *dekret prezidenta č. 6 Úředního věstníku čsl. o potrestání nacistických zločinců, zrádců a jejich pomahačů a o mimořádných*

⁶⁶ Československo, Polsko, Jugoslávie, Norsko, Řecko, Belgie, Holandsko, Lucembursko a Francie

⁶⁷ KUKLÍK, J: c. d., s. 196 – 197.

⁶⁸ BORÁK, M: c. d., s. 25.

⁶⁹ např.: vedoucí úředníci Úřadu říšského protektora, oberlandráti, vedoucí složek SS a Gestapa

⁷⁰ KUKLÍK, J: c. d., s. 199.

⁷¹ BORÁK, M: c. d., s. 27.

⁷² FROMMER, B: c. d., s. 110.

lidových soudech. Měl se stát výchozím zákonem pro retribuční soudnictví v Československu po roce 1945. Přičemž pojem „retribuce“ zde byl chápán ve smyslu potrestání nacistických zločinců a jejich kolaborantů po skončení německé okupace v roce 1945.⁷³ Ihned po podepsání výše uvedeného dekretu prezident Beneš uvedl, že dekret bude v Československu ještě podroben úvaze a případně doplněn či upraven.⁷⁴ Tak se i stalo, avšak jeho koncepce se příliš nezměnila. Hlavní rozdíl se nacházel v přísnějším postihu udavačství, za které mohl být dle dekretu č. 16 udělen trest smrti, pokud mělo za následek něčí smrt. Další rozdílem byla působnost dekretu, jež byla v poválečné verzi situována pouze na české země.

Konečnou podobu tzv. velkého dekretu podepsal prezident Beneš 19. června 1945, tento dekret obsahoval dvě části (tzv. hlavy). První hlava se zabývala vymezením trestných činů proti republice v době zvýšeného ohrožení republiky⁷⁵. Jednotlivé paragrafy v tomto dekretu rozdělovaly celkem čtyři typy provinění:

§1 - §4 - zločiny proti státu

§5 - §7 - zločiny proti osobám

§8 - §10 - zločiny proti majetku

§11 - udavačství

Zbylé paragrafy první hlavy dekretu (§12 - §20) obsahovaly všeobecná ustanovení, v nichž se nacházel důležitý paragraf, který povoloval potrestání i cizího státního příslušníka u československého retribučního orgánu.

Druhá hlava se zabývala zřízením MLS. MLS⁷⁶ vznikaly pod záštitou krajských soudů a v případě potřeby mohly zasedat v kterémkoliv místě soudních obvodů. Byly to soudy stanného charakteru. Na českém území Československa působilo celkem 24 těchto soudních institucí. Název „lidový“ prozrazuje hlavní složení soudců u jednotlivých MLS. Byli to soudci z lidu, jejichž seznam určil příslušný ONV. Soudci měli pocházet z řad perzekvovaných a vězněných členů protinacistického odboje a zároveň měli reprezentovat všechny strany Národní fronty. V čele MLS museli být umístěni soudci z povolání, které na návrh vlády určoval prezident republiky. Senát MLS byl pětičlenný a čtyři soudci z lidu museli po jejich jmenování složit předsedovi soudu či jeho náměstkovi přísahu, ve které slíbili, že jejich

⁷³ KUKLÍK, J: c. d., s. 195.

⁷⁴ Tamtéž, s. 214.

⁷⁵ období od 21. května 1938 do 31. prosince 1946.

⁷⁶ Podrobněji k tématu MLS: HRACHOVÁ, Ivana: *Mimořádný lidový soud v Mostě v letech 1945 – 1947*. Diplomová práce, katedra historie, Technická univerzita v Liberci 2006; LOZOVIUKOVÁ, Kateřina: *Činnost mimořádných lidových soudů. MLS Česká Lípa, Liberec a Litoměřice*. Disertační práce, fakulta humanitních studií, Univerzita Hradec Králové 2006; JIŘÍK, Václav: *Klatovské oprátky*. Plzeň 2004.

rozhodování a hlasování bude řízeno stanoveným zákonem a nejlepším svědomím a že zároveň zachovají mlčenlivost o obsahu porady a hlasování soudu.⁷⁷

Veřejní žalobci u MLS byli jmenováni vládou nebo ministrem spravedlnosti, jemuž byli podřízeni. Obžalovaný měl právo sám si zvolit obhájce nebo mu byl přidělen obhájce ex offo⁷⁸. Soudní řízení jednoho případu před MLS nemělo trvat déle než tři dny, což se však v praxi posléze změnilo. Pokud došlo k delší době trvání procesu, měla být celá věc předána řádnému soudu. K usnesení rozsudků docházelo v neveřejných poradách a byly vyhlašovány ihned, neexistovalo proti nim žádné odvolání. V případě odsouzení k smrti se na odsouzeném poprava vykonala do dvou hodin po vynesení rozsudku, existovala však možnost požádat o hodinový odklad.⁷⁹

Lidové soudy odsoudily mnohem více českých kolaborantů, než se původně očekávalo. Kolaboranty MLS soudily se stejnou přísností jako německé okupanty. Mezi těmi se však našla spousta osob, které byly odsunuty bez jakéhokoliv udání viny či udělení trestu.⁸⁰ Podstatné procento těchto osob se provinilo prohřešky spojenými s členstvím a zastáváním funkcí v některých fašistických organizacích, jako byly NSKK, NSFK, NSV, DAF či NS - Frauenschaft⁸¹ za které by hrozil běžně trest 5 – 10 let odnětí svobody.⁸² Jako hlavní důvod, proč bylo odsunuto velké množství státně nespolehlivých osob bez jejich případného potrestání, vystupovala především státní politika Československa, která od března 1946 upřednostňovala odsun před potrestáním.

Při srovnání výsledků československé retribuční činnosti s ostatními v Evropě lze právě tu československou považovat za nejpřísnější. Podle Frommera československé MLS vynesly za dobu své působnosti celkem 723 rozsudků smrti, z nichž 686 bylo vykonáno – což činí celých 94,9 % popravených osob. Československo se s touto hodnotou vyskytuje na prvním místě pomyslného žebříčku uskutečněných poprav jednotlivými evropskými zeměmi, v kterých probíhala poválečná retribuce.⁸³

Jako neočekávanější proces s německou osobou před MLS platil pro československou veřejnost jednoznačně soud s bývalým protektorátním tajemníkem K. H. Frankem. Československé státní orgány K. H. Franka po dopadení nevydaly norimberskému tribunálu,

⁷⁷ BORÁK, M: c. d., s. 47.

⁷⁸ obhájce stanovený soudem

⁷⁹ BORÁK, M: c. d., s. 47 – 55.

⁸⁰ Tamtéž, s. 52 – 53.

⁸¹ NSKK – Nationalsozialistische Kraftfahrkorps, NSFK – Nationalsozialistische Fliegerkorps, NSV – Nationalsozialistische Volkswohlfahrt, DAF – Deutsche Arbeitsfront, NSF – Nationalsozialistische Frauenschaft.

⁸² KOČOVÁ, Kateřina: *Příspěvek ke zhodnocení činnosti mimořádných lidových soudů v prvním retribučním období (1945 – 1947)*, In: Pax bello potior. Sborník doc. R. Andělovi, Liberec 2004, s. 304.

⁸³ FROMMER, B: c. d., s. 132 – 134.

jak tomu bylo ve většině případů dopadených nacistických představitelů protektorátu, ale soudily ho československé zákony u MLS v Praze, které 22. května 1946 rozhodly o rozsudku smrti.⁸⁴

Původně měla mít činnost soudů působnost jednoho roku, avšak v červenci 1946 se před MLS nacházely ještě tisíce nevyřešených záležitostí, proto musela být činnost soudů prodloužena o půl roku.⁸⁵ Ani prodloužení lhůty o půl roku soudům nestačilo a došlo k dalšímu prodloužení - tentokrát do 4. května 1947. Soudy, které své případy nestihly vyřešit do dané lhůty, je předaly do rukou řádných soudů.

Po únoru 1948⁸⁶, kdy se komunisté chopili moci v zemi, došlo k dočasnému obnovení MLS. Retribuční dekret č. 16/1945 Sb. byl nahrazen zákonem č. 33/1948 Sb. ze dne 25. března 1948, který obnovoval retribuční řízení od 2. dubna 1948 do 31. prosince 1948.

V období tzv. první retribuice bylo před MLS odsouzeno okolo 22 000 osob, v případě tzv. druhé retribuice se uvádí počet 3 000 osob.⁸⁷

4.2.1. Dekret o Národním soudu

K rozhodnutí o vytvoření Národního soudu došlo až při jednání v Moskvě na jaře 1945. Jednalo se o instituci, která měla projednávat kauzy prominentních českých kolaborantů – členů protektorátní vlády, aktivistických institucí, pronacistických novinářů a dalších představitelů bankovní a agrární sféry.⁸⁸ Československá vláda se shodla na tom, že tyto představitele české kolaborace nelze soudit před MLS, proto osnovu dekretu prezidenta republiky o Národním soudu přijala 4. června 1945 bez sebemenších připomínek.

K vytvoření Národního soudu⁸⁹ došlo 19. června 1945 dle *dekretu prezidenta republiky č. 17/1945 Sb., o Národním soudu*⁹⁰ a jeho působnost měla trvat po dobu jednoho roku (plné znění dekretu č. 17 viz příloha č. 2). Soud sídlil v Praze a Bratislavě, kde měl za úkol soudit morální a politické chování československých kolaborantů. Nejvýše postavený byl přednosta NS, jenž musel být právnicky vzdělán. Dále zde působili čtyři soudci z lidu a dva přísedící.⁹¹ Přísedícími se také lišil NS od MLS, které měly jednoho předsedu a čtyři soudce

⁸⁴ TUNYS, Ladislav: *K. H. Frank – Noc před popravou*. Praha 2010.

⁸⁵ prodloužení působnosti MLS do 8. ledna 1947.

⁸⁶ Proběhl komunistický puč.

⁸⁷ KOČOVÁ, Kateřina: *Druhá retribuice. Činnost mimořádných lidových soudů v roce 1948*. In: *Soudobé dějiny* roč. 12, č. 3/4 (2005), s. 586-625.

⁸⁸ FROMMER, B: c. d., s. 350-351.

⁸⁹ Dále pouze NS.

⁹⁰ JECH, K. – KAPLAN, K.: c. d., s. 269 – 272.

⁹¹ FROMMER, B: c. d., s. 351.

z lidu. Dalším rozdílem mezi těmito soudními institucemi byla neomezená doba pro argumentaci obvinění, kterou NS obžalobě poskytoval. Hlavním rozdílem byla skutková podstata provinění – NS měl sloužit k trestání hlavních představitelů domácí kolaborace.

Přes všechny rozdíly mezi NS a MLS mezi nimi existovala celá řada shodných znaků. Jednalo se například o trestání obžalovaných podle skutkových podstat retribučního dekretu, s čímž souvisel i výskyt polehčujících okolností nebo zrychlené soudní procesy, při kterých nemohl žalobce a ani obhájce napadnout rozhodnutí soudců a trest smrti měl být vykonán do následujících třech hodin po rozsudku.⁹²

Největší pozornost věnovala československá veřejnost soudnímu procesu s bývalými členy protektorátní vlády v čele s Emilem Háchou, který však ještě před zahájením procesu zemřel.⁹³ Vynesené rozsudky v této kauze zapříčinily obrovskou vlnu nespokojenosti ze strany komunistické strany a úřad ministra spravedlnosti dostával ještě po několik týdnů od vynesení rozsudků dopisy a petice, v nichž pisatelé vyjadřovali svou nespokojenost. Jednalo se však především o pisatele z řad komunistických orgánů či závodních rad, na což po celou dobu nekomunistický tisk neustále upozorňoval.⁹⁴

4.3. Tzv. malý retribuční dekret

Po zahájení činnosti MLS v českých zemích začalo být zřejmé, že během jednoho roku asi nebude možné potrestat velký počet nacistických funkcionářů, kolaborantů, udavačů a jiných domácích zrádců. Dalším problémem MLS byla nejnižší trestní sazba pět let, kterou soud mohl uložit. Bylo nutné vydat právní předpis, který by stanovil novou soudní instituci, jež by umožnila ONV trestat „menší“ kolaboranty a zrádce.⁹⁵

Koncem května 1945 se ve vládě začalo hovořit o nutnosti přípravy osnovy k vytvoření patřičného dekretu, který by celou problematiku vyřešil. 14. září 1945 ministr Nosek předložil vládě návrh, který spojoval problematiku „zajištění osob, které jsou státoobčansky nespolehlivé“ se zavedením nové retribuční instituce, jež by řešila problém s trestáním osob provinivších se „proti národní cti“. S tímto řešením vláda nesouhlasila a žádala vytvoření dvou odlišných dekretů.⁹⁶

V říjnu 1945 mezirezortní komise společně s ministrem Noskem vyhlásila připravení zákona, který by trestal „provinění proti národní cti“. 27. října byla přijata první norma jako

⁹² FROMMER, B.: c. d., s. 352.

⁹³ K tématu podrobněji: KVAČEK, Robert – TOMÁŠEK, Dušan: Causa Emil Hácha. Praha 1995.

⁹⁴ FROMMER, B.: c. d., s. 374.

⁹⁵ FROMMER, B.: c. d., s. 350-351.

⁹⁶ BORÁK, M.: c. d., s. 35-36.

ústavní dekret prezidenta republiky: *dekret č. 137/1945 Sb. 1945 „o zajištění osob, které byly považovány za státně nespolehlivé, v době revoluční“*.⁹⁷ Tento dekret zajistil odmítnutí náhrady škod osobám, které byly zajištěny mimo zákon, a jejich vazba trvala déle, než byla přípustná doba držení. Pro nové případy platilo takové pravidlo, které povolovalo lhůtu ve vazbě nejdéle po osm dní.

Ještě tentýž den byla přijata norma druhá, *dekret č. 138/1945 Sb. „o trestání některých provinění proti národní cti“*.⁹⁸ (plné znění dekretu č. 138 viz příloha č. 3). Nový retribuční dekret vznikl takřka přes noc. Přičemž hlavním důvodem bylo pravděpodobně to, že k 28. říjnu 1945 končilo dekretální období. O vydání tzv. malého retribučního dekretu se zasadili především komunističtí ministři, kteří vyjádřili nespokojenost s celkovým dosavadním průběhem retribuce. Hlavní rozdíl mezi tzv. malým retribučním dekretem, tzv. velkým retribučním dekretem a dekretem o Národním soudu spočíval především v tom, že dekret nespadal do trestního práva, ale do práva správního, tudíž byly jeho činnosti pověřeny ONV.⁹⁹

Tzv. malý retribuční dekret začal platit 26. listopadu 1945 a nedlouho poté ministerstvo vnitra¹⁰⁰ vydalo i příslušnou směrnici, ve které byl podrobně popsán celkový charakter dekretu včetně typů provinění, typů rozsudků a dalších okolností týkajících se uspořádání a činnosti trestních nalézacích komisí. Vzhledem k této skutečnosti měla směrnice v porovnání se samotným dekretem mnohem větší rozsah. Platnost dekretu byla vázána na dobu platnosti tzv. velkého retribučního dekretu – tedy do 4. května 1947. Pokud se některé kauzy do této doby nestihly vyřešit, byly, stejně jako tomu bylo v případě MLS, předány příslušným okresním soudům.

Dekret obsahoval pouze čtyři paragrafy. §1 stanovoval nejvyšší trest odnětí svobody po dobu jednoho roku. Dalším možným trestem byla pokuta nejvýše 1 000 000 Kčs nebo veřejné pokárání, přičemž tresty se mohly kombinovat. Trest veřejným pokáráním se prováděl tak, že se právoplatný nález, který usvědčuje vinu obžalovaného, vyvěsil na viditelném místě v obci, v které obžalovaný bydlel, či se v obci veřejně vyhlásil.¹⁰¹ V §2 bylo uvedeno, že do trestu na svobodě se započítávala doba vazby obžalovaného. §3 a 4 stanovoval promlčecí lhůtu, jež měla činit šest měsíců ode dne, kdy obžalovaný spáchal trestný čin, u činů

⁹⁷ JECH, K. – KAPLAN, K.: c. d., s. 932.

⁹⁸ Tamtéž, s. 946.

⁹⁹ JANSÁ, Luděk: *Malý retribuční dekret v Brně 1945 – 1948*. Diplomová práce, filozofická fakulta, Masarykova univerzita v Brně, Brno 2011, s. 5.

¹⁰⁰ Dále pouze MV.

¹⁰¹ STACH, Jindřich: *Provinění proti národní cti a jejich trestání podle dekretu prezidenta republiky ze dne 27. října 1945, č. 138 Sb.*. Brno 1946. S. 14 – 15.

spáchaných před účinností dekretu poté dnem počátku účinnosti dekretu. Pro činy spáchané před vydáním dekretu vzešla v platnost datem vydání dekretu a pro činy spáchané po 26. listopadu 1945 platila ode dne spáchání činu.¹⁰² Směrnice rovněž ukládala, že tento dekret nabývá platnosti v den vyhlášení a platí pouze v českých zemích.¹⁰³

Na základě tzv. malého retribučního dekretu a směrnice MV byly vytvořeny TNK, jež měly za úkol posuzovat a trestat prohřešky popsané v těchto právních dokumentech. Zatímco znění dekretu č. 138/1945 Sb. bylo celkem stručné – obsahovalo pouze zmíněné čtyři paragrafy, směrnice vydaná k dekretu obsahovala rozsáhlé vysvětlení činnosti TNK. Přestože se směrnice snažila činnost TNK podrobně popsat, v některých bodech chyběla podrobnější definice. Jednalo se především o definici tzv. „nepřístojného chování“, které měla TNK za úkol posuzovat a trestat. Ve směrnici je uvedena škála devíti provinění „proti národní cti“. Všechny tyto prohřešky jsou zde nepřesně vyloženy, což do jisté míry umožňovalo snadné zneužití provinění členy TNK. Záleželo na každé komisi, jak soudila jednotlivá provinění.

Nejznámější obětí zpolitizovaného trestního řízení u TNK byl bezpochyby český „král komiků“ Vlasta Burian. Vlasta Burian stanul 8. června 1946 před pražskou TNK, kde byl souzen hned za několik provinění, kterých se na základě udání měl dopustit. Především šlo o údajné stýkání se s Němci a podporování nacismu, kterých se měl dopustit prostřednictvím svého působení v rozhlasové hře „Hvězdy nad Baltimorem“. Následně k těmto činům přibýlo i provinění přihlášení se k německé národnosti. Burian byl po celé řadě řízení před TNK 3. května 1947, tedy těsně před vypršením platnosti činnosti TNK, shledán vinným a komise mu udělila trest vězení v délce tři měsíce, pokutu 500 000 Kčs a veřejné pokárání. Přestože se bezprostředně ihned po vynesení rozsudku odvolal, nestihla se jeho kauza do února 1948, kdy došlo ke komunistickému převratu, přezkoumat. Revizní komise poté pouze potvrdila výnos TNK z května 1947 a Burian zůstal vinen. K rehabilitaci Vlasty Buriana došlo až v roce 1994, a to hlavně díky divadelnímu kritikovi Vladimíru Justovi.¹⁰⁴

Podrobněji se problematice všech druhů „provinění proti národní cti“ věnuji v kapitole č. 5. Trestní nalézací komise.

¹⁰² CHROBÁKOVÁ – LNĚNIČKOVÁ, A: *Malý retribuční dekret a německy hovořící obyvatelstvo v Ostravě v letech 1945-1948*. Disertační práce, Filozofická fakulta, Masarykova univerzita, Brno 2010, s. 7.

¹⁰³ země České a Moravskoslezské

¹⁰⁴ K problematice podrobněji v: JUST, Vladimír: *Věc: Vlasta Burian. Rehabilitace krále komiku*. Praha 1993, s. 83 – 91.

4. 4. *Retribuce na Slovensku*¹⁰⁵

Poválečná retribuce se odehrávala rovněž na slovenském území Československa. Protože byla obě území Československa po celou dobu druhé světové války oddělena, měla i retribuce na Slovensku zcela jiný průběh.

Československá exilová vláda předpokládala, že po skončení války dojde k obnovení předmnichovských hranic a vznikne opět jednotný československý stát. Tak to bylo také uvedeno v ústavním dekretu prezidenta republiky č. 2 z 15. října 1940 o *prozatímním výkonu moci zákonodárné* a v ústavním dekretu č. 11 z 3. srpna 1944 o *obnovení právního pořádku*. Po vypuknutí Slovenského národního povstání¹⁰⁶ Slovenská národní rada¹⁰⁷ ve své deklaraci ze dne 1. září 1944 uvedla, že veškerá výkonná, vládní a zákonodárná moc na Slovensku byla pouze v jejích rukou. SNR převzala kontrolu nad povstáním a prohlásila, že chtěla dále postupovat v souladu s československým odbojem a pomoci vzniku jednotného československého státu, avšak v principu rovnoprávnosti českého a slovenského národa.

Na podzim roku 1944 se delegace SNR vydala do Londýna, kde se mělo neoficiálně jednat o retribučním dekretu. Slovenská deklarace zde Benešovi a dalším členům londýnského exilu vysvětlila nutnost změny Ústavy a státoprávní podoby státu. Beneš se společně s vyslanci SNR snažil přijít na způsob, který by umožnil uvedení dekretů na území Slovenska tak, aby působily v souladu se zákonodárnou činností SNR.¹⁰⁸

Konečným řešením této otázky bylo stanovisko Prozatímního státního zřízení, které uvedla vláda ve svém usnesení z 23. října 1944. Toto stanovisko obsahovalo, že vláda uzná nařízení SNR č. 1 o samostatné zákonodárné, výkonné a vládní moci. Usnesení však zapříčinilo, že ze zákonodárné a exekutivní činnosti orgánů SNR se stala jakási konkurence dekretům prezidenta republiky. 2. března 1945 se SNR obrátila na londýnskou vládu s řadou požadavků¹⁰⁹, v čele s požadavkem k oddělenému státnímu životu slovenského území a českého území. Až v dubnu 1945 SNR uznala zákonodárnou moc prezidenta Beneše ve věcech celostátní povahy. Tuto skutečnost potvrzovala tzv. pražská dohoda¹¹⁰ mezi vládou

¹⁰⁵ Pokud není uvedeno jinak, čerpáno z BORÁK, M.: c. d., s. 81-94.

¹⁰⁶ Slovenské národní povstání vypuklo během roku 1944, kdy se slovenský lid vzbouřil proti nacistické moci. Došlo k němu v okamžiku, kdy se sovětská armáda přiblížila k slovenským hranicím. V průběhu jara a léta 1944 začalo na Slovensku růst a sílit partyzánské hnutí. Tehdejší prezident Jozef Tiso dostal z této situace strach a 29. 8. 1944 povolal na Slovensko nacistické armády, aby nárůst partyzánského hnutí rozrušily nebo alespoň zmírnily. Stal se pravý opak. Ten den velitel vojenského ústředí Ján Golian vyhlásil z vysílače v Banské Bystrici slovenské národní povstání. Slovenský lid povstal a rozhodl se osvobozenecský boj. 1. 9. 1944 Slovenská národní rada vydá svou deklaraci a zdůvodní význam i cíle slovenského národního povstání.

¹⁰⁷ Dále pouze SNR (vytvořena koncem roku 1943 tzv. vánoční dohodou).

¹⁰⁸ KUKLÍK, J.: c. d., s. 217.

¹⁰⁹ stanovisko a požadavky slovenského národa

¹¹⁰ 2. června 1945

ČSR a předsednictvem SNR. V některých ústředních orgánech se vyskytovaly záležitosti částečně společné¹¹¹, na kterých se domlouvala SNR společně s prezidentem Benešem.¹¹²

Následovala tzv. moskevská jednání, při kterých SNR vystupovala jako jednotný činitel a kde rovněž představila základní body svého vládního programu včetně otázky retribuce a vysídlení německého a maďarského obyvatelstva. Tato skutečnost způsobila, že na území Slovenska nebyla využita spousta dekretů prezidenta republiky, což zapříčinilo definitivní rozdílnou povahu poválečného uspořádání českých a slovenských orgánů.¹¹³

I průběh retribuce na slovenském území se značně lišil od průběhu retribuce na českém území Československa. Jednalo se hlavně o větší „lidovost“ mimořádných soudů, kterou hlásal tehdejší náměstek předsedy vlády Klement Gottwald. Na Slovensku totiž soudy mohly být zřizovány i v okresech, nebo dokonce v jednotlivých obcích, a navíc u nich nemusel být přítomen soudce z povolání. V tomto případě SNR kladla velký důraz na to, aby se přísedícími u soudů stali místní občané. Později se do záležitosti retribuce na slovenském území začal vměšovat Gustáv Husák, který působil jako pověřenec vnitra. S jeho pomocí vzniklo nařízení SNR č. 33/1945 Zb. „o potrestání zločinců, okupantů, zrádců a kolaborantů a o zřízení lidového soudnictví“. Trestné činnosti těchto skupin lidí se musely vtěsnat pouze do pěti paragrafů.¹¹⁴

Soustavu lidových soudů na Slovensku tvořily NS v Bratislavě, okresní lidové soudy a místní lidové soudy, které byly zřizované v každé obci se sídlem místního národního výboru¹¹⁵. A právě do působnosti těchto naposledy zmíněných místních soudů spadaly trestné činy podle § 5 – tedy pouze do výše trestu vězení 2 let. Obžalovaní u NS a u okresních lidových soudů si mohli zvolit obhájce ze seznamu Pověřenectva SNR, avšak u místních lidových soudů nesměl být obhájcem právník z povolání. Odsouzení měli svůj trest odpykávat v trestnicích či v pracovních táborech¹¹⁶, které vznikly právě za tímto účelem. Tyto tábory rovněž sloužily k internaci Němců určených k transferu.

Na rozdíl od činnosti českých retribučních orgánů fungovaly lidové soudy a NS na Slovensku až do konce roku 1947 a celková retribuce měla výrazně mírnější průběh než retribuce v českých zemích. Během retribuce na Slovensku od počátku roku 1945 do konce roku 1947 bylo soudům podáno celkem 38 244 udání, z toho bylo obžalováno 20 550 osob.

¹¹¹ Jednalo se například o poválečnou rekonstrukci země a finance.

¹¹² KUKLÍK, J: c.d., s. 219-220.

¹¹³ Tamtéž, s. 221.

¹¹⁴ Fašističtí okupanti (§1), domácí zrádci (§2), kolaboranti (§3), zrádci na povstání (§4), provinilci fašistického režimu (§5).

¹¹⁵ Dále pouze MNV.

¹¹⁶ vznik podle nařízení SNR č. 105/1945 Zb. ze 28. srpna 1945 o zřízení pracovních táborů

Soudy vynesly celkem 65 rozsudků smrti a z toho následně vykonaly 29 trestů smrti. 127 osob bylo odsouzeno k trestu odnětí svobody od 20 do 30 let. 202 osoby byly odsouzeny k odnětí svobody od 10 do 20 let, od 5 do 10 let 294 osoby, od 2 do 5 let 593 osoby, od 1 do 2 let 619 osob a na 1 rok vězení bylo odsouzeno 2950 osob.

Po chopení moci komunisty v únoru 1948 došlo na celém území Československa k obnovenému retribučnímu řízení, přičemž se zřízení retribučního soudnictví přizpůsobilo československému dekretu v nařízení SNR č. 33/1948 SB. ze dne 25. března 1948. Znamenalo to zřizování lidových soudů pouze v sídlech krajských soudů, stejně jak tomu bylo v prvním retribučním období v českých zemích. V případě TNK nahradil dekret č. 138/1945 zákon č. 34/1948 a nabyl účinnosti od 2. dubna 1948. Skrze tento zákon docházelo k revizi některých již projednaných případů či řešení nových kauz na základě udání.

5. Trestní nalézací komise¹¹⁷

Na základě směrnice, jež byla vydána nedlouho po dekretu č. 138, byly u ONV zřízeny speciální komise, tzv. trestní nalézací komise. Ty měly za úkol soudit a potrestat občany provinivší se „proti národní cti“. Protože tyto komise spadaly pod ONV, podléhaly komunistickému MV - na rozdíl od MLS a Národního soudu, jež spadaly pod ministerstvo spravedlnosti ovládané stranou národních socialistů. A právě i tato skutečnost přispěla mezi zmíněnými stranami k neustálým dohadům o průběhu retribuce v Československu. Směrnice MV, jež měla za úkol řídit činnost TNK, byla vydána 26. listopadu 1945 a později byla obohacena dalšími třemi dodatky.

Při MNV působily rovněž tzv. bezpečnostní komise¹¹⁸ MNV, které měly na starosti soustředění všech udání na místní občany, jež pak předávaly do rukou bezpečnostní komise ONV a ta je nadále předala TNK. Podněty k udání konkrétní osoby nezískávaly BK jenom díky udání určité osoby někým jiným na ONV, ale i s pomocí rejstříků okresního soudu, krajského soudu, zemského odboru bezpečnosti či oblastního úřadu státní bezpečnosti.¹¹⁹

Dle směrnice MV měla být TNK čtyřčlenná – každý z jejích členů měl zastupovat jednu politickou stranu, přičemž směrnice doporučovala, aby alespoň jeden z členů již v minulosti získal právnické vzdělání. Doporučení však dle mého názoru nebylo v praxi tak často dodržováno – např. u TNK v Broumově nebyl ani v jedné ze dvou činných komisí přítomen člen s právnickým vzděláním. Funkce člena TNK se považovala za občanskou povinnost a pokud byl někdo do této funkce zvolen, považovalo se za společensky nutné se této úlohy zhostit. Pokud odmítl, mohl být pokutován až 5 000 Kčs nebo žalářem trvajícím do 5 dnů.

Řízení před TNK bylo neveřejné a při odsouzení museli její členové dojít ke shodě tří hlasů.¹²⁰ Když komise nedospěla této shody, nebo se zjistilo, že od stíhání má být upuštěno, TNK celý případ zastavila. V trestním řízení před TNK nevystupoval žádný žalobce a obhájce, vše bylo soustředěno výhradně v rukou komise. Ta rovněž zajišťovala všechny důkazy, které svědčily v prospěch i neprospěch obžalovaného. Řízení před komisí muselo probíhat ústně, obviněný nemohl zaslat pouze písemné vyjádření k jeho obžalobě. Bylo nutné, aby se po obdržení obsílky od TNK osobně dostavil a dostal možnost hájit se. Pokud se obžalovaný nemohl před komisí dostavit z důvodu, že se například nacházel v jiném okresu,

¹¹⁷ Pokud není uvedeno jinak, informace pocházejí z: FROMMER, B.: c. d., s. 250-274.

¹¹⁸ Dále pouze BK.

¹¹⁹ KMOCH, Pavel: „Malá retribuce“ v českých zemích a Trestní nalézací komise Benešov u Prahy. Diplomová práce, katedra historie, Technická univerzita v Liberci. Liberec 2011, s. 73.

¹²⁰ BORÁK, M.: c. d., s. 257.

mohl se jeho spis postoupit té příslušné komisi daného okresu, v kterém se obžalovaný zdržoval, a ona s ním soudní řízení vyřešila.¹²¹

TNK měly soudit provinění, jež proběhla v tzv. „době zvýšeného ohrožení republiky“. Toto období bylo vymezeno od 21. května 1938, což je datum vyhlášení první všeobecné mobilizace, do 31. prosince 1946, což bylo v souladu s § 18 dekretu vládního nařízení č. 217/1946 Sb.¹²² Je otázkou, proč doba zvýšeného ohrožení republiky trvala až do konce roku 1946. Retribučním orgánům to dalo možnost soudit i takové prohřešky, kterých se obžalovaní dopustili až v období po válce a v mnoha případech byly právě prohřešky v této době posuzovány mnohem přísněji než ostatní provinění, kterých se obvinění dopustili již v období okupace.

Ve směrnici byly rovněž uvedeny všechny formy nepřístojného chování v době ohrožení republiky, které se měly trestat:

- *Hlášení se k německé nebo maďarské národnosti nebo podporování odnárodňovacích snah Němců nebo Maďarů.*
- *Politická spolupráce s Němci nebo Maďary a členství ve fašistických organizacích.*
- *Propagování, obhajování, vychvalování nebo podpora nacismu, fašismu nebo antisemitismu.*
- *Schvalování, podpora nebo obhajování nepřátelských projevů nebo činů nacistů, fašistů a českých a slovenských zrádců.*
- *Odborná spolupráce s Němci, Maďary a s českými nebo slovenskými zrádci, přesahující meze průměrného nařízení výkonu.*
- *Ucházení se o povýšení, vyznamenání, odměny, služby a jiné výhody u německých nebo maďarských úřadů nebo funkcionářů, nebo poskytování úplat různých jiných výhod okupantům.*
- *Zneužívání postavení na vedoucím místě, dosaženého pomocí okupantů.*
- *Společenský styk s Němci nebo Maďary přesahující míru nezbytné nutnosti*
- *Týrání, urážení nebo terorizování Čechů a Slováků, spáchané ve službách nebo v zájmu okupantů nebo ve snaze zalíbit se jim.*¹²³

Celkový počet devíti provinění se velice podobal proviněním, která byla souzena u MLS, avšak tato provinění se nepovažovala za tolik společensky nebezpečná. Směrnice také

¹²¹ STACH, J.: c. d., s. 8 – 12.

¹²² JARKOVSKÁ, Lucie: *Odplata, či spravedlnost? Mimořádné lidové soudy na Královéhradecku 1945-1948.* Praha 2008, s. 26.

¹²³ STACH, J.: c. d., s. 8 – 12.

obsahovala seznam fašistických organizací, ve kterých bylo trestné členství. Mezi takové organizace patřily mimo jiné Arijská garda, Protižidovská liga, Vlajka, Národní obec fašistická¹²⁴, Český svaz válečníků¹²⁵, Kuratorium pro výchovu mládeže v Čechách a na Moravě, Strana českých fašistů a další. Pouhé pasivní členství ve fašistických organizacích nemělo být trestné. Kde však byla hranice pasivního členství? V této souvislosti se ve směrnici ministerstva vnitra objevuje pojem „obzvláštní horlivost“. Člověk, který byl členem některé z fašistických organizací a který v organizaci jednal s „obzvláštní horlivostí“ či nad „normální rámec členských povinností“, měl být potrestán. V tu chvíli se jednalo o provinění o národní cti. Výklad toho, kdy se jednalo o pasivní členství a kdy o provinění proti národní cti, příslušelo tedy jen a pouze jednotlivým TNK.¹²⁶

V memorandu ministerstva spravedlnosti z května 1946 bylo uvedeno, že výčet všech provinění uvedených ve směrnici, nebyl zdaleka úplný. Tato skutečnost dávala jednotlivým TNK jistou volnost v trestání, což jim umožňovala i již zmíněná nepřesná definice jednotlivých provinění. Dle Nejvyššího státního soudu se měla tato provinění trestat vzhledem k místním standardům a k tomu, aby byl obviněný skutečně uznán vinným, musel vzbuzovat tzv. „veřejné pohoršení“, což osobně považuji za zcela nepřímý důkaz na uznání viny. Bývalý vrchní odborový rada ministerstva vnitra Dr. Jaroslav Fusek vysvětlil ve své příručce *Provinění proti národní cti* pojem „nepřístojného chování“ v době zvýšeného ohrožení republiky tak, že se mělo jednat o špatné chování či jednání na veřejných místech, kvůli kterému docházelo k ohrožení veřejného pořádku a klidu. Rovněž uvedl, že přes časté používání tohoto trestního ustanovení doposud nedošlo ke konkrétní definici tzv. „nepřístojného chování“¹²⁷. Bylo tedy opravdu výhradně na trestních komisích, zda budou inkriminované chování jedinců pokládat za „nepřístojné“ či nikoli. Opět to ale dávalo komisím možnost svévolně rozhodovat o osudech některých osob, které se ani nemusely daného činu dopustit.

TNK mohla vzhledem k výši provinění udělit kombinovaný trest. Obviněný tedy mohl dostat trest vězení po určitou dobu, k tomu peněžitou pokutu a zároveň mohl být vystaven veřejnému pokárání. Pokud byla odsouzenému uložena peněžitá pokuta a on neměl na zaplacení této pokuty, uložila mu TNK náhradní trest vězení podle míry provinění do jednoho roku. Odsouzený si však nemohl vybrat, chce-li zaplatit pokutu, nebo odsedět náhradní trest. Do trestu na svobodě se započítávala doba, po kterou byl pachatel zajištěn. Směrnice rovněž

¹²⁴ Dále pouze NOF.

¹²⁵ Dále pouze ČSV.

¹²⁶ FUSEK, Jaroslav: *Provinění proti národní cti*. Praha 1946, s. 25.

¹²⁷ FUSEK, J.: c. d., s. 10.

uváděla, že pro trestné činy podle dekretu o trestání provinění proti národní cti nebyla podle platných předpisů možná zajišťovací vazba, avšak všechna zajištění osob před 26. prosincem 1945, jež byly považovány za státně nespolehlivé, byla zákonná.¹²⁸ Toto tvrzení si rovněž v mnoha případech odporovalo se skutečností, kdy byly některé osoby v případě TNK Broumov již po 26. prosinci 1945 zadrženy ve vazbě a až poté došlo k jejich stání před TNK. Tyto osoby byly poté zpravidla „odměněny“ trestem odnětí svobody, jenž odpovídal době předchozího držení ve vazbě, což zřejmě umožnila zavedená legalizace vazby.

Před TNK mohly původně stanout pouze osoby české, slovenské či slovanské národnosti, později díky třetímu dodatku směrnic MV rovněž i osoby národnosti německé. Promlčecí lhůtu stanovovala směrnice MV na délku šesti měsíců a počítala se ode dne spáchání trestného činu, pro činy spáchané před 26. listopadem 1945 od tohoto dne.¹²⁹

V řízení před TNK byly stanoveny okolnosti, které ospravedlňovaly činy obžalovaných: 1) pokud byl čin spáchán pod nátlakem okupantů; 2) pokud šlo dokázat, že pachatel jednal v zájmu českého či slovenského národa nebo Československé republiky; 3) pokud se pachatel svou pozdější činností zasloužil o osvobození republiky. Poslední dvě okolnosti zněly opět poněkud vágně a nejasně a opět výrazně záviselo na každé komisi, jak v konkrétních případech rozhodla a zda posuzovala činy obžalovaného tak, že se zasloužil o osvobození republiky či že jednal v zájmu českého nebo slovenského národa. Obžalovaný před TNK měl možnost odvolání proti odsuzujícímu nálezu. Odvolání se podávalo u Zemského národního výboru¹³⁰ v Praze a v Brně, a to do 8 dnů¹³¹ od vynesení rozsudku.¹³²

Ke směrnici MV byl vydán dodatek, který stanovil další typ provinění proti národní cti. Jednalo se o prohlášení, jež mělo být provedeno z vědomé či hrubé nedbalosti o státní a národní spolehlivosti osoby provinivší se proti Československu.¹³³ Další dodatek ke směrnici MV vydalo ministerstvo o rok později, 28. listopadu 1946. Ten částečně změnil dosavadní podobu uspořádání komise, a to především tak, že se počet členů komise zvýšil na pět. Zároveň měl každý člen reprezentovat jednu politickou stranu. Pokud některý z členů komise při trestním řízení chyběl, měl ho zastoupit jeho náhradník.¹³⁴ Poslední, v pořadí třetí dodatek, byl prostřednictvím MV vydán 7. ledna 1947. Tímto dodatkem se legitimovalo trestání

¹²⁸ STACH, J.: c. d., s. 14-15.

¹²⁹ STACH, J.: c. d., s. 13.

¹³⁰ Dále pouze ZNV.

¹³¹ osmidenní lhůta neplatila v pohraničí, dle nařízení č. 210/1944 Sb.

¹³² STACH, J.: c. d., s. 21.

¹³³ Ministerstvo vnitra: Č. B-222O-23/11-45-I/2. *Dodatek ke směrnicím ministerstva vnitra ze dne 26. listopadu 1945.*

¹³⁴ Ministerstvo vnitra: Č. B-222O-23/11-45-I/2. *Druhý dodatek ze dne 28. listopadu 1946 ke směrnicím ministerstva vnitra ze dne 26. listopadu 1945.*

provinění hlášení se k německé či maďarské národnosti bez ohledu na to, jaké státní příslušnosti obžalovaný byl.¹³⁵

U TNK se po čase začala rovněž řešit problematika vydávání osvědčení o tzv. národní spolehlivosti. Avšak na vydávání takových dokumentů, které navíc podle tehdejšího ministerstva vnitra neměly právního podkladu, nebyla vydána žádná směrnice, která by určovala jeho postup. Proto i jednotlivé komise k udělování osvědčení přistupovaly váhavě a v mnoha případech došlo k nesprávnému postupu. MV poté vydalo příručku určenou k těmto účelům, jež však měla velice přísné požadavky a málokterý žadatel o osvědčení o státní spolehlivosti žádostem vyhovoval.

Protože doba „zvýšeného ohrožení republiky“ dle retribučních dekretů trvala až do 31. prosince 1946, dávalo to komisím moc trestat i ty provinilce „proti národní cti“, kteří svůj čin spáchali až v období poválečném. TNK tyto viníky mohla podle *zákona o úpravě stálých seznamů voličských*¹³⁶ zbavit volebního práva, což mohlo dále velice ovlivnit politický vývoj v Československu. Na základě tohoto zákona byly dočasně zbaveny volebního práva ty osoby, které se vyskytovaly ve vyšetřovací vazbě. Pokud byly tyto osoby odsouzeny, ztráta volebního práva u nich trvala. Doba ztráty volebního práva se pohybovala od jednoho do tří let vzhledem k výši trestu. V §23 tohoto zákona bylo uvedeno, že osoby, na které přijde TNK udání nebo proti nim bude zahájeno trestní řízení před TNK, mohou být rovněž dočasně zbaveny volebního práva.¹³⁷ Později si začali lidovci a národní socialisté stěžovat, že dochází k falešným udáním a oni tímto přichází o své voliče. K tomuto mělo docházet především v období před volbami, kdy se komunistům údajně podařilo doručit kolem 15 000 takových udání. Později si začaly na nečekaný nárůst trestních oznámení stěžovat i ostatní strany. KSČ dosáhla ve volbách velice úspěšného výsledku 40 % hlasů, s jejichž počtem volby bezkonkurenčně vyhrála.¹³⁸ Václav Jiřík uvedl, že dle dobových odhadů stanulo mimo volební urny až 300 000 potencionálních voličů, z nichž drtivá většina údajně patřila do středních a vyšších vrstev obyvatelstva. Je tedy jasné, že s jejich hlasy KSČ počítat nemohla a je více než pravděpodobné, že volby byly určitým způsobem zmanipulovány.¹³⁹ Při analýze činnosti TNK Broumov jsem nezpozorovala, že by během počátečních měsíců v roce 1946

¹³⁵ Ministerstvo vnitra: Č. B-2220-23/11-45-I/2. *Třetí dodatek ze dne 7. ledna 1947 ke směrnicím ministerstva vnitra ze dne 26. listopadu 1945.*

¹³⁶ *Zákon ze dne 21. února 1946 o úpravě stálých seznamů voličských.* In: Sbírka zákonů a mezinárodních smluv. Stránky Ministerstva vnitra České republiky. [citováno 16.3.2012]
<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1946/sb11-46.pdf>

¹³⁷ KMOCH, P.: c. d., s. 138.

¹³⁸ FROMMER, B.: c. d., s. 286-289.

¹³⁹ JIŘÍK, V.: c. d., s. 13.

docházelo k výraznějšímu nárůstu obviněných osob, které by mohly být eventuálně kvůli zadržení zbaveny volebního práva. Avšak například TNK v Poděbradech projednala v březnu a dubnu 1946 nejvíce případů za celý rok 1946, což dle Mikšovské mohlo potvrdit tezi zmanipulovaných voleb.¹⁴⁰

Jednotlivé TNK, které na území Československa v poválečném období působily, se od sebe některými znaky lišily. Jednalo se především o rozdíl mezi TNK, jež působily v pohraničních oblastech a TNK, jež svůj úřad vykonávaly ve vnitrozemí. Jedno však měly všechny TNK společné. A tím bylo potrestat na základě tzv. malého dekretu všechny české kolaboranty a zrádce. Dnes si však klademe otázku, zda potrestání bylo správné a kdo z toho měl vlastně prospěch?

6. Trestní nalézací komise Broumov¹⁴¹

Po uvedení do všeobecné problematiky utváření TNK se budu v následující kapitole zabývat strukturou a činností TNK Broumov v období tzv. první retribuice, která probíhala od vyhlášení platnosti tzv. malého retribučního dekretu¹⁴² do 4. května 1947¹⁴³.

Oblast Broumovska¹⁴⁴ leží na severovýchodě Čech a zahrnuje Broumovskou kotlinu a oblast Teplicko-adršpašska. Po uzavření mnichovské dohody v roce 1938, kdy došlo k odtržení oblasti českého pohraničí a k připojení k Německé říši, byla odtržena i oblast Broumovska. Vztahy mezi českým a německy hovořícím obyvatelstvem byly v této oblasti vyhrocené už od konce 19. století a vyhlášení Československé republiky v roce 1918 na neporozumění ještě přidalo. Další skutečností, jež napomohla konfliktu mezi národnostmi, byla hospodářská krize a nástup nacistů v sousedním Německu.

Počet německy hovořícího obyvatelstva v broumovském výběžku oproti počtu českého obyvatelstva neustále rostl. V celém soudním okrese Broumov činil počet německy hovořícího obyvatelstva v období před mnichovskou dohodou údajně 90,2% všech obyvatel regionu.¹⁴⁵ Podle Zimmermana bylo při sčítání lidu 17. května 1937 na území říšské župy evidováno 291 198 osob české národnosti, přestože dle československého sčítání v roce 1930 mělo údajně na tomto území žít 726 416 Čechů. Potencionální rozdíl Čechů, kteří po roce

¹⁴⁰ MIKŠOVSKÁ, B: c. d., s. 44.

¹⁴¹ Pokud není uvedeno jinak, informace pocházejí z SOKA Náchod, fond: ONV Broumov, kartony: 797 - 809

¹⁴² 26. listopadu 1945

¹⁴³ 4. května 1947

¹⁴⁴ KOŠTÁL, Zdeněk: *Dějiny Broumova a Broumovska*. Broumov 1990.

¹⁴⁵ KINDL, Josef: *Broumov roku 1938*. Bakalářská práce, katedra historie, Masarykova univerzita v Brně. Brno 2009, s. 12.

1938 uprchli do vnitrozemí, se zdá být příliš vysoký a je tedy více než jisté, že na území Říšské župy Sudety žilo během okupace více osob české národnosti, než se ve skutečnosti uvádí.¹⁴⁶ Tuto skutečnost lze i vyložit i tím, že řada osob české národnosti požádala před válkou ale i během ní o německou národnost, což vychází i z analýzy činnosti TNK Broumov, kdy bylo nejvíce osob stíháno právě za toto provinění.

Poválečná situace na Broumovsku nebyla jednoduchá. Vzhledem k nízkému počtu osob s československou národností, které se po válce v broumovském okrese vyskytovaly, chyběl dostatečný počet osob k výkonu správy okresu. Proto jenom v některých obcích tohoto regionu vznikly správní orgány. 8. června 1945 byla zřízena Okresní správní komise¹⁴⁷ v Broumově, jako předseda v ní působil jistý Oldřich Hnatowitz. Tato OSK měla na starosti veškerou činnost na Broumovsku a Teplicku kromě zásobování a výživy. Policko však bylo spravováno OSK v Náchodě. Což svědčilo o tom, že nejenom během války, kdy Policko jako jediný soudní okres Broumovska patřilo do Protektorátu Čechy a Morava, ale i po ní, mělo mít zpočátku úplně odlišný vývoj než ostatní dva soudní okresy patřící do Broumovska. To se změnilo výnosem ministerstva vnitra z 28. června 1945, kdy byly plně obnoveny hranice broumovského okresu podle stavu z 29. září 1938, tedy včetně soudního okresu Police nad Metují.

Všechny správní orgány, které v broumovském okrese působily, byly v moci důstojníků armády nebo finanční stráže. V okrese nefungovala přesná evidence obyvatelstva, což přispělo k velice zmatenému poválečnému vývoji. Působil zde oddíl SNB se čtyřiceti muži a rovněž bylo stanoveno sedm oblastní OSK, tzv. referátů, jež měly přispět ke snadnějšímu zvládnutí poválečné situace. 12. června 1945 byla na schůzi OSK stanovena správní komise pro jednotlivé obce i pro samotný Broumov. Do čela byl zvolen Květoslav Hradecký.¹⁴⁸

Jak ukládala směrnice MV¹⁴⁹ vydaná nedlouho po tzv. malém retribučním dekretu, byla TNK Broumov zřízena při ONV Broumov. Do politického okresu Broumov patřily po válce celkem tři soudní okresy – Broumov, Teplice nad Metují a Police nad Metují. Podle archivního materiálu ve fondu ONV Broumov řešila TNK Broumov celkem 241 případů, což bylo na bývalý soudní okres Broumov vzhledem k tehdejšímu počtu obyvatel velice nízký počet, za což však mohlo především nízké osídlení pohraničí osobami české národnosti. Počet

¹⁴⁶ ZIMMERMAN, Volker: *Sudetští Němci v nacistickém státě. Politika a nálada obyvatelstva v říšské župě Sudety (1938 – 1945)*. Praha 2001, s. 241.

¹⁴⁷ Dále pouze OSK.

¹⁴⁸ KOŠTÁL, Z.: c. d., s. 96-100.

¹⁴⁹ JECH, K. – KAPLAN, K.: c. d., s. 946.

případů není zdaleka konečný, protože řada spisů ve fondu TNK Broumov chybí či jsou neúplné.

Po dobu činnosti TNK v Broumově působily ještě ve všech třech soudních okresech příslušné OVK, jež měly na starost zpracování udání na konkrétní občany a také jejich výsledky, případně výsledky svědků k daným kauzám. Po zpracování těchto údajů vyhodnotily obvinění jednotlivých obžalovaných podle provinění uvedených ve směrnici MV. Spisy OVK obsahovaly udání konkrétního občana či skupiny občanů. Byly zde uvedeny rovněž osobní údaje obžalovaného, seznam svědků a skutkovou podstatu provinění. Po sesbírání potřebných údajů k zahájení stání před TNK byly spisy již předány přímo do rukou TNK Broumov na posouzení a vynesení příslušného rozsudku. Všechny OVK na Broumovsku spolu podle dochovaných archivních spisů úzce spolupracovaly a spisy se svědectvím, či s žádostí o sehnání svědků ke konkrétnímu případu, si mezi sebou půjčovaly. Na vyšetřování se podíleli i jednotliví členové Sboru národní bezpečnosti¹⁵⁰ pocházející rovněž ze všech tří soudních okresů. Právě členům SNB byla často jako prvním předávána udání na jednotlivé občany. Na svědectví k případům se podílely i MNV ze všech obcí, ze kterých obžalovaní pocházeli. MNV poskytovaly OVK, pokud o to požádaly, tzv. zprávy o pověsti, kde uváděly, jak se obžalovaný po dobu všeobecného ohrožení republiky choval, zda se stýkal či obchodoval s Němci a podobně.

Jakmile TNK obdržela od některé OVK potřebné informace o obviněné osobě, začala s trestním řízením. Obžalovaný obdržel obsílku, ve které byl obviněn z provinění proti národní cti a jež zároveň sloužila jako pozvánka na zasedání TNK v konkrétní den a hodinu. Pokud se obviněný nemohl v daný čas dostavit, musel o tom do 24 hodin od obdržení obsílky spravit ONV. Kdo tak neučinil, hrozila mu pokuta do 2 000 Kč a vězení do pěti dnů. Popřípadě mu byla uložena náhrada nákladů zmařeného ústního jednání u komise, ke které se nedostavil.¹⁵¹

TNK Broumov sídlila v budově ONV Broumov, který byl umístěn v budově dnešní broumovské polikliniky na Masarykově třídě č.p. 30 (ve spisech TNK byla uváděna tato adresa: *Masarykova třída 250, vila Langer-Schroll*).¹⁵² V příloze č. 8 je zobrazena dnešní podoba budovy, ve které TNK sídlila.

Jak již bylo zmíněno, celý broumovský okrsek byl z větší části obydlen německy hovořícími osobami. Z toho důvodu byl také počet osob souzených před TNK velice nízký,

¹⁵⁰ Dále pouze SNB.

¹⁵¹ podle § 24, 124 a 125 vlád. nařízení z 13. ledna 1928, č. 8 Sb.

¹⁵² KOŠTÁL, Z: c. d., s. 103.

činil 241 osob. Před TNK se díky demografickému složení obyvatelstva objevilo „hlášení se k německé národnosti“ jako nejčastější provinění proti národní cti. V broumovském výběžku žilo německé obyvatelstvo již mnoho desítek let před připojením Sudet k Německé říši a celá řada lidí si v předválečném i poválečném období svou národností nebyla vůbec jista. Až po vzniku Československa po roce 1918 jako národního státu Čechů a Slováků, v období tzv. první republiky, docházelo k zařazování obyvatel k jednotlivým národnostem. Později občané často uváděli svou národnost podle příslušné politické situace.

Dle smlouvy podepsané 20. listopadu 1938 v Berlíně mezi zástupci Československa a Německé říše obyvatelé československého státního občanství, kteří měli od 10. října 1938 své bydliště na území připojeného k Německé říši, získali automaticky říšskoněmeckou státní příslušnost. Tím zároveň měli československé občanství ztratit. Automatické nabývání říšskoněmecké státní příslušnosti nemělo platit pro jiné osoby než německé národnosti.¹⁵³ Díky této skutečnosti mohlo později dojít i k takové situaci, že ačkoliv měla například daná osoba v období tzv. první republiky příslušnost československou, díky svému přihlášení k národnosti německé mohla později získat říšskoněmeckou státní příslušnost, což posléze před TNK těžko vysvětlovala a nejpravděpodobněji byla v rámci poválečného vysídlení německého obyvatelstva rovněž vysídlena. Problematika týkající se přihlášení se k německé národnosti je u TNK Broumov o to složitější, že osob, které se přihlásily k německé národnosti a tímto i nabyly říšskoněmecké příslušnosti, bylo pouze devět. Zbylé osoby obviněné z toho provinění o národnost buďto během války přišly, či jim nikdy ani nebyla udělena.

V tzv. prvním retribučním období u TNK Broumov působily podle archivního materiálu celkem dvě komise. První z nich byla složena z předsedy Jaroslava Kuřátka a jednotlivých členů Bohumila Hvězdy, Oldřicha Růžka a Miroslava Jelínka¹⁵⁴. Druhá komise se skládala z člena první komise Miroslava Jelínka, jenž v druhé komisi zastával místo předsedy, a členů Stanislava Frydrycha, Františka Hernycha a Josefa Valtera. Obě komise se pravidelně střídaly, přičemž první jmenovaná vedla více případů v roce 1946 a druhá v roce 1947. Při některých zasedáních byl u druhé komise přítomen ještě Bohumil Hvězda, jenž působil i u první komise. Dalším členem, který se vyskytuje u jednotlivých zasedání TNK v roce 1946 i 1947, byl Antonín Krtička. Jako zapisovatelka u všech zasedání TNK Broumov působila vždy Antonie Vítová. Při běžném výslechu nemusela být nutně přítomna celá trestní komise, stačil pouze jeden její člen (v případě TNK Broumov byl skoro vždy přítomen její

¹⁵³ ARBURG, A. – STANĚK, T.: c. d., s. 32.

¹⁵⁴ SOKA Náchod, fond: ONV Broumov, karton: 797 – 808.

předseda – tedy Jaroslav Kuřátko či Miroslav Jelínek) a zapisovatelka, jež zaznamenávala výpověď obžalovaného.

Podle spisů se mi podařilo zjistit i některá jména členů OVK Broumov a OVK Police nad Metují, které v broumovském soudním okrese působily. OVK Broumov dle archivních spisů předsedal jistý Bohumil Auerswald¹⁵⁵. Ve spisech rovněž figurovala jména Karla Lany a Josefa Reimana. U polické OVK údajně působil jako předseda Josef Kvapil a jednotlivými členy byli Miroslav Dostál a Josef Valter, který byl rovněž členem TNK Broumov. U OVK Police nad Metují byli ještě členy Čeněk Schejbal a Stanislav Pášma, jenž rovněž působil jako člen SNB v Broumově. Bližší informace o členech OVK i TNK včetně jejich politické příslušnosti se mi zatím nepodařilo zjistit.

Podle dochovaných spisů započala TNK Broumov svou činnost dva měsíce po vyhlášení platnosti tzv. malého retribučního dekretu v listopadu 1945. První rozsudek byl vynesena 1. února 1946¹⁵⁶ a v ten den byl jediný. Poslední rozsudek byl vynesena 4. května 1947¹⁵⁷, tedy v poslední den činnosti TNK, a byly řešeny dvě kauzy. Celková činnost TNK Broumov trvala 16 měsíců, přičemž v srpnu 1946 komise dle dochovaných spisů neřešila žádný případ. Za celé funkční období TNK bylo celkem 81 zasedání. Na každé zasedání připadalo průměrně 5 případů. Toto číslo však není konečné, protože vzhledem k neúplnosti některých spisů se mi podařilo zjistit data rozsudku pouze u 188 případů z celkových 241.

Před TNK Broumov se tedy objevilo celkem 241 případů, z toho 229 bylo s osobami československé národnosti, dva s osobami, u kterých nelze národnost dopátrat, devět kauz s osobami německé národnosti a jedna s osobou polské národnosti. Celkem byly odsouzeny k trestu 52 osoby, u 130 kauz byla vina neuznána, a tudíž bylo řízení zastaveno. MLS v Hradci Králové¹⁵⁸ bylo postoupeno osm případů¹⁵⁹ údajné kolaborace, přičemž soud očekával nejvíce postoupených případů právě od OVK Broumov – údajně až 540. Ve skutečnosti se před MLS objevilo pouze 126 osob pocházejících z Broumova.¹⁶⁰ 12 trestních řízení bylo z důvodu časové tísně na konci dubna 1947 předáno okresnímu soudu v Broumově či v Polici nad Metují k dalšímu šetření. Z celkového počtu souzených u TNK zbývá ještě 29 osob, u kterých chybí spis či je neúplný a já z něho získala pouze jméno, případně národnost, rok narození a provinění. Samotný rozsudek a jeho datum bohužel chybí.

¹⁵⁵ praporčík SNB Broumov, 37 let

¹⁵⁶ viz kapitola 6.2.1.

¹⁵⁷ viz kapitola 6.2.2.

¹⁵⁸ K tématu podrobněji: JARKOVSKÁ, L: *Odplata či spravedlnost*. Praha 2008.

¹⁵⁹ Cejzlar Josef, Cejzlarová Anna, Červený Václav, Červinka Jan, Horáková Božena, Malec Karel, Martínek Jaroslav a Tlousek Jindřich

¹⁶⁰ JARKOVSKÁ, L: c. d., s. 67.

Když jsem porovnávala hodnocení jednotlivých případů OVK, které byly následně předány TNK, zjistila jsem zajímavou skutečnost. Téměř u všech případů, které OVK v broumovském soudním okrese řešila, došlo ze strany OVK k mnohem přísnějšímu hodnocení provinění, než tomu bylo následně u TNK, jež většinu případů vzhledem k uznané nevině obžalovaného nebo kvůli nedostatku důkazů zastavila. Tato skutečnost byla zřejmě zaviněna především rozdílným složením obou komisí a tím pádem i rozdílným pohledem na daná provinění.

V roce 1946 bylo u TNK řešeno celkem 95 případů, což vzhledem na dobu působnosti komise 10 měsíců činí zhruba 9,5 případů za měsíc. V 1947 broumovská komise vyřešila 92 kauz. Je však nutné podotknout, že doba působnosti TNK trvala pouze do května 1947, tudíž v tomto roce TNK Broumov vyřešila v průměru 18,4 kauz za měsíc - přičemž v dubnu 1947 jich vyřešila rekordních 63. 11. dubna 1947 dokonce stihla vyřešit 26 případů. Tento závěrečný spěch při souzení nezapříčinilo nic jiného, než blížící se konec existence TNK. Případy, které TNK nestihla do 4. května projednat¹⁶¹, byly postoupeny Okresnímu soudu v Broumově či v Polici nad Metují a ty následně všechny kauzy dořešily. U 36 kauz nebyl uveden protokol o vynesení rozsudku u TNK a u zbylých pěti nebylo uvedeno datum rozsudku ani členové komise.

V porovnání počtu projednávaných kauz u TNK Broumov s ostatními již probádanými komisemi, jež na území českých zemí působily, byla broumovská komise komisí s menším počtem souzených osob. Zatímco u TNK Broumov se během roku 1947 stihlo vyřešit 96 kauz, v případě TNK Poděbrady to bylo číslo mnohem vyšší – celkem 522 kauz.¹⁶² Rovněž i nymburská TNK řešila v letech své působnosti více kauz než komise broumovská – v roce 1946 stihla TNK Nymburk projednat 154 případů, v roce 1947 dokonce 160 případů.¹⁶³ V tomto bodě lze vidět jistou podobnost s TNK Broumov, která v roce 1947 vyřešila téměř stejný počet případů (92) jako v roce předešlém, přestože působnost TNK trvala necelých pět měsíců, zatímco TNK Poděbrady vyřešila v roce 1947 pouze jednu třetinu počtu řešených kauz v předešlém roce.¹⁶⁴

Skutečnost, že TNK Broumov řešila takový malý počet případů, zapříčinilo, jak jsem již zmínila, především demografické složení obyvatelstva Broumovska během válečného období. Přestože broumovská TNK patřila mezi komise s menším počtem souzených osob,

¹⁶¹ 10 případů – Beneš František, Erbenová Marie, Hlavatý Jaroslav, Linhart Josef, Mohr Hubert, Pohl Karel, Pohlová Justina, Priegerová Anna, Ryšánek Jaroslav, Skřivan Jaroslav,

¹⁶² MIKŠOVSKÁ, B: c. d., s. 45.

¹⁶³ HAMPLOVÁ, Zuzana: *Trestní nalézací komise v Nymburce v letech 1945 – 1947*. Bakalářská práce, katedra historie, Technická univerzita v Liberci 2011, s. 44.

¹⁶⁴ MIKŠOVSKÁ, B: c. d., s. 45.

rozhodně ji nelze považovat za nevýznamnou a analýza její činnosti nám dnes může pomoci pochopit složitou poválečnou situaci a přispět k analýze retribučních procesů v pohraničí.

6.1. Národnostní problematika u TNK Broumov

Problematika určování národností je i v dnešní době složitá záležitost a existuje celá řada studií, které se tímto tématem zabývají. Hraje však určení národnosti v dnešní společnosti nějakou roli? Petr Lozoviuk vysvětlil pojem *národ* jako fenomén kolektivní identity, který byl vytvořen procesem etnizace. To znamená, že pokud si určité společenství lidí osvojí konkrétní zvyklosti a tradice, lze ho právě díky těmto znakům považovat za etnické společenství, tedy jinými slovy národ. Národnost jako taková tedy není považována za přirozenou lidskou vlastnost.¹⁶⁵ Dnešní společnost většinou nerozlišuje mezi státní příslušností a národností, v minulosti tomu však tak nebylo. Již v období tzv. první republiky bylo Československo postaveno na národnostním principu a určení národnosti hrálo velice významnou roli.

Ve válečném období požádala spousta osob československé národnosti o národnost německou, především v pohraničí. Důvodů, proč lidé podávali žádosti o německou národnost, bylo hned několik. Mohlo jít o sympatizanta s nacionálním socialismem, obchodníka, který nabytím německé národnosti (a následnou možností udělení říšskoněmecké státní příslušnosti) získal větší počet německých zákazníků, či o člověka, který byl k tomuto kroku jednoduše donucen z existenčních důvodů. A právě na tyto osoby se po válce u OVK množila celá řada udání.

Dle tzv. malého retribučního dekretu mohly být před TNK souzeny původně pouze osoby české, slovenské či slovanské národnosti, s výjimkou trestných přečinů podle bodů g) a ch) směrnice MV¹⁶⁶, jež byla vydána k tzv. malému retribučnímu dekretu a mohla soudit osoby jakékoliv národnosti.¹⁶⁷ Jak tedy mohla TNK soudit osoby původně československé národnosti, jež během války požádaly o národnost německou? V tomto bodě se před TNK nacházel kámen úrazu. Trestní řízení mohla vést pouze s osobami, jež přihlášením se k německému či maďarskému občanství neztratily československou státní příslušnost. Mohly být stíhány tedy pouze ty osoby, kterým byla žádost o nabytí německé či maďarské státní příslušnosti říšskými orgány zamítnuta či jim byla národnost během války odebrána. Tato

¹⁶⁵ LOZOVIUK, Petr: *Evropská etnologie ve středoevropské perspektivě*. Pardubice 2005, s. 40-46.

¹⁶⁶ STACH, J: c. d., s. 8 – 12.

¹⁶⁷ KMOCH, P: c. d., s. 133.

skutečnost byla v roce 1947 změněna na základě třetího dodatku ke směrnici MV¹⁶⁸, kdy mohly být před TNK za přihlášení se k německé či maďarské národnosti trestány rovněž i ty osoby, u kterých nebylo jisté, jaké státní příslušnosti byly.

Ústavní dekret prezidenta republiky č. 33/1945¹⁶⁹ ze dne 2. srpna 1945 uváděl, že osoby, jež získaly německou či maďarskou národnost, ztratily dnem nabytí jiné národnosti československou státní příslušnost. Tyto osoby tedy lze podle zákona považovat za říšskoněmecké státní příslušníky, kteří byli v rámci poválečného odsunu Němců transportováni za hranice. Pokud byli protektorátní státní příslušníci s československou národností donuceni pod nátlakem získat německou národnost, jejich záležitost přezkoumalo v poválečném období ministerstvo vnitra, které jim poté mohlo uznat osvědčení o národní spolehlivosti. Tato osvědčení měla vydávat příslušná OSK. Žádosti o osvědčení o národní spolehlivosti bylo možno u OSK podávat do 6 měsíců od vydání tohoto dekretu. Záviselo tedy na OSK, zda po přezkoumání jednotlivých případů osvědčení vydá.

Pavel Kmoč ve své práci uvedl, že osoba, jež během okupace dobrovolně nabyla německé či maďarské národnosti, zažádala ve zmíněných 6 měsících o osvědčení o národní spolehlivosti, se nacházela v právním vakuu nevyjasněné příslušnosti, a tím pádem nemohla být souzena před TNK. Naopak, pokud se o osvědčení o národní spolehlivosti ucházel člověk, jenž byl během okupace údajně donucen zažádat o německou či maďarskou národnost, byl před TNK postižitelný.¹⁷⁰ Příkladem takové kauzy před TNK Broumov bylo trestní řízení s **Aloisem Dubišarem**¹⁷¹, který před německou okupací pracoval jako železniční zaměstnanec u ČSD v Meziměstí. Avšak během okupace mu bylo údajně naznačeno, že jako československý občan bude z práce propuštěn a pokud by nechtěl o místo přijít, měl by zažádat o německou národnost. O práci přijít Dubišar nechtěl a z toho důvodu byl posléze údajně zavolán na bývalý německý obecní úřad v Meziměstí, kde byl dle své výpovědi v dochovaných archivních spisech pod nátlakem donucen podepsat žádost o německou národnost. Po roce 1945 byl obviněn z provinění proti národní cti získáním německé národnosti. Po mnoha výsleších jeho samotného i svědků, včetně MNV v Meziměstí, zprostila TNK Broumov Aloise Dubišara viny s tím, že žádost o německou národnost podepsal pod nátlakem a rovněž mu bylo následně vydáno osvědčení o národní spolehlivosti.

¹⁶⁸ Ministerstvo vnitra: Č. B-222O-23/11-45-I/2. *Třetí dodatek ze dne 7. ledna 1947 ke směrnicím ministerstva vnitra ze dne 26. listopadu 1945.*

¹⁶⁹ *Ústavní dekret prezidenta republiky č. 33 ze dne 2. srpna 1945, o úpravě československého státního občanství osob národnosti německé a maďarské.* In: Sbírka zákonů a mezinárodních smluv. Stránky Ministerstva vnitra České republiky. [citováno 25. 3. 2012]

¹⁷⁰ KMOCH, P: c. d., s. 135.

¹⁷¹ SOKA Náchod, fond: ONV Broumov, karton:798 (Dubišar Alois).

Podobný případ byla kauza skupiny žen (**Kristína Bohadlová**¹⁷², **Marie Flousková**¹⁷³, **Marie Hoffmanová**¹⁷⁴, **Eliška Kociánová**¹⁷⁵, **Matylda Krtíčková**¹⁷⁶, **Anežka Kubínová**¹⁷⁷), jež pracovaly v tkalcovně v Polici nad Metují. Všechny ženy byly za svobodna německé státní příslušnosti (rovněž německé národnosti) a československou státní příslušnost přijaly až po sňatku s Čechem. Koncem roku 1941 přišlo údajně do tkalcovny nařízení, že všechny tyto ženy mohou přijmout zpět německou národnost. Blockleiter NSDAP Jan Marschner, jenž v tkalcovně působil jako ředitel, měl údajně všechny tyto ženy donutit k podepsání předběžných dotazníků k získání německé národnosti (z kterých prý později vznikla závazná přihláška k národnosti). Dotyčné se zpočátku údajně zdráhaly „dotazníky“ podepsat, později však prý všechny pod nátlakem Marschnera a vyhrůžkách, že přijdou o práci, podepsaly. V červnu 1946 na ně bylo vzneseno obvinění z provinění proti národní cti za přihlášení k německé národnosti, o kterých však prý nevěděly, že podepsaly. Z toho důvodu bylo

8. července 1946 zastaveno řízení i s těmito obviněnými. Tvrzení, že obviněné nevěděly, co podepisují, bylo dle mého názoru velice diskutabilní.

Na osoby, jež měly během války německou národnost, avšak ještě v tu dobu zažádaly o československou státní příslušnost a ta jim byla v roce 1945 udělena, se tzv. malý retribuční dekret nevztahoval. Udělení československého státního příslušnosti osobám německé národnosti nebylo zdaleka jednoduchým procesem. Muselo se jednat o tzv. antifašisty, osoby, jež během válečného konfliktu zůstaly věrné Československé republice, či ty osoby německého původu, jež se vrátily z koncentračního tábora či nacistického zajetí. Nikde nebylo přesně uvedeno, koho vlastně šlo za tzv. antifašistu považovat. V praxi se však jednalo především o členy komunistické a sociálnědemokratické strany, či o aktivní bojovníky za Československou republiku. Při určování statusu tzv. antifašisty docházelo k častému chybení a celá řada těch, jež obdrželi legitimaci tzv. antifašisty, o ni často z důsledků zpřísnění kritérií zase přišli^{178, 179}. Z tohoto důvodu byly u příslušných ONV určeny komise¹⁸⁰ pro vydávání osvědčení o tzv. státní spolehlivosti. U ONV Broumov působila i tzv. Antifa komise složená

¹⁷² SOKA Náchod, fond: ONV Broumov, karton: 797 (Bohadlová Kristina)

¹⁷³ Tamtéž. Karton: 798 (Flousková Marie)

¹⁷⁴ Tamtéž. Karton: 799 (Hoffmanová Marie)

¹⁷⁵ Tamtéž. Karton: 801 (Kociánová Eliška)

¹⁷⁶ Tamtéž. Karton: 801 (Krtíčková Matylda)

¹⁷⁷ Tamtéž. Karton: 801 (Kubínová Anežka)

¹⁷⁸ Netýkalo se předválečných členů KSČ a německé sociální demokracie, kteří měli při vydávání ochranných legitimací antifašistů přednost, a legitimace jim byla zachována.

¹⁷⁹ ARBURG A. - STANĚK T.: c. d., s. 158.

¹⁸⁰ Složení komise ONV Broumov – Josef Brandejs, Miroslav Pešek, Dr. Jaroslav Kuřátko.

z německých antifašistů¹⁸¹, jež měla za úkol posuzovat udělování výše zmíněných antifašistických legitimací.

6.2. Přehled činnosti TNK Broumov v jednotlivých letech působnosti

6.2.1. Rok 1946

Jak již bylo uvedeno výše, první rozsudek vynesla TNK Broumov 1. února 1946. Před TNK stanul jistý Vít Jiříčka¹⁸², jenž údajně působil jako správce u firmy Čercych. Byl obviněn z provinění proti národní cti kvůli údajnému vyhrožování Gestapem svým spoluobčanům, za což obdržel trest peněžité pokuty 5 000 Kčs a trest veřejného pokárání. Poslední dva rozsudky v roce 1946 byly vyneseny 9. prosince 1946. Jednalo se o trestní řízení s manželi Cejzlarovými¹⁸³, kteří byli obviněni z udavačství, a TNK Broumov rozhodla o postoupení jejich případu MLS v Hradci Králové.

Celkem bylo v roce 1946 řešeno před TNK Broumov 97 případů, z nichž byla uznána vina v 19 kauzách. Zastaveno bylo celkem 74 trestních řízení. Jeden případ broumovská komise nadále neřešila z toho důvodu, že se jednalo o trestní řízení s osobou německé národnosti, které nebylo navráceno československé státní občanství. Tři případy byly předány MLS v Hradci Králové. Podle trestních spisů se jednalo o údajné provinění udavačství (Cejzlarová Anna¹⁸⁴), udavačství a členství ve fašistické organizaci Vlajka¹⁸⁵ (Cejzlar Josef¹⁸⁶) a protičeské smýšlení (Červinka Jan¹⁸⁷).

Nejvíce případů bylo řešeno v dubnu (18 případů), květnu (22 případů) a listopadu (21 případů). Nelze tedy určit, zda byla komise v Broumově s řešením případů činnější v první polovině či až v druhé polovině roku 1946. Nelze ani přesně potvrdit teze týkající se květnových voleb, kdy údajně z vůle komunistů docházelo k falešným udáním některých osob, které měly díky udání dočasně přijít o právo volit. Tuto tezi ve své práci například potvrzuje Barbora Mikšovská, podle níž se TNK v Nymburce sešla v roce 1946 nejčastěji právě v měsících březnu a dubnu, tedy těsně před volbami.¹⁸⁸ Rovněž i průzkum Jiřího Loudy

¹⁸¹ ONV Broumov – tzv. Antifa komise – Heřman Geisler, Ude Meier, Hermann Rudolf, Josef Friedrich.

¹⁸² SOkA Náchod, fond: ONV Broumov, karton: 800 (Jiříčka Vít).

¹⁸³ Tamtéž. Karton: 797 (Cejzlar Josef a Cejzlarová Anna)

¹⁸⁴ Tamtéž. Karton: 797 (Cejzlarová Anna).

¹⁸⁵ Fašistické hnutí, jež bylo tvořeno především radikálními studenty a bývalými členy Fašistického studentského sdružení

¹⁸⁶ SOkA Náchod, fond: ONV Broumov, karton: 797 (Cejzlar Josef).

¹⁸⁷ Tamtéž. Karton: 797 (Červinka Jan)

¹⁸⁸ MIKŠOVSKÁ, B: c. d., s. 44.

tezi v případě TNK v Turnově potvrdil. Louda uvedl, že nejvíce trestních udání přišlo TNK Turnov právě v květnu, tedy těsně před volbami.¹⁸⁹

Je zajímavé, že v měsíci srpnu nebyla před TNK Broumov řešena ani jedna kauza. Vzhledem k tomu, že se jedná o letní měsíc, mohlo se jednat o jakousi formu „dovolené“ pro všechny členy komise.

Dle analýzy dochovaných spisů se TNK Broumov v roce 1946 sešla celkem na 48 zasedáních. V průměru tedy na jednom zasedání vyřešila dva případy. Z níže uvedené tabulky lze vyvodit, že v první polovině roku komise rozdala více odsuzujících rozsudků než v polovině druhé, přestože počet zasedání v obou polovinách roku byl zhruba stejný. Z činnosti TNK Broumov v roce 1946 vyplynulo, že nad odsuzujícími rozsudky převažoval počet případů, jež komise zastavila, či obžalované shledala nevinnými. Mezi osvobozujícími rozsudky a zastavenými případy jsem nerozlišovala, protože ani TNK Broumov podle dochovaných spisů mezi těmito pojmy často nerozlišovala. V některých případech například uvedla, že obžalovaný byl zproštěn viny, ale ve výsledném rozsudku komise uvedla zastavení trestního řízení na základě nedostačujících důkazů či na základě nevinny.

¹⁸⁹ LOUDA, Jiří: *Trestní nalézací komise Turnov*. Bakalářská práce, katedra historie, Technická univerzita v Liberci. Liberec 2011, s. 29.

Tabulka 1: Přehled činnosti TNK Broumov v roce 1946

Měsíc	Počet zasedání	Počet řešených případů		Počet postoupených případů jiným soudním institucím	Počet neřešených případů ¹⁹⁰
		Odsouzeno	Zastaveno	MLS Hradec Králové	
Leden 1946	0	0	0	0	0
Únor 1946	1	1	0	0	0
Březen 1946	1	1	0	0	0
Duben 1946	6	1	17	0	0
Květen 1946	9	6	15	0	1
Červen 1946	6	4	4	0	0
Červenec 1946	3	0	9	0	0
Srpen 1946	0	0	0	0	0
Září 1946	5	1	4	0	0
Říjen 1946	6	2	4	1	0
Listopad 1946	8	3	19	0	0
Prosinec 1946	2	0	2	2	0
Celkem	47	19	74	3	1

6.2.2. Rok 1947

Dle dochovaného archivního materiálu řešila broumovská komise v roce 1947 celkem 92 kauz, což bylo o čtyři méně než případů řešených v roce 1946. Avšak TNK Broumov se v roce 1947 vzhledem k blížícímu se konci platnosti tzv. malého retribučního dekretu sešla pouze na 23 zasedáních. V průměru tedy na jednom zasedání vyřešila zhruba čtyři kauzy. Ve skutečnosti tomu tak však nebylo. Z níže uvedené tabulky lze vyčíst, že v prvních třech měsících roku 1947 komise řešila pouze 14 kauz a sešla se na 10 zasedáních, což lze zhruba srovnat s četností zasedání a počtem souzených před TNK v roce 1946. V měsíci dubnu však TNK Broumov musela řešit celkem 63 kauz, což je téměř pětkrát více než v předešlých třech měsících. Tento jev dokazuje to, že přestože se blížil konec životnosti komisí, před TNK přicházela stále nová a nová udání. Vysoký počet trestních řízení v dubnu je zapříčiněn hlavně tou skutečností, že se TNK snažila vyřešit ještě co nejvíce případů. O této skutečnosti svědčil

¹⁹⁰ Počet případů s osobami jiné národnosti než československé (německé či polské), jež TNK nemohla řešit.

i počet jednotlivých řízení, jež musely být v roce 1947 postoupeny Okresnímu soudu v Polici nad Metují. Zřejmě se jednalo o složité případy, které vyžadovaly více času na zhodnocení, a TNK by je tudíž nestihla vyřešit. V květnu 1947 se před TNK objevily rovněž dvě kauzy, jež byly později postoupeny MLS v Hradci Králové. Jednalo se o případ **Karla Malce**¹⁹¹, jenž byl obviněn z údajné protistátní činnosti, a případ **Václava Červeného**¹⁹², jenž měl během okupace působit jako člen německého četnictva. Je ovšem otázkou, zda MLS v Hradci Králové stihl tyto kauzy ještě projednat. Vzhledem k tomu, že činnost MLS končila v období tzv. první retribuice rovněž 4. května 1947, byly tyto dva případy nejspíše postoupeny některému z okresních soudů¹⁹³ či Krajskému soudu v Hradci Králové. Před TNK Broumov se v roce 1947 stejně jako v roce 1946 objevily případy s osobami¹⁹⁴, které nepřišly o německé státní občanství, tudíž se jimi ani TNK nemohla zabývat.

Z hlediska rozdávání trestů lze považovat TNK Broumov v roce 1947 za přísnější než v roce 1946. V roce 1947 bylo rozdáno 28 trestů, což je o pět trestů více než v roce 1946. Tento jev lze vysvětlit tím, že v roce 1947 vedla více zasedání druhá TNK¹⁹⁵, jež byla složena z jiných členů než TNK¹⁹⁶, jež vedla více zasedání v roce 1946.

Tabulka 2: Přehled činnosti TNK Broumov v roce 1947

Měsíc	Počet zasedání	Počet řešených případů		Počet postoupených případů jiným soudním institucím		Počet neřešených případů ¹⁹⁷
		Odsouzeno	Zastaveno	Okresní soud Police n. M.	MLS Hradec Králové	
Leden 1947	2	2	1	0	0	0
Únor 1947	5	2	4	1	0	0
Březen 1947	3	1	2	1	0	0
Duben 1947	10	15	42	2	0	4
Květen 1947	3	8	5	0	2	0
Celkem	21	28	54	4	2	4

¹⁹¹ SOkA Náchod, fond: ONV Broumov, karton: 802 (Malec Karel).

¹⁹² Tamtéž. Karton: 797 (Červený Václav)

¹⁹³ FROMMER, B: c. d., s. 350-351

¹⁹⁴ Fiedler Antonín, Fiedler František, Fiedler Hugo, Goldmannová Marie

¹⁹⁵ Miroslav Jelínek, Stanislav Frydrych, František Hernych a Josef Valter

¹⁹⁶ Jaroslav Kuřátko, Bohumil Hvězda, Oldřich Růžek a Miroslav Jelínek

¹⁹⁷ Počet případů s osobami jiné národnosti než československé (německé či polské), jež TNK nemohla řešit.

6.3. Typologie provinění u TNK Broumov

V řešených kauzách u TNK Broumov byla zastoupena kompletní škála devíti provinění proti národní cti¹⁹⁸, které uváděla směrnice MV. Jaké provinění mezi všemi převažovalo? Jak již bylo zmíněno, u TNK Broumov jednoznačně převažovalo provinění, jež bylo ve směrnici MV označeno pod písmenem a) hlášení se k německé národnosti. Tímto proviněním bylo u TNK Broumov obviněno nejvíce osob, většinou v kombinaci ještě s dalším proviněním. Proviněním z přihlášení se k německé národnosti, v některých případech v kombinaci s dalším proviněním, bylo obviněno 68 osob, což činilo 28,2 % z celkového počtu souzených u TNK. Mezi nimi TNK obvinila i sedm osob¹⁹⁹, jež během okupace získaly německou národnost a následně jim byla udělena říšskoněmecká státní příslušnost a ta jim i nadále zůstala, tudíž je TNK jako německé státní příslušníky nemohla soudit. Některé z těchto osob²⁰⁰ si zažádaly o navrácení československého občanství, avšak to jim navráceno nebylo a byly společně s ostatními Němci odsunuty. V případě **Viléma Alberta Umlaufa**²⁰¹ došlo k situaci opačné. Umlauf před TNK údajně sám uvedl, že chce i nadále zůstat Němcem a chce být vysídlen společně s ostatními Němci.

Za přihlášení se k německé národnosti bylo potrestáno 10 osob. Celkem pět případů postoupila TNK Okresnímu soudu v Broumově.

Tabulka 3: Přehled souzených osob u TNK Broumov za přihlášení se k německé národnosti

Počet řešených případů	Zastaveno	Odsouzeno	Postoupeno Okresnímu soudu v Broumově	TNK neřešila ²⁰²
68	46	10	5	7

Hned po přihlášení se k německé národnosti u obviněných převažovalo provinění z členství v některých fašistických organizacích, z kterého bylo obžalováno 56 osob, což dělá 23,2 % z celkového počtu osob, které se vyskytly před TNK Broumov. Před broumovskou

¹⁹⁸ STACH, J: c. d., s. 8 – 12.

¹⁹⁹ Barnetová Eva, Fiedler Antonín, Fiedler František, Fiedler Hugo, Gratz Adolf, Holušová Elfrída, Vilém Albert Umlauf

²⁰⁰ Barnetová Eva, Holušová Elfrída

²⁰¹ SOkA Náchod, fond: ONV Broumov, karta: 809 (Umlauf Vilém Albert).

²⁰² Počet případů s osobami jiné národnosti než československé (německé či polské), jež TNK nemohla řešit.

komisí se objevila členství v těchto fašistických organizacích: Vlajka²⁰³ (3 osoby), ČSV (23 osob), NOF (6 osob), Veřejná osvětová služba²⁰⁴ (18 osob), Český svaz pro spolupráci s Němci²⁰⁵ (2 osoby), NSV²⁰⁶ (2 osoby) a Kuratorium pro výchovu mládeže v Čechách a na Moravě²⁰⁷ (2 osoby). Před TNK mohlo být souzeno pouze aktivní členství v organizacích, dle příručky MV musel obžalovaný jednat „s obzvláštní horlivostí“ či nad „rámec členských povinností, proto i počet odsouzených za členství ve všech fašistických organizacích byl poněkud nízký a činil čtyři osoby. **Josefa Cejzlara**²⁰⁸ - údajného bývalého člena Vlajky poslala TNK Broumov před MLS v Hradci Králové. Ale za tuto skutečnost spíše mohlo provinění udavačství, kterého se obžalovaný údajně rovněž dopustil. Řízení s ostatními osobami v záležitosti členství v některé z fašistických organizací TNK zastavila a jedno řízení²⁰⁹ postoupila Okresnímu soudu v Polici nad Metují.

Fašistická organizace, díky které se před TNK Broumov nacházelo nejvíce obžalovaných, byl ČSV (podrobněji se problematice členství v ČSV věnuji v kapitole 7.2). Celkem 23 mužů bylo obviněno z členství v této organizaci a další dva muže obvinila broumovská komise na základě výpovědí ostatních členů z provinění náboru nových členů do spolku, aniž by oni sami byli členy. Dva bývalé členy TNK odsoudila k trestu, zbylé kauzy zastavila. Většinu obžalovaných komise neodsoudila z toho důvodu, že byli pouhými členy a aktivně se nezapojovali do činnosti organizace a u zbytku obviněných z členství v některých fašistických organizacích nebyl doložen dostatek důkazů, aby mohla být prokázána vina.

²⁰³ Původně studentské fašistické hnutí ve 20. a 30. letech v Československu. Po zákazu jejich činnosti, během nacistické okupace, se hnutí opět pokoušelo prorazit s pomocí kolaborace s nacistickou mocí.

²⁰⁴ Dále pouze VOS.

²⁰⁵ Fašistická organizace, ze které později vznikl ČSV.

²⁰⁶ Nationalsozialistische Volkswohlfahrt – Nacionálně socialistická organizace pro dobročinnost

²⁰⁷ Fašistická organizace působící v Protektorátu Čechy a Morava, jež byla zaměřena na rozvoj sportovních aktivit mládeže. Jako hlavní ideový cíl organizace platila podpora tzv. protektorátního vlastenectví a výchova v duchu nacionálně-socialistické ideologie.

²⁰⁸ SOkA Náchod, fond: ONV Broumov, karton: 797 (Cejzlar Josef).

²⁰⁹ Řízení s Benediktem Meissnerem za členství v ČSV.

Tabulka 4: Přehled souzených osob u TNK Broumov za členství ve fašistických organizacích

Fašistická organizace	Počet řešených případů		Počet postoupených případů		Celkem
	Odsouzeno	Zastaveno	MLS Hradec Králové	Okresní soud Police n. M.	
ČSV	2	20	0	1	23
VOS	0	18	0	0	18
Vlajka	0	2	1	0	3
NOF	1	5	0	0	6
NSV	1	1	0	0	2
Kuratorium pro výchovu mládeže	0	2	0	0	2
Český svaz pro spolupráci s Němci	0	2	0	0	2

Proviněním, které s členstvím ve fašistických organizacích úzce souviselo, bylo bezpochyby funkcionářství v některých fašistických organizacích. I toto provinění se před TNK Broumov objevilo. Ve čtyřech případech²¹⁰ šlo o údajné funkcionářství v NSDAP – v jednom případě komise vynesla rozsudek, dvě řízení byla vzhledem k nedostatku důkazů zastavena a jeden případ TNK neřešila, protože se jednalo o osobu německé národnosti, jež nebyla zbavena říšskoněmecké státní příslušnosti. Dvě osoby obvinila TNK z údajného funkcionářství v SS²¹¹ - řízení s jednou osobou na základě nedostatku důkazů komise zastavila, u druhé v archivní složce chyběl protokol se závěrečným rozsudkem. Před TNK se rovněž objevili dva funkcionáři Werkschutzu²¹² (**Josef Kudrnáč**²¹³ a **František Leder**²¹⁴), dále údajný člen Gestapa **Mojmír Ticháček**²¹⁵ a člen německého četnictva (**Václav Červený**²¹⁶). Řízení s Kudrnáčem TNK zastavila, v kauze s Františkem Lederem došlo k potrestání, protože se údajně dopustil dalšího provinění – ponižování Čecha. Příklad Václava Červeného komise postoupila MLS v Hradci Králové. Spis Ticháčka byl neúplný, z toho důvodu se mi nepodařil zjistit rozsudek komise.

²¹⁰ Hepnerová Brigita, Rychlá Marie, Řehák Alois, Vilém Albert Umlauf

²¹¹ Vaněk Adolf, Šrám František

²¹² Interní ochranná služba.

²¹³ SOkA Náchod, fond: ONV Broumov, karton: 801 (Kudrnáč Josef).

²¹⁴ Tamtéž. Karton: 802 (Leder František)

²¹⁵ Tamtéž. Karton: 808 (Ticháček Mojmír)

²¹⁶ Tamtéž. Karton: 797 (Červený Václav)

Třetím nejčastějším proviněním před TNK Broumov bylo stýkání se s osobami německé národnosti. Šlo o styky různé povahy. Nejčastěji se jednalo o styky společenské či hospodářské (obchodní) povahy, ale rovněž i o styky milostné. U tohoto typu provinění ve směrnici ministerstva stálo, že stýkání se s Němci nemělo přesáhnout délku nezbytné nutnosti. Co však znamená „délka nezbytné nutnosti“? V tomto případě se jedná o další nepřesně vysvětlený bod směrnice, pod kterým si každý mohl představit něco jiného. Opět záviselo tedy pouze na samotných komisích, jak budou na daná „stýkání se s Němci“ nahlížet. Fusek ve své příručce *Provinění proti národní cti* uvedl, že za nejspolehlivější znamení trestuhodnosti platila ta skutečnost, zda daný společenský či hospodářský styk vzbudil veřejné pohoršení, což měl údajně objektivně prozkoumat ONV. Tato skutečnost však nabízí otázku, zda opravdu docházelo k objektivnímu nahlížení na jednotlivé případy a zda se někteří obvinění nestali jen obětí pomluv či osobní msty.

TNK Broumov za provinění stýkání se s osobou německé národnosti soudila 48 osob, z čehož 22 osob (48,8%) obdrželo příslušný trest. Téměř polovina všech obviněných měla být podle TNK potrestána. V typech trestů za stýkání se s osobou německé národnosti převažovalo veřejné pokárání, které obdrželo 75% všech odsouzených. V jedenácti případech však byl společně s veřejným pokáráním udělen ještě jeden další trest – peněžitý či odnětí svobody. V 23 případech došlo k zastavení trestního řízení před TNK kvůli nedostatku důkazů, či z uznání nevinoty. Dva případy²¹⁷ TNK Broumov nemohla nadále řešit, protože se jednalo o trestní řízení s osobami, jež nebyly zbaveny německé státní příslušnosti. Jeden případ²¹⁸ milostného styku s Němkou byl na konci března 1947 pravděpodobně z časových důvodů postoupen Okresnímu soudu v Broumově.

Tabulka 5: Přehled souzených u TNK Broumov za stýkání se s Němci

Počet řešených případů	Zastaveno	Odsouzeno	Postoupeno Okresnímu soudu v Broumově	TNK neřešila
48	23	22	1	2 ²¹⁹

Do čtvrté skupiny provinění jsem zahrnula více typů provinění. Jednalo se hlavně o styky a spolupráce s německými orgány, mezi které patřily mimo jiné i styky s Gestapem, schvalování nacismu, dobrovolná práce v Německu, spolupráce s německými úřady, nošení

²¹⁷ Maiková Herta, Goldmannová Renate

²¹⁸ případ s Jaroslavem Skřivanem

²¹⁹ Počet případů s osobami jiné národnosti než československé (německé či polské), jež TNK nemohla řešit.

nacistických vyznamenání, vlastnictví obrazů nacistických funkcionářů, posílání dětí do německých škol a vychvalování Německa. Těmito prohřešky se mělo dle dochovaných archivních spisů v broumovském výběžku údajně provinit celkem 16 osob, z čehož šest osob bylo potrestáno. Se sedmi osobami bylo zastaveno řízení a jeden případ byl postoupen Okresnímu soudu v Polici nad Metují (**Linhart Josef**²²⁰).

Do poslední, páté skupiny jsem zařadila osoby, jež se údajně provinily udavačstvím, vyhrožováním Gestapem, protičeským smýšlením a další vědomou činností proti státu. Broumovská TNK se dle dochovaných spisů zabývala celkem 21 případy těchto provinění, z čehož více jak polovina (11 osob) byla odsouzena k trestu - což při porovnání s jinými typy provinění činí z tohoto typu provinění nejvíce trestaný prohřešek před broumovskou komisí. Za nejtvrďší trest v této skupině provinění považuji trest, jenž byl udělen **Františku Plaschkemu**²²¹ za údajné veřejné vychvalování nacismu a za udavačství. Kombinovaný trest obsahoval pokutu 10 000 Kčs a trest vězení po dobu dvou měsíců. Plaschke posléze podal odvolání, jež mu bylo na trest vězení uděleno. Trest pokuty mu však zůstal. Tři osoby, které jsem typem svého provinění zařadila rovněž do této skupiny, TNK v Broumově poslala MLS v Hradci Králové. Jednalo se, jak jsem již výše zmínila, o **Annu a Josefa Cejzlarovi**²²², jež se měli dopustit provinění udavačství a o **Jana Červinku**²²³, který byl obviněn z protičeského smýšlení. Pojem „protičeské smýšlení“ byl dalším pojmem v retribuční terminologii, který nikde nebyl přesně definován a lze chápat různými způsoby. V dochovaných archivních spisech TNK Broumov se tento pojem objevoval poměrně často.

Vzhledem k torzovitosti některých archivních spisů z fondu ONV Broumov se mi nepodařilo zjistit přesná provinění zbývajících 23 osob (9 žen a 14 mužů), které se v trestním řízení před broumovskou komisí objevily. Většinou se ve spisu nacházel pouze protokol, kde stálo, že se daný člověk dopustil provinění proti národní cti či kolaborace, nebylo však konkretizováno, o jaký prohřešek se přesně jednalo.

Při porovnání činnosti broumovské komise s jinými komisemi se právě broumovská komise od jiných nejčastějším proviněním před TNK lišila. Nejčastějším proviněním u TNK Poděbrady bylo členství v některé fašistické organizaci, kdy před komisí měli nejpočetnější zastoupení bývalí členové VOS a následně Vlajky²²⁴. Oproti tomu před benešovskou komisí

²²⁰ SOkA Náchod, fond: ONV Broumov, karton: 802 (Linhart Josef).

²²¹ Tamtéž. Karton: 804 (Plaschke František)

²²² Tamtéž. Karton: 797 (Cejzlar Josef a Cejzlarová Anna)

²²³ Tamtéž. Karton: 797 (Červinka Jan)

²²⁴ MIKŠOVSKÁ, B: c. d., s. 49.

platilo jako nejčastější provinění stýkání se s osobou německé národnosti²²⁵ – tedy provinění, které se před TNK Broumov vyskytovalo až jako třetí nejčastější provinění. U TNK v Liberci bylo přihlášení se k německé národnosti rovněž jako v případě broumovské TNK na prvním místě²²⁶ – to opět zavinila především ta skutečnost, že Liberec patřil díky své geografické poloze do území, jež bylo v roce 1938 připojeno k Německé říši, stejně jako oblast Broumovska.

6.4. Typologie vynesených rozsudků u TNK Broumov

Z 241 případů, jež se v letech 1946 a 1947 před TNK Broumov dle archivních spisů objevily, vynesla komise trest v 52 případech, což činí zhruba 21,6% z celkového počtu kauz. Uskutečněno bylo pouze 40 trestů - 8 osobám uznal ZNV v Praze odvolání a 4 byly zproštěny viny na základě amnestie²²⁷. V porovnání s ostatními komisemi patřila broumovská komise počtem vynesených trestů vůči počtu souzených před TNK k obecnému průměru. V případě nymburské komise byla procentuální hodnota trestů zhruba o 4% vyšší (25,1%)²²⁸ než v případě Broumova. TNK v Benešově vynesla celkem 83 trestů na celkový počet 427 souzených osob, což činilo 19,4%.²²⁹ V případě TNK v Poděbradech byla tato hodnota ještě nižší, kdy na 650 souzených osob vynesla komise pouze 102 trestů (15,7%).²³⁰

Na výnos TNK Broumov se celkem odvolalo 15 odsouzených, ZNV v Praze neuznal celkem sedm odvolání, z čehož však byly posléze čtyři osoby na základě vyhlášené amnestie²³¹ z 19. června 1948 zproštěny viny (celý text vládního usnesení o amnestii je uveden na konci práce v příloze č. 4). Amnestie nemusela být vždy udělena na celý trest, který odsouzený obdržel, ale i na jednu část trestu. Tak tomu bylo dle dochovaných spisů i v případě **Josefa Lásky**²³², který byl obviněn z „protičeského smýšlení“. Láška za své provinění dostal trest pokuty 5 000 Kčs a trest veřejného pokárání. Následně podal žádost o odvolání, jež mu však nebylo ZNV v Praze uznáno. Na základě amnestie, kterou vyhlásil prezident Gottwald při příležitosti svého zvolení, byla Láskovi prominuta pokuta 5 000 Kčs, avšak trest veřejného pokárání mu zůstal. Tato skutečnost byla zaviněna především tím, že

²²⁵ KMOCH, P: c. d., s. 188.

²²⁶ RYBÁŘ, Václav: *Trestní a nalézací komise v Liberci v letech 1945-1948*. Bakalářská práce, katedra historie, Technická univerzita v Liberci, Liberec 2009, s. 38.

²²⁷ odvolání uznáno 8 osobám, 4 osoby zproštěny viny na základě amnestie

²²⁸ HAMPLOVÁ, Zuzana: *Trestní nalézací komise v Nymburce v letech 1945 – 1947*. Bakalářská práce, katedra historie, Technická univerzita v Liberci 2011, s. 48.

²²⁹ KMOCH, P: c. d., s. 160.

²³⁰ MIKŠOVSKÁ, B: c. d., s. 44-47.

²³¹ Vládní usnesení ze dne 18. června 1948 o amnestii ve správních věcech trestních (č. 1180/1948)

²³² SOKa Náchod, fond: ONV Broumov, karton: 802 (Láška Josef).

amnestie se vztahovala pouze na tresty, jež se doposud nevykonaly. Pokud již byl Lásk veřejně pokárán, mohla se mu prominout jen druhá část trestu.

TNK Broumov vynesla celkem 17 trestů veřejného pokárání. Trest veřejného pokárání se prováděl takovým způsobem, že se na veřejném místě v obci, ve které měl obžalovaný místo trvalého bydliště, vyvěsil výnos TNK s rozsudkem, který byl odsouzenému udělen. Rozsudek byl většinou vyvěšen po dobu 14 dnů. Tento trest komise v Broumově vynášela převážně nad osobami, jež se během německé okupace provinily tím, že zažádaly o německou národnost²³³, a nad osobami, které TNK obvinila z nadměrného styku s osobami německé národnosti²³⁴. Avšak trest veřejného pokárání obdržely i takové osoby, které byly obviněny z údajného vyhrožování Gestapem či z protičeského smýšlení.

Další trest, který broumovská komise vynesla celkem nad sedmi osobami²³⁵, byl trest pokuty v rozmezí od 2 000 Kčs do 5 000 Kčs. Tento trest komise udělovala opět za provinění, jež souviselo se stýkáním se s osobami německé národnosti a rovněž za žádosti o německou národnost.

Odnětím svobody v rozmezí od pěti dnů do pěti měsíců bylo před TNK Broumov odsouzeno šest osob²³⁶. **Jaromír Foglar**²³⁷ byl obviněn ze stýkání s Němci a z obchodování „na černo“ a byl mu přidělen trest dvou měsíců odnětí svobody. **Anna Francová**²³⁸ obdržela trest odnětí svobody na pět měsíců z důvodu přihlášení se k německé národnosti. **Antonína Hubálka**²³⁹ obvinila TNK Broumov z údajné protistátní činnosti a následně obdržel trest vězení po dobu jednoho měsíce. **Vilém Hurdálek**²⁴⁰ byl obviněn z vychvalování Němců a dostal trest odnětí svobody na jeden měsíc. **Josefa Klimeše**²⁴¹ obvinila komise z milostného styku s Němkou, a z toho důvodu obdržel trest odnětí svobody po dobu pěti dnů. **Otakar Tůma**²⁴² dostal trest šest týdnů vězení, protože během okupace požádal o německou národnost. U Tůmy však byl vzhledem k jeho zdravotnímu stavu trest převeden na peněžitou pokutu, v archivních spisech však nebylo uvedeno, kolik tato pokuta činila.

²³³ 7 osob

²³⁴ 6 osob

²³⁵ Klár František, Prouza Josef, Prouza Ladislav, Prouzová Anežka, Therová Anna, Valenta Karel, Volhejn Josef

²³⁶ Foglar Jaromír, Francová Anna, Hubálek Antonín st., Hurdálek Vilém, Klimeš Josef, Tůma Otakar

²³⁷ SOkA Náchod, fond: ONV Broumov, karton: 798 (Foglar Jaromír).

²³⁸ Tamtéž. Karton: 798 (Francová Anna)

²³⁹ Tamtéž. Karton: 799 (Hubálek Antonín st.)

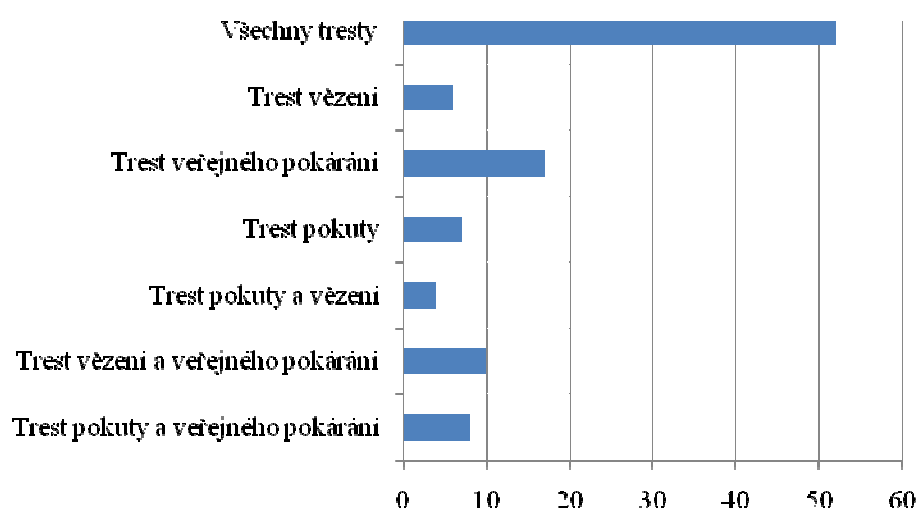
²⁴⁰ Tamtéž. Karton: 799 (Hurdálek Vilém)

²⁴¹ Tamtéž. Karton: 801 (Klimeš Josef)

²⁴² Tamtéž. Karton: 808 (Tůma Otakar)

TNK Broumov rovněž vynášela i různé kombinace trestů. Docházelo ke kombinaci trestů veřejného pokárání a pokuty (8 trestů²⁴³), veřejného pokárání a vězení (10 trestů²⁴⁴) a kombinaci pokuty a vězení (3 tresty²⁴⁵). První kombinaci trestů veřejného pokárání a pokuty obdržely osoby, jež byly obviněny ze spolupráce s osobami německé národnosti či z udavačství a donášení. Kombinaci trestu veřejného pokárání a vězení obdržely většinou osoby, jež komise obvinila ze společenského, hospodářského či milostného styku s osobami německé národnosti. Poslední kombinaci trestů pokuty a odnětí svobody považují za nejtvrdší tresty, jež TNK v Broumově vynesla. Všechny tři osoby, jež obdržely tento trest, byly obviněny z údajné spolupráce s Gestapem a dalšími nacistickými orgány, kterým údajně donášely informace na některé spoluobčany. Nejtvrdší trest, který TNK v Broumově vynesla, byl dle mého názoru trest udělený **Františku Plaschkemu**²⁴⁶, jenž dostal trest odnětí svobody po dobu dvou měsíců a pokutu v hodnotě 10 000 Kčs. Plaschke však ihned po vynesení rozsudku podal odvolání a to mu bylo kladně vyřízeno.

Graf 1: Vynesené rozsudky TNK Broumov

²⁴³ Beranová Ludmila, Jiříčka Vít, Láška Josef, Palata Antonín, Rychlá Marie, Šroll Alois, Václavíková Marie, Vomáčka Josef

²⁴⁴ Bittnar Bohumír, Leder František, Macháčková Věra, Mrázek Josef, Krejsar Josef, Krapáč Benjamin, Prouza Jaroslav, Štěpán Josef, Ticháček František, Tomani Karel

²⁴⁵ Friedová Amálie, Plaschke František, Tér Adolf

²⁴⁶ SOkA Náchod, fond: ONV Broumov, karton: 804 (Plaschke František).

6.5. Statistické vyhodnocení činnosti TNK Broumov

K podrobnějšímu pochopení činnosti TNK Broumov bylo důležité statisticky vyhodnotit jednotlivé znaky všech osob, s nimiž bylo vedeno trestní řízení. Z těchto znaků poté můžeme vyvodit, zda komise trestala více ženy či muže, zda trestala více osoby staršího věku či mladé a rovněž i vyhodnocením typů povolání posléze můžeme posoudit, zda komise trestala více nižší vrstvy dělníků a pracovníků v továrnách či výše postavené osoby.

6.5.1. Muži a ženy před TNK Broumov

TNK Broumov řešila dle dochovaného archivního materiálu celkem 241 případů. Před komisi předstoupilo 70 žen a 171 mužů. Z tohoto počtu jsem musela vyloučit ty případy, které byly postoupeny Okresnímu soudu v Broumově a Polici nad Metují a rovněž MLS v Hradci Králové, což činí celkem 6 žen a 14 mužů. Rovněž jsem vyloučila i ty osoby, které byly jiné než české národnosti, což bylo celkem 10 osob (5 žen a 5 mužů). TNK Broumov tedy v konečném výsledku soudila 59 žen a 154 mužů české národnosti. U žen byl procentuální počet odsouzených případů zhruba o 1,5% vyšší (k trestu bylo odsouzeno 25,4% žen) než u mužů (24% odsouzených). Z těchto počtů lze odvodit, že komise trestala muže i ženy téměř stejně, protože vyšší procentuální hodnota trestání žen o 1,5 % je zanedbatelná. Výsledky četosti trestání žen a mužů před TNK se komisi od komise různí. Například TNK v Poděbradech trestala častěji muže, kdy bylo z celkového počtu 522 mužů odsouzeno k trestu 352, což činí téměř 68%.²⁴⁷ Oproti tomu TNK v Nymburce trestala častěji ženy (odsouzeno k trestu 33%) než muže (odsouzeno k trestu 19% mužů).²⁴⁸

Z hlediska provinění, kterých se obžalovaní měli dopustit, vede u žen jednoznačně typ provinění přihlášení se k německé národnosti, z něhož bylo před broumovskou komisí obviněno 38 žen, což činí asi 54% všech provinění, ze kterých byla ženská část obyvatelstva obviněna. Za toto provinění TNK v Broumově udělila celkem 6 trestů, z čehož pět trestů získaly právě ženy. Nejtvrdší trest byl dle mého názoru udělen jistě **Anně Francové**²⁴⁹, již komise odsoudila k trestu odnětí svobody po dobu 5 měsíců. Francová se ihned po vynesení rozsudku²⁵⁰ odvolala, ale odvolání jí bylo uznáno odvolací komisí až 24. června 1949. Jako druhé nejčastější „ženské“ provinění dle archivních spisů se před broumovskou komisí objevilo „stýkání se s Němci“, čehož se mělo dopustit 13 žen. Celkem 6 ženám za tento

²⁴⁷ MIKŠOVSKÁ, B: c. d., s. 45.

²⁴⁸ HAMPLOVÁ, Z: c. d., s. 48.

²⁴⁹ SOkA Náchod, fond: ONV Broumov, karton: 798 (Francová Anna).

²⁵⁰ Rozsudek byl vyneseno 2. května 1947.

prečin udělila TNK příslušný trest. Ve dvou případech se jednalo o trest veřejného pokárání, další dvě ženy byly potrestány peněžitou pokutou a veřejným pokáráním, **Anežka Prouzová**²⁵¹ obdržela trest pokuty 5 000 Kčs a **Věra Macháčková**²⁵² trest odnětí svobody po dobu jednoho měsíce a veřejné pokárání. Třetím nejčastějším „ženským“ proviněním bylo udavačství, z kterého bylo obviněno 5 žen, z čehož dvě byly potrestány, dvě zproštěny viny a případ **Anny Cejzlarové**²⁵³ za údajné udavačství postoupila TNK MLS v Hradci Králové.

Za nejčastější „mužské provinění“, jež se před TNK Broumov objevilo, lze dle dochovaných archivních spisů považovat členství ve fašistických organizacích, z něhož TNK obžalovala 52 mužů. Nejčastějším členstvím, kterým se podle archivního materiálu provinilo 23 mužů, bylo členství ve fašistické organizaci ČSV, který měl své spolky celkem v pěti obcích na Broumovsku – v Machově, Suchém Dole, Petrovicích, Polici nad Metují a Žďáru nad Metují. Protože tyto spolky a jejich členové nebyly po dobu jejich působnosti údajně nijak aktivní, za členství v nich TNK odsoudila pouze dva muže (**Valenta Karel**²⁵⁴, **Weisser Augustin**²⁵⁵). Za členství ve fašistických organizacích broumovská komise odsoudila celkem 4 osoby. Za další nejčastější „mužské“ provinění dle dochovaného archivního materiálu považují stýkání se s osobami německé národnosti, z něhož komise obžalovala 35 mužů a následně potrestala 16 mužů, což činilo 46% z celkového počtu obviněných. Jednalo se tedy o téměř identickou četnost trestů, jež byly rozdány i v případě žen.

Třetím nejčastějším proviněním, kterého se dopustili muži, bylo hlášení se k německé národnosti. Z tohoto prohřešku TNK obvinila 30 mužů a následně 4 muže potrestala, což činilo 13% z celkového počtu obviněných. Když toto číslo porovnám s procentuálním výsledkem provinění u žen (16%), je o 3% nižší. Přihlášení se k německé národnosti lze vzhledem k počtu provinění před TNK Broumov považovat za typicky ženské provinění a zároveň lze tvrdit, že právě u žen bylo i více trestáno než u mužů, přestože v některých případech to byli dle výpovědí v dochovaných archivních spisech právě muži, kteří své ženy k německé národnosti přihlásili.

²⁵¹ SOkA Náchod, fond: ONV Broumov, karton: 804 (Prouzová Anežka).

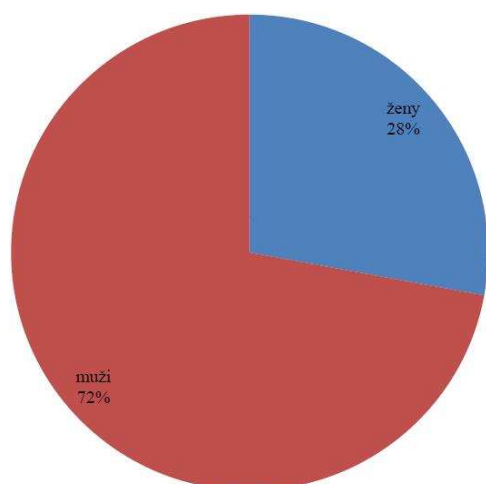
²⁵² Tamtéž. Karton: 802 (Macháčková Věra)

²⁵³ Tamtéž. Karton: 797 (Cejzlarová Anna)

²⁵⁴ Tamtéž. Karton: 808 (Valenta Karel)

²⁵⁵ Tamtéž. Karton: 808 (Weisser Augustin)

Graf 2: Poměr žen a mužů před TNK Broumov

Tabulka 6: Nejčastější ženská a mužská provinění před TNK Broumov

	Ženy			Postoupeno MLS v Hradci Králové	Muži			Postoupeno MLS v Hradci Králové
	Celkem	Zastaveno	Potrestáno		Celkem	Zastaveno	Potrestáno	
Přihlášení se k něm. národnosti	38	33	5	0	30	26	4	0
Styk s osobami něm. národnosti	13	7	6	0	35	19	16	0
Členství ve faš. organizací	3	2	1	0	52	48	4	0
Udavačství	5	2	2	1	8	4	3	1

6.5.2. Věková struktura souzených osob

Nejčastěji souzenou věkovou skupinou u TNK Broumov byly osoby, jež se narodily v rozmezí let 1900 až 1909, jejich věk se tedy v období německé okupace pohyboval zhruba mezi 30 až 45 lety. Tato skupina tvořila téměř 30 % z celkového počtu obžalovaných, u kterých bylo zaznamenáno datum narození. Hned po této skupině byla u TNK rovněž hojně zastoupena skupina osob, jež se narodily v posledním desetiletí 19. století. Těch bylo celkem 49 (23 %). Třetí nejvíce zastoupenou skupinou s procentuální hodnotou 19 % byla skupina narozených v letech 1910 až 1919.

Nejstarší obžalovanou osobou před TNK Broumov byl **Václav Kohl**²⁵⁶, který se narodil 7. srpna 1870 a provinil se členstvím v ČSV. V době trestního řízení před TNK mu bylo 76 let.

Nejmladší osobou, jež byla souzena před TNK, byla **Marie Švorčíková ml.**²⁵⁷. Ta se narodila 11. listopadu 1927 a provinila se přihlášením se k německé národnosti. Švorčíková byla při řízení u TNK svobodná a pracovala jako textilní dělnice. V době rozsudku jí bylo 19 let. Trestní řízení proti Švorčíkové broumovská komise 28. listopadu 1946 zastavila, protože vyšlo najevo, že Švorčíková byla v době přihlášení k německé národnosti nezletilá, tudíž se nemohla sama k německé národnosti přihlásit. Dle archivních spisů ji k německé národnosti přihlásila její matka **Marie Švorčíková**²⁵⁸, jež byla rovněž za toto provinění souzena. Rovněž i u ní bylo od potrestání upuštěno.

Vzhledem k torzovitosti některých trestních spisů TNK nelze u 27 osob určit datum jejich narození.

6.5.3. Povolání souzených osob

Povolání obžalovaných u TNK Broumov procentuálně odpovídá tehdejší pracovní situaci v broumovském okrese, kde během války, ale i po ní fungovala celá řada průmyslových továren, především v oblasti textilu.

Celkem 106 obžalovaných (43,9 % z celkového počtu obžalovaných, kteří uvedli své povolání) pocházelo právě z vrstvy dělnictva, které v těchto továrnách pracovalo. Do této skupiny jsem rovněž zařadila i řemeslníky (obuvník, kominík, tesař, zedník, kuchař, řezník) a řemeslnické dělníky. Další hojně zastoupenou pracovní skupinou jsou pracovníci v zemědělství. Působení v tomto odvětví u TNK uvedlo 33 obžalovaných (15,9 %). Nejčastější „ženské povolání“, které v protokolech uvedlo 24 obžalovaných žen (9,9 %), bylo působení v domácnosti. Další povolání, jež se před TNK objevila a působilo v nich více jak 10 osob, byla z oblasti státní správy, hornictví, školství a soukromého podnikání.

U 36 osob se mi vzhledem k neúplnosti archivních spisů či z důvodu nevyplnění příslušné kolonky „zaměstnání“ v trestních protokolech nepodařilo zjistit jejich zaměstnání.

²⁵⁶ SOkA Náchod, fond: ONV Broumov, karton: 801 (Kohl Václav).

²⁵⁷ Tamtéž. Karton: 808 (Švorčíková Marie ml.)

²⁵⁸ Tamtéž. Karton: 808 (Švorčíková Marie)

7. Vybrané kauzy před TNK Broumov

V následující kapitole jsem se věnovala některým konkrétním případům, jež byly před TNK Broumov řešeny a osobně je považuji vzhledem k jejich povaze za nejzajímavější. V první řadě šlo o takové kauzy, ve kterých se jednalo o provinění ze styku s osobami německé národnosti, konkrétně ze styku milostné povahy. Vzhledem k tomu, že dva soudní okresy (Broumov, Teplice nad Metují) broumovského výběžku patřily během okupace k Německé říši, a tudíž byl poměr německého obyvatelstva vůči českému mnohem vyšší, docházelo často na tomto území mezi osobami obou národností k milostným vztahům nejrozumnější povahy. Jednalo se o zcela běžný jev a to, že bude v budoucnosti stát rozhodovat o legálnosti těchto vztahů či smíšených sňatků, by jejich hlavní aktéry nikdy nenapadlo.

Před TNK Broumov se v době první retribuice objevilo celkem deset kauz spojených právě s problematikou tzv. horizontální kolaborace²⁵⁹ (pojem pochází z francouzského označení „*collaboration horizontale*“). Případy horizontální kolaborace, jež TNK Broumov řešila, měly různou povahu. Před broumovskou komisí byly řešeny kauzy, kdy měl obviněný či obviněná s německy hovořící osobou dlouhodobý milostný vztah, či se jednalo o jednorázové záležitosti. V některých případech dokonce šlo o cílený plán, jak prostřednictvím navázání milostného vztahu s osobou německé národnosti získat její majetek (případ **Karla Brycha**²⁶⁰). Jiné kauzy poukazují na pomstychtivost některých občanů, kteří na základě pomluv udávali své spoluobčany.

Jak jsem již zmínila, jednotlivé případy horizontální kolaborace měly zcela rozdílné znaky, proto bych se chtěla pokusit v následující podkapitole tyto kauzy podrobně analyzovat.

Druhé téma, které jsem v následující kapitole rozebírala, bylo souzení osob u TNK za členství v ČSV. Problematiku ČSV považuji za zajímavé téma, díky němuž dnes můžeme odvodit kvalitu života některých válečných veteránů z první světové války, kteří na Broumovsku žili. U TNK Broumov bylo řešeno celkem 23 případů členství v ČSV (což činí celkem 9,5% ze všech obviněných před TNK Broumov), z čehož 21 případů TNK zastavila. Z dochovaných výpovědí v archivních spisech byla většina bývalých členů ČSV považována za neaktivní členy, kteří do spolku vstoupili údajně čistě z existenčních důvodů. Ve svých výpovědích většinou udávali, že se domnívali, že jde o podpůrný spolek válečných veteránů, který jim bude pravidelně vyplácet finanční podporu.

²⁵⁹ FROMMER, B: c. d., s. 272.

²⁶⁰ SOkA Náchod, fond: ONV Broumov, karta: 797 (Brych Karel).

Přestože byly všechny kauzy vstupu do ČSV téměř identické, čtením výpovědí můžeme pozorovat, jak se někteří bývalí členové snažili přehodit vinu na někoho jiného. V tomto případě nešlo snad ani tak o vinu, jako spíše o nevědomost a rovněž důvěřivost bývalých členů, jejichž věkový průměr se v době jejich vstupu do ČSV pohyboval okolo 65 let.

7.1. Problematika tzv. horizontální kolaborace

Jak již bylo nastíněno v předešlé kapitole, stíhala poválečná československá justice styky milostné povahy na základě „nehodící se“ národní příslušnosti jednoho z aktérů milostného styku. K této skutečnosti docházelo již v dobách nacionálního socialismu, kdy byl stíhán milostný styk s osobou, jež byla dle tzv. Norimberských zákonů²⁶¹ označena za osobu židovského původu.²⁶² V perzekuci osob, jež udržovaly milostný vztah v době nacionálního socialismu s údajným Židem či Židovkou, hrálo hlavní roli „špinění krve“ árijské rasy. V případě poválečné československé politiky bylo hlavním podnětem stíhání osob, jež během okupace udržovaly milostný styk s osobou německé národnosti, především vytvoření národnostně homogenního státu Čechů a Slováků.

Před tím, než bylo v Československu stanoveno retribuční soudnictví a tento typ provinění se mohl soudit „legální“ cestou, docházelo na osobách, jež měly během okupace udržovat milostný vztah s německy hovořícími obyvateli, k častým represím od spoluobčanů. Takové osoby byly ponižovány a týrány, přestože aktérům represálií nebylo často ani známo, zda milostný styk s Němcem či Němkou skutečně udržovaly nebo se staly pouze obětí pomluv.²⁶³ Pro některé obyvatele Československa bylo důležité jen jedno - za každou cenu si vybít svou zlost a nenávist k německy hovořícímu obyvatelstvu. To, že často došlo k mnoha pochybením, nikoho nezajímalo a poválečné „lidové soudnictví“ nebylo žádným způsobem postihováno. Ve většině případů byly za toto provinění obviněny častěji ženy než muži.²⁶⁴ Frommer uvedl, že i před jednotlivými komisemi byly právě ženy trestány mnohem tvrději než muži. Čím však byla tato skutečnost přičiněna? Bylo snad někde napsáno, že mají ženy pykat více za svá provinění než muži? Analýza TNK Nymburk plně potvrzuje Frommerovu tezi, protože právě u ní bylo za provinění stýkání se s osobou německé či maďarské

²⁶¹ Tzv. Norimberské rasové zákony byly dva ústavní zákony – Zákon o říšském občanství a Zákon na ochranu německé krve a německé cti, které byly vyhlášeny dne 15. září 1935 na zasedání Říšského sněmu, jež byl svolán při příležitosti sjezdu nacistické strany.

²⁶² LOZOVIUKOVÁ, Kateřina – KMOCH, Pavel: *Zakázaná láska. Trestní postih milostných vztahů v letech 1935–1948*. In: Žena jako subjekt a objekt dějepisného vyučování. Ústí nad Labem 2010, s. 113.

²⁶³ JUDT, Tony: *Poválečná Evropa: Historie po roce 1945*. Praha 2008, s. 42-43.

²⁶⁴ FROMMER, B.: c. d., s. 272 – 273.

národnosti obviněno 8 žen a 6 mužů, z čehož trest obdrželo 6 žen a 3 muži.²⁶⁵ U TNK Turnov se objevily pouze dva případy horizontální kolaborace a v obou případech šlo o provinění žen.²⁶⁶ Rovněž i u benešovské TNK bylo v období poválečné retribuice obviněno a odsouzeno více žen než mužů.²⁶⁷ Analýza broumovské komise si však s těmito výsledky odporuje, protože právě u TNK Broumov bylo během prvního retribučního období souzeno za toto provinění devět mužů a pouze dvě ženy, z čehož TNK odsoudila k trestu čtyři muže a jednu ženu – tedy téměř 50% obviněných, přičemž kauzu **Jaroslava Skřivana**²⁶⁸ komise nestihla vzhledem ke končící platnosti působnosti TNK dořešit a postoupila jej Okresnímu soudu v Broumově. Broumovská TNK byla zřejmě jednou z mála komisí, která Frommerovo tvrzení popírala.

Provinění styku s osobou německé národnosti bylo zaneseno v bodu h) směrnice ministerstva vnitra²⁶⁹, podle nějž se musel trestat *společenský styk s Němci nebo Maďary přesahující míru nezbytné nutnosti*. Společenský styk s osobami německé národnosti byl v příručce MV popsán jako navštěvování německých divadel, koncertů, zábav, či časté návštěvy osob německé národnosti nebo zvaní Němců do rodiny, což blíže nedefinuje nic konkrétního. Trestné mělo být to, co přesahovalo „míru nezbytné nutnosti“. Co je však „míra nezbytné nutnosti“? František Fusek ve své příručce uvedl, že v tomto bodě provinění proti národní cti měl být trestán především styk milostný, a to obzvlášť styk s členy okupační armády. Údajné veřejné pohoršení, jež měly proviněné osoby svými činy vyvolat, mělo být důkladně posouzeno příslušnými OVK²⁷⁰. Záleželo tedy pouze na komisích, jak se ke konkrétním případům postaví a posoudí je.

Někteří obžalovaní z intimního styku s osobou německé národnosti se často stali obětí pomluv, či daná osoba nebyla nacistického smýšlení. Za nejznámější příklad této problematiky bych uvedla případ Adiny Mandlové, jež byla po celou dobu protektorátu ve společenských kruzích pomlouvána, že je údajnou milenkou tajemníka K. H. Franka, nebo že udržuje milostný vztah s vojenským velitelem Prahy generálem Fredericim. O Adině Mandlové kolovala během války, ale i po ní, spousta falešných informací, jež bylo těžké vyvrátit. Na základě těchto nepravdivých tvrzení byla po skončení války zatčena a umístěna do pankrácké věznice. Pro nedostatek důkazů byla propuštěna a po vydání tzv. malého retribučního dekretu stanula před pražskou TNK, která Mandlovou odsoudila za milostný

²⁶⁵ HAMPLOVÁ, Z: c. d., s. 67.

²⁶⁶ LOUDA, J.: c. d., s. 61.

²⁶⁷ KMOCH, P: c. d., s. 189.

²⁶⁸ SOkA Náchod, fond: ONV Broumov, karton: 806 (Skřivan Jaroslav).

²⁶⁹ STACH, J: c. d., s. 11.

²⁷⁰ FUSEK, J: c. d., s. 29-30.

poměr s německým příslušníkem Willym Söhnelem, jenž byl údajně milencem i další české herečky Nataši Gollové, k pokutě 100 000 Kčs a k odnětí svobody ve stejné délce, kterou si již na Pankráci odseděla. Zajímavé bylo, že Němec, s kterým se Mandlová během války údajně stýkala, dostal týden po jejím odsouzení československé státní občanství za služby, které prostřednictvím svého úřadu Čechům za války poskytl.²⁷¹ Tento příklad je pouze jeden z mnoha dalších nepochopitelně vyřešených kauz, které se před TNK objevily.

Za horizontální kolaboraci byly u TNK Broumov odsouzeni k trestu 4 muži²⁷² a jedna žena²⁷³. Jak jsem již uvedla, komise odsoudila k trestu téměř 50% obviněných, což je v porovnání s ostatními proviněními velice vysoké číslo, které však nebylo u toho typu provinění výjimkou. Nymburská TNK odsoudila za toto provinění téměř 64% obviněných.²⁷⁴

TNK vynesla dva tresty pokuty ve výši 5 000 Kčs a veřejného pokárání (**Beranová Ludmila**²⁷⁵ a **Vomáčka Josef**²⁷⁶). Ludmila Beranová se odvolala ZNV v Praze, ten jejímu odvolání vyhověl a od jejího potrestání bylo nakonec upuštěno. Dále TNK rozdala dva tresty v podobě odnětí svobody po dobu jednoho měsíce a veřejného pokárání (**Ticháček František**²⁷⁷, **Štěpán Josef**²⁷⁸) a jeden trest dvouměsíčního žaláře a veřejného pokárání (**Mrázek Josef**²⁷⁹). Ticháček i Mrázek podali ihned po vynesení rozsudku žádost o odvolání, ale ani jednomu ZNV v Praze nevyhověl.

Následující vybrané kauzy jsem rozdělila do dvou skupin – na rozsudky odsuzující, kdy byla obžalovaným uznána vina, a rozsudky osvobozující, kdy komise obžalované zprostita viny či jejich řízení zastavila. Vzhledem k torzovitosti archivního materiálu nelze bohužel přesně určit, v jakých případech byl obžalovaný shledán nevinným, tudíž na základě nevinny osvobozen od trestu, a kdy bylo řízení vzhledem k nedostatku důkazného materiálu zastaveno. Z toho důvodu jsem kauzy zařadila do jedné skupiny. U případů rovněž neuvádím složení komise, jelikož ve většině archivních složek chybělo závěrečné rozhodnutí TNK, kde byli i jednotliví členové komise zmíněni. Rozsudek jsem se v těchto případech dozvěděla z obsílky, jež byla adresovaná obžalovanému a v které byl uveden výsledek trestního řízení, nebo z trestního nálezu, ve kterém jména jednotlivých členů komise nebyla uvedena.

²⁷¹ MANDLOVÁ, Adina: *Dneska už se tomu směju*. Liberec 1991. s. 158 – 159.

²⁷² Mrázek Josef, Štěpán Josef, Ticháček František, Vomáčka Josef

²⁷³ Beranová Ludmila

²⁷⁴ HAMPLOVÁ, Z: c. d., s. 67.

²⁷⁵ SOKA Náchod, fond: ONV Broumov, karton: 797 (Beranová Ludmila).

²⁷⁶ Tamtéž. Karton: 808 (Vomáčka Josef)

²⁷⁷ Tamtéž. Karton: 808 (Ticháček František)

²⁷⁸ Tamtéž. Karton: 808 (Štěpán Josef)

²⁷⁹ Tamtéž. Karton: 803 (Mrázek Josef)

7.1.1. Odsuzující rozsudky

7.1.1.1. *Beranová Ludmila*²⁸⁰

Ludmila Beranová se narodila 30. dubna 1912 v Polici nad Metují. Před válkou působila jako učitelka, během okupace byla nasazena na práci u firmy Hubka v Polici nad Metují, kde měla na starosti ubytování žen, které v tomto podniku rovněž pracovaly. Beranová byla po válce obviněna z provinění proti národní cti, protože údajně udržovala od roku 1941 až do roku 1943 milostný poměr s Němcem Arnoštem Toldem, jež měl působit jako inspektor velkostatku v Polici nad Metují. Rovněž byla obviněna ze styku s dalším Němcem, velitelem Werkschutzu Albrechtem, který dle výpovědí v dochovaných archivních spisech působil ve firmě Hubka jako její nadřízený.

O Beranové se podle svědeckých protokolů již po celé období války šířily zprávy, že se údajně nadmíru stýká s Němci. Všichni svědkové, kteří byli v tomto případě Beranové dotázáni, ale odpovídali spíše v její prospěch, údajně působila jako „správná Češka“ a všem ostatním Čechům se snažila pomáhat. Svědkyně Jarmila Machková, rovněž učitelka, do protokolu uvedla, že Beranová u sebe v roce 1941 měla ukrývat jejího bratra Zdeňka Gerharta, kterého hledalo Gestapo za sabotáž. Podobnou výpověď uvedla i matka Machkové Julie Gerhartová. Skutečnost, že u sebe Beranová ukrývala Gerharta, byla prý i důvodem, proč Beranová udržovala styk s Němcem Toldem. Protože byl Tolde údajně pověřen hlídáním ulice, v které Beranová bydlela, chodila s ním prý kvůli tomu na občasné procházky, aby nad ním měla kontrolu a on nemohl pátrat po Gerhartovi. Ve výpovědích figuroval i bratr Beranové Josef Beran, jenž byl zaměstnán u Benediktinů, a kvůli němuž se prý podle některých svědků stýkala s Toldem, aby získal u Němců protekci. Toto tvrzení však svědkyně Machková i Gerhartová zamítly.

Co se týče milostného poměru s Němcem Albrechtem, z kterého byla Beranová rovněž obviněna, nachází se ve spisech řada dalších výpovědí. Většina svědků uvedla, že Beranová měla s Albrechtem styk pouze pracovní, protože byl jejím nadřízeným. Svědek Josef Pohl vypověděl, že i on byl nasazen do práce u firmy Hubka a styk Beranové s Albrechtem byl prý nevyhnutelný, protože se jednalo o jejího nadřízeného. Vypověděl také, že Albrecht byl již starý a rovněž velice nepěkného vzhledu. Z toho důvodu by byl prý dle Pohla nesmysl, aby s ním Beranová udržovala nějaký intimnější styk.

²⁸⁰ SOkA Náchod, fond: ONV Broumov, karton: 797 (Beranová Ludmila).

Přestože všechny výpovědi odporovaly provinění Ludmily Beranové, TNK v Broumově rozhodla 10. září 1946 tak, že Beranová byla vinna z provinění proti národní cti z důvodu stykání se s Němci v rozsahu přesahujícím míru nezbytné nutnosti. Byla odsouzena k veřejnému pokárání, k pokutě 5 000 Kč (v případě nedobytnosti na odnětí svobody po dobu 28 dnů) a k vězení trvajícím 42 dny, což činí přesně na den dobu, po kterou byla Beranová zadržena ve vazbě. Tato skutečnost vyvolává domněnku, že výše odnětí svobody byla stanovena soudem tak, aby legalizovala dobu vazby Beranové.

Byl tento rozsudek spravedlivý? TNK Broumov nezískala v tomto případě ani jednu usvědčující výpověď proti obžalované, z toho důvodu považují tento trest za zcela nepřiměřený. Za nepřiměřený ho zřejmě považovala i sama obžalovaná. Protože u TNK existovala možnost odvolání do tří dnů po vynesení rozsudku, Beranová podala ihned po vynesení rozsudku ZNV v Praze žádost o zproštění viny. ZNV jí vyhověl a 22. února 1947 osvobodil od trestu.

7.1.1.2. Mrázek Josef²⁸¹

Josef Mrázek se narodil 22. května 1914 ve Skále, okres Hořice. Byl ženatý a se svou manželkou měl tři děti. Mrázkovým původním povoláním byla tesařina, v době svého zadržení však působil jako železniční smluvní dělník v Trutnově. Mrázek měl údajně od podzimu roku 1945 až do srpna 1946 udržovat milostný poměr s Němkou Elfrídou Drechselovou, jež pracovala v trutnovské nemocnici jako ošetřovatelka.

Byl obviněn nejenom ze samotného styku s Drechselovou, ale rovněž z toho, že 16. srpna 1946, kdy mělo dojít k odsunu skupiny německého obyvatelstva z Meziměstí, ve které byla přítomna i Drechselová, chtěl svou milenkou doprovodit v transportu. K této skutečnosti v kauze vypovídali dva svědci – Josef Frýba a Josef Novák z Meziměstí, kteří měli mít v inkriminovanou dobu službu na nádraží. Frýba vypověděl, že Mrázek přišel 16. srpna 1946 brzy ráno na nádraží. Následně se prý Frýba ptal, v kolik odjíždí vlak s Němci a schoval si u něho aktovku s věcmi s tím, že se pro ni večer vrátí. Vlak s Němci měl odjet v 18.30 a Mrázek si v 18.15 prý skutečně přišel k Frýbovi pro svou aktovku. Další svědek Novák vypověděl, že v tu dobu za ním Mrázek přišel, zda by mu nemohl půjčit svou železničářskou čepici, protože si svou zapomněl doma. Údajně Novákovi sdělil, že má jet s transportem služebně do Chocně. Poté už měl nastoupit k Němcům do transportu, ale byl zadržen vrchním strážmistrem Kunclem. Ten ho požádal o legitimaci a zjistil, že do vlaku

²⁸¹ SOkA Náchod, fond: ONV Broumov, karta: 803 (Mrázek Josef).

nepatří. Když se dozvěděl, že Mrázek chce doprovodit Drechselovou v transportu, byla vyslechnuta i ona. Mrázek údajně oběhl meziměstské nádraží a do vlaku se stejně dostal. Byl zadržen až na nádraží v Teplicích nad Metují. Ve výpovědích bylo rovněž uvedeno, že část cesty jel údajně na střeše vlaku.

Za toto provinění byl Mrázek 2. dubna 1947 odsouzen k trestu vězení trvajícím dva měsíce a k veřejnému pokárání. Mrázek se ihned po vynesení rozsudku odvolal ZNV v Praze a ve své žádosti k odvolání uvedl, že s Drechselovou čekal dítě a měl v úmyslu se se svou tehdejší manželkou rozvést a vzít si jmenovanou. Rovněž na svou obhajobu uvedl, že povolení jet s transportem skutečně od jednoho desátníka československé armády obdržel. Nepamatoval si však jeho jméno. Mrázekovo odvolání bylo ZNV v Praze zamítnuto.

Kauza Josefa Mrázka je typickým příkladem zasahování státu do vztahu dvou milenců, které však rozdělila jejich národní příslušnost. Je až dojemné číst Mrázkův příběh, kterak se vrhá na vlak, aby doprovodil svou milenkou na hranice. TNK na tuto skutečnost bohužel nahlížela zcela rozdílně. Mrázkovi nepomohl ani slib, že se se svou tehdejší manželkou rozvede a postará se o svou německou milenkou. Možná naopak právě tato skutečnost přispěla k tomu, že Mrázkovi nebylo odvolání schváleno. Dnes se můžeme pouze domnívat, jakého tato lidská tragédie nabrala konce a zda se Mrázek s Drechselovou ještě někdy setkal.

7.1.1.3. Štěpán Josef²⁸² a Vomáčka Josef²⁸³

Kauzy Josefa Štěpána a Josefa Vomáčky uvádím záměrně společně, jelikož oba byli obviněni z milostného styku se stejnou osobou. Dle dochovaných archivních spisů se jednalo o Němku Hildu Kochovou.

Josef Štěpán se narodil 3. března 1925 v Domašíně, okres Dobruška. Byl svobodný a v době obžaloby žil ve Velké Vsi, kde pracoval u svého otce Ferdinanda Štěpána jako rolník. K OVK Broumov přišlo na Štěpána udání z milostného styku s Němkou Hildou Kochovou, s níž se měl údajně sblížit v období od 15. ledna 1946 do 17. června 1946, kdy měla Kochová rovněž pracovat u otce Josefa Štěpána.

Josef Vomáčka se narodil 22. února 1919 v Havlíčkově Brodě. Byl ženatý a pracoval jako zemědělec v Heřmánkovicích, okres Broumov. Vomáčka byl u TNK Broumov rovněž obviněn, že od roku 1945 do 18. února 1946 udržoval milostný poměr s výše zmíněnou Hildou Kochovou. Na základě dochovaných výpovědí lze tedy tvrdit, že Kochová udržovala

²⁸² SOkA Náchod, fond: ONV Broumov, karton: 808 (Štěpán Josef).

²⁸³ Tamtéž. Karton: 808 (Vomáčka Josef)

v jednu dobu milostný vztah s oběma muži najednou, nelze však vypátrat, zda se oba obžalovaní navzájem znali.

Štěpán i Vomáčka byli u TNK obviněni, že s Kochovou v inkriminované době navštěvovali veřejná místa, například biograf v Broumově a zábavy v okolních vesnicích. Kochová toto tvrzení potvrdila a v případě styku se Štěpánem uvedla, že jejich setkání se vždy konala právě na popud Štěpána. Podle výpovědi Štěpánova otce nebyl prý Štěpán jediným Čechem, se kterým Kochová udržovala milostný poměr. Dalším jejím milencem měl být podle výpovědi Štěpánova otce i její pozdější zaměstnavatel Vladimír Martinec, který působil jako národní správce ve Velké Vsi. Nutno však podotknout, že Vladimír Martinec u TNK zřejmě sám souzen nebyl, protože proti Josefu Štěpánovi podával svědectví a o jeho provinění ve spise nebyla zmínka.

Josef Vomáčka byl obviněn nejenom ze styku s Kochovou, ale rovněž z toho, že ji po celou dobu, po kterou se scházeli, údajně nabádal k tomu, aby nenosila bílou pásku, kterou měli nosit osoby, jež byly považovány za příslušníky německé národnosti. Vomáčka se ve své výpovědi k milostnému poměru s Kochovou přiznal, avšak to, že Kochové údajně řekl, aby nenosila bílou pásku, jak Kochová sama vypověděla, popřel. Dále Vomáčka vypověděl, že se s Kochovou scházel celkem pravidelně třikrát až čtyřikrát týdně a jako důvod, proč se s ní scházel, uvedl, že si nerozuměl se svou manželkou a potřeboval mít s někým intimní poměr. Vomáčkova manželka Růžena prý dle Vomáčkovy výpovědi proti styku s Kochovou zpočátku nic nenamítala. 18. února 1946 se však údajně pokusila o sebevraždu – právě kvůli intimnímu styku jejího manžela s Kochovou. Po manželčině pokusu o sebevraždu se Vomáčka údajně s Němkou již nesetkal. Kochová u výslechu vypověděla, že ji Vomáčka slíbil, že se s manželkou rozvede, ožení se s ní a získá pro ni československé státní občanství. Toto tvrzení Vomáčka u výslechu rovněž popřel. Svědek Josef Černý, jenž v Heřmánkovicích rovněž působil v zemědělství, potvrdil milostný poměr mezi Vomáčkou a Němkou Kochovou a dodal, že Vomáčku několikrát nabádal, aby vztah ukončil.

Josef Štěpán se před TNK Broumov rovněž přiznal, že udržoval milostný poměr s Hildou Kochovou, přičemž mu komise udělila 2. dubna 1947 trest veřejného pokárání a vězení po dobu jednoho měsíce. Trest vězení měl odsouzený nastoupit po skončení jarních prací na poli, nejdéle však do 15. května 1947. Veřejné pokárání bylo provedeno vyvěšením trestního nálezu po dobu 14 dnů ve Velké Vsi. Josef Vomáčka obdržel trest jiný. 8. května 1946 mu broumovská komise vyměřila trest pokuty v hodnotě 5 000 Kčs a veřejné pokárání.

Proč oba muži obdrželi rozdílné tresty? Josef Vomáčka dostal dle mého názoru menší trest než Josef Štěpán, přestože se provinil z naprosto stejného provinění. Může za tuto

skutečnost snad to, že Vomáčka údajně ukončil svůj vztah s Kochovou dříve než Štěpán? Vomáčka byl za své provinění souzen 8. května 1946 a Štěpán až o rok později 2. dubna 1947, což je zřejmě i důvodem rozdílných trestů. Je však zajímavé, že ve Štěpánově případě, který byl řešen později, nepadlo ze strany TNK či ze strany svědků na účet Kochové jméno Josefa Vomáčky, který před TNK stanul již rok předtím.

7.1.1.4. Ticháček František²⁸⁴

František Ticháček se narodil 8. června 1913 v Suchém Dole. Byl svobodný a působil jako dozorce v pracovním táboře. Před TNK Broumov byl souzen z nedovoleného styku s osobou německé národnosti. Tou osobou měla být údajně Němka Erna Šolcová, jež byla v inkriminované době styku údajně internována v pracovním a sběrném táboře v Meziměstí, kde Ticháček pracoval jako dozorce.

Podle výpovědi svědků udržoval Ticháček s Šolcovou již delší dobu milostný poměr, a když se dozvěděl, že má být 29. června 1946 odsunuta, svolal na večer 28. června v bytě Josefa Richtera (Ticháčkova bratrance) setkání k příležitosti rozloučení s Šolcovou. Tomuto setkání byly dle dochovaných archivních spisů přítomny tyto osoby: František Ticháček, Erna Šolcová, Josef Richter, Růžena Richterová, Zdeněk Richter, Josef Dudek a František Hofman.²⁸⁵

Ticháčkův kolega a svědek v tomto případě Oldřich Hejzlar za něj měl údajně převzít noční službu. K převzetí služby mělo dojít ten večer, kdy se údajně konalo i loučení s Šolcovou. Hejzlar záskok za Ticháčka odmítl, ale ten do služby přesto nenastoupil. Mezitím prý Oldřich Hejzlar potkal Emilii Šulcovou, které údajně sdělil, že se Ticháček ten večer má určitě sejít s Šolcovou u Richterových, že prý kvůli tomu nenastoupil do noční služby. Šulcová nezhálela a dle své výpovědi se vydala do blízké restaurace Střelnice, odkud vyzvedla dalšího svědka případu - politického vězně Josefa Lewitha. Společně pak údajně šli špehovat Ticháčka k oknu bytu, kde mělo dojít k setkání. Lewith s Šulcovou prý slyšeli a viděli, jak se společnost baví německy i česky a jak popíjí likéry. Ihned se vydali vzbudit předsedu broumovské OVK Bohumila Auerswalda, kterému prý okamžitě sdělili, co viděli u Richterů.

Na základě výpovědí svědků Šulcové, Lewitha a Hejzlara byl František Ticháček

²⁸⁴ SOkA Náchod, fond: ONV Broumov, karton: 808 (Ticháček František).

²⁸⁵ Tamtéž. Karton: 799 (Hofman František)

2. dubna 1947 shledán vinným a odsouzen k veřejnému pokárání a trestu vězení ve výši jednoho měsíce. Ticháček se v tomto případě necítil vinen, proto podal odvolání, které mu však na základě doloženého svědectví bylo zamítnuto.

Byl tento trest spravedlivý? Ticháček byl vlastně odsouzen pouze za to, že v jeden večer seděl ve společnosti Erny Šolcové, jež byla označena za osobu německé národnosti. V trestních spisech nebyla přítomna ani jedna výpověď, která by potvrzovala údajný milostný poměr, který měl mezi výše zmíněnými proběhnout.

7.1.2. Osvobozující rozsudky

7.1.2.1. *Brych Karel*²⁸⁶

Karel Brych se narodil 21. února 1901 v Proseku u Prahy. Brych byl svobodný a pracoval jako dělník na pile. 29. května 1945 přišel do Broumova – Velké Vsi jako člen složky Moskva²⁸⁷, kde se údajně okamžitě seznámil s Annou Klatovou, se kterou později žil v jedné domácnosti a měl s ní údajný milostný vztah. Klatová byla považována za osobu německé národnosti.

Brych v období od 3. června 1945 do 10. září 1946 dle archivních materiálů žil s Annou Klatovou v jejím domě ve Velké Vsi. V protokolu uvedl, že věděl, že bude Klatová co nejdříve odsunuta a protože neměl po příchodu do Velké Vsi žádné finanční prostředky a neměl kde bydlet, začal se s ní stýkat. Klatová na společné bydlení kývla, a dokonce ho prý živila. Brych údajně doufal, že po jejím vysídlení mu pozůstalý majetek včetně bytu zůstane. Rovněž při výslechu vypověděl, že se postupně začal s Klatovou přátelit a když zjistil, že nebyla organizována v žádné fašistické organizaci (tato část výpovědi svědčila o promyšlené strategii Brychovy obhajoby), tak s ní začal mít známost. Několikrát se prý pokoušel o to, aby získala československé státní občanství. Po jejím přesunu do sběrného střediska v Meziměstí měl Klatovou často navštěvovat a po jejím odsunutí z Meziměstí si s ní údajně dopisoval. Prý si mu v dopise stěžovala, že ji pomalu začínají docházet potraviny, a proto ji Brych nějaké potraviny dovezl na hranici do Aše, kde se s ní údajně setkal na celním úřadě Jungerhausen. Brych dále uvedl, že se necítí vinen, protože Klatová prý pocházela z českého manželství a k německé národnosti byla přihlášena v době své nezletilosti prostřednictvím svého otce.

TNK v Broumově případ Karla Brycha na počátku roku 1947 zastavila, avšak 31. března 1947 přišlo na Brycha další udání, kde byl opět obviněn ze stýkání se s osobou

²⁸⁶ SOkA Náchod, fond: ONV Broumov, karton: 797 (Brych Karel).

²⁸⁷ Složka Národní fronty Čechů a Slováků.

německé národnosti. Brych měl mít po odsunutí Klatové ještě další milostný poměr s jinou ženou německé národnosti. Druhý případ s Brychem však TNK v Broumově nestihla dořešit, proto spis postoupila Okresnímu soudu v Broumově, jenž Brycha 31. října 1947 opět zprostil viny. Je tedy otázkou, jakým hlavním účelem bylo Brychovo stýkání s Němkami a zda v poměru s onou druhou ženou nehrálo rovněž roli získání jejího majetku, jako tomu bylo v případě Klatové.

Dle dochovaných archivních spisů měl Brych ještě po vysídlení Němky sepsat veškerý pozůstalý majetek po Klatové a tuto informaci zaslat Fondu národní obnovy do Prahy, který měl následně majetek na základě dekretu č. 108/1945 *o konfiskaci nepřátelského majetku a Fondech národní obnovy*²⁸⁸ zkonfiskovat. V dochovaných spisech bylo však uvedeno, že Brych uvedl do soupisu majetku pouze část pozůstalých věcí po Klatové, zbytek majetku si údajně ponechal.

7.1.2.2. Genert František²⁸⁹

František Genert se narodil 5. prosince 1890 v Pěkově, okres Broumov. Genert byl dle své výpovědi invalidou, kterému byla přidělena trafika v Teplicích nad Metují. Před TNK Broumov byl obviněn z milostného styku s Hertou Rýdlovou, údajnou osobou německé národnosti, jež měl zaměstnávat.

Podle výpovědí svědků žil Genert předtím, než získal trafiku, se svou ženou v Polici nad Metují. Posléze musel údajně odejít do Teplic, aby se začal starat o trafiku. Svě manželce údajně slíbil, že v Teplicích najde byt a ona se za ním poté nastěhuje. Když byt sehnal, manželka se prý do jiného města kvůli své nemocné matce přestěhovat nechtěla. Genert vzhledem ke své invaliditě údajně potřeboval nějakou výpomoc a na tu si měl sehnat zmíněnou Hertu Rýdlovou. Dle Genertovy výpovědi mu Rýdlová prala, vařila, prodávala v trafice, avšak milostný styk s ní prý neudržoval.

Marie Genertová, jež svého manžela na ONV v Teplicích nad Metují udala, vypověděla něco jiného. Uvedla, že když její manžel sehnal byt v Teplicích, přijel si do Police nad Metují, kde ještě žila Genertová, pro nábytek. Genert prý svou manželku k přestěhování nevyzval a v jejím bytě ji nenechal skoro žádný nábytek. Také rovněž uvedla, že jí ukradl z prádelníku 1000 Kčs. Následně se prý dozvěděla, že má Genert v Teplicích nad Metují známost s ženou, která by měla být údajně německé národnosti. Genert měl také ještě

²⁸⁸ Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky. *Benešovy dekrety* [online]. [cit. 2012-04-19]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/dek/1081945.html>

²⁸⁹ SOkA Náchod, fond: ONV Broumov, karton: 800 (Genert František).

prohlašovat, že má v Teplicích mladou ženu a že tu starou už nepotřebuje. Proto ho prý šla udat.

Ke zmíněné krádeži se Rýdl vyjádřil tak, že když byl v Polici nad Metují pro nábytek, narazil v prádelníku na peníze, prý je jenom přepočítal a opět uložil. Genertovo tvrzení potvrdil i svědek v případě, malíř Antonín Drejsl, který mu údajně pomáhal se stěhováním. Genert na svou obhajobu uvedl, že se necítil vinen, s Hertou Drejslovou milostný styk údajně neměl, prý ji pouze zaměstnával.

10. července 1946 zastavila TNK Broumov trestní řízení proti Františku Genertovi, protože v kauze chyběly svědecké výpovědi, které by jeho provinění potvrdily.

V této kauze se mohlo jednat o manželské nesrovnalosti, kdy se chtěla Marie Genertová svému manželovi pomstít, a proto ho udala. V jedné ze svých výpovědí totiž uvedla, že Genert měl již dvě nemanželské děti. Kdyby měl Genert s Hertou Rýdlovou skutečně poměr, pravděpodobně by se našla spousta svědků, která by byla před TNK ochotna svědčit.

7.1.2.2. Nývltová Květa²⁹⁰

Květa Nývltová se narodila 1. srpna 1922 ve Velkém Poříčí. Byla vdaná a se svým mužem Josefem Nývltem měla jedno dítě. S manželem nežila v jedné domácnosti. Během okupace údajně pracovala jako úřednice, v době svého zadržení uvedla, že působila v domácnosti. Nývltová byla obviněna z milostného styku s členem královéhradeckého Gestapa Schleglem.

Žena byla rovněž obviněna, že se o svém poměru s členem Gestapa veřejně „pochvalně“ vyjadřovala. Nývltová měla údajně říci: „*Byl to sice gestapák, ale byl fešák a stálo to za to.*“ To, že obžalovaná měla pronést tento výrok, údajně slyšela svědkyně Emilie Faltová, jež to prý ihned sdělila svým sousedům Jaroslavu a Marii Příbylovým. Jaroslav Příbyl prý na základě toho, co mu Faltová sdělila, Nývltovou udal. Ve výpovědi před OVK Broumov Příbyl i Příbylová vše dosvědčili, ale svědkyně Faltová uvedla pravý opak, že prý od Nývltové takový výrok nikdy neslyšela. Nývltová toto tvrzení rovněž popřela a uznala pouze to, že jednou pronesla, že členové Gestapa jsou „fešáci“. Právě královéhradecké Gestapo Nývltová podle své výpovědi často navštěvovala kvůli svému bratrovi a bratranci, kteří tam měli být vězněni, a ona jim tam údajně vozila potraviny. Rovněž uvedla, že jednou až dvakrát týdně chodila do kanceláře Gestapa k tamním členům Hankemu a Schleglovi a

²⁹⁰ SOkA Náchod, fond: ONV Broumov, karta: 803 (Nývltová Květa).

snažila se je přemluvit, aby jejího bratra a bratrance propustili. Členům Gestapa prý také nosila některé potraviny a dále vypověděla, že si prý Němci dokonce nechávali pro některé potraviny k Nývltové domů posílat šoféra. Intimní poměr s členem Gestapa popřela a uvedla, že u královéhradeckého Gestapa s ní byla vždy Hana Jochová, jež tam měla rovněž zavřeného muže. Jochové výpověď však v dochovaných trestních spisech chyběla.

Na základě výpovědí svědků a výpovědi obžalované rozhodla TNK Broumov 23. dubna 1947 v prospěch obžalované a trestní řízení zastavila. Je otázkou, jak to tedy ve skutečnosti bylo. Svědkové Jaroslav Příbyl a Marie Příbylová uvedli ve své výpovědi to samé, že za nimi přišla Faltová s tím, že Nývltová pronesla zmíněné tvrzení. Je však zvláštní, že sama Faltová toto tvrzení následně popřela. Chtěli se snad manželé Příbylovi Květě Nývltové tímto křivým tvrzením pomstít? Nebo došlo k nedorozumění mezi sousedy?

7.1.2.3. Turnovský František²⁹¹ a Hermon Josef²⁹²

Kauzy Františka Turnovského a Josefa Hermona uvádím záměrně společně, protože oba měli údajně udržovat intimní poměr se stejnou osobou německé národnosti – Marií Winterovou.

František Turnovský se narodil 3. října 1914 v Náchodě a v době svého obvinění pobýval v Ruprechticích, okres Broumov. Turnovský byl svobodný, působil jako rolník a údajně žil s družkou Marií Vlčkovou a jejich třemi dětmi. Turnovský byl obviněn z toho, že měl v období od 6. do 20. ledna 1946 milostný poměr s osobou německé národnosti Marií Winterovou, jež u něho měla být v inkriminované době přechodně zaměstnána. František Turnovský byl udán 7. srpna 1946 praporčíkem Kulhavým.

Josef Hermon, jenž se podle výpovědí měl také stýkat s Němkou Marií Winterovou, měl trvalé bydliště psané v Petříkově, soudní okres Hlučín. Z toho důvodu je dochovaný archivní spis ve fondu ONV Broumov o Josefu Hermonovi neúplný. Chybí zde protokoly o Hermonově základních údajích a rovněž i více údajů o rozsudku. Tyto spisy se zřejmě nachází v archivním fondu TNK Hlučín. Právě hlučínské TNK totiž tyto informace poskytla broumovská komise během trestního řízení s Hermonem, ta je však zřejmě již nevrátila.

Winterová ve výpovědi uvedla, že měla s obžalovaným Františkem Turnovským několikrát pohlavní styk a že s ním dokonce otěhotněla (v době trestného řízení už byla v sedmém měsíci těhotenství), což Turnovský ve svých výpovědích zásadně popřel. Rovněž vypověděla, že ji ke styku údajně často nutil násilím. Naopak Turnovský uvedl, že Marii

²⁹¹ SOkA Náchod, fond: ONV Broumov, karton: 808 (Turnovský František).

²⁹² Tamtéž. Karton: 799 (Hermon Josef)

Winterovou u sebe v hospodářství zaměstnal, ale že s ní nebyl vůbec spokojený, že prý ráno chodila pozdě do práce a nedalo se na ni spolehnout. I svědkyně Vlčková, Turnovského družka, uvedla, že Winterová byla v hospodářství spíše ke škodě než k užítku, a proto ji následně v lednu 1946 z hospodářství vyhodila. S Winterovou podle výpovědi Vlčkové udržovali milostný vztah kromě Josefa Hermona i další dva muži – Jaroslav Jarkovský a Bohumil Čečer²⁹³. Jaroslav Jarkovský se k pohlavnímu styku s Marií Winterovou přiznal, avšak Bohumil Čečer obvinění popřel, prý ho Winterová odmítla. K pohlavnímu styku mělo dojít v domě Františka Turnovského, a to v době, kdy výše jmenovaní přišli včetně Josefa Hermona Turnovskému sečíst dobytek.

Hermon byl obviněn ze stejného prohřešku jako František Turnovský, tedy ze stýkání se s Němkou Marií Winterovou. V protokolech bylo přesně uvedeno, že Hermon udržoval s Winterovou v době od 15. října 1945 do poloviny prosince 1945 intimní styk. Tedy ještě o pár měsíců dříve, než k němu mělo dojít s Františkem Turnovským. Winterová uvedla, že ke styku mělo dojít ve volných chvílích při pracích na poli, když pracovala v Hynčicích u Hermonova otce. Hermon se k činu doznal.

V kauze Františka Turnovského nekladla broumovská komise na svědectví Marie Winterové žádný důraz a zprostila ho dne 2. dubna 1947 pro nedostatek důkazů viny. Zmínění muži měli mít pohlavní styk s Winterovou právě v domě Turnovského a v jeho přítomnosti, přesto se on sám „orgií“ neměl zúčastnit, což se zdá být velice nepravděpodobné. Případem Hermona se broumovská komise měla podle doložených spisů zabývat po 15. únoru 1947, kdy byl Hermonův spis propůjčen prostřednictvím předsedy OVK Broumov Bohumilem Auerswaldem TNK Hlučín. Ta ho však zřejmě nevrátila, a proto část Hermonova spisu v archivních složkách chybí. Z toho důvodu se mi nepodařilo dopátrat, jakým způsobem byl jeho případ vyřešen.

²⁹³ Ve fondu ONV Broumov jsem se nesetkala se spisy Jaroslava Jarkovského a Bohumila Čečera, tudíž nevím, zda byli ze styku s Němkou Winterovou obviněni.

7.2. Členství v ČSV

7.2.1. Vznik ČSV²⁹⁴

Během druhé světové války vznikla celá řada organizací, které se snažily spolupracovat s mocenskými orgány okupační politiky. Některé z nich sdružovaly válečné veterány z první světové války. Vznikaly různé spolky pro penzionované vojáky, rotmistry či pro bývalé členy stejného vojenského pluku. Za nejvýznamnější takový spolek, na který se po válce vztahoval retribuční dekret, je považován ČSV, jenž se po dobu okupace snažil svou činností zasahovat do politického dění v Protektorátu Čechy a Morava.²⁹⁵

Tento spolek vznikl roku 1941 a do jeho čela byl dosazen generál četnictva v. v. Otto Bláha. Svaz sdružoval především bývalé příslušníci rakousko-uherské armády a ty měl vést k ideologické výchově nacismu. ČSV měl podobnou strukturu a povahu jako nacistická organizace Reichskriegerbund²⁹⁶. Nicméně hlavními pilíři, ze kterých později samotný spolek vznikl, byly organizace *Svaz vojáků z fronty*²⁹⁷ a částečně rovněž *Český svaz pro spolupráci s Němci*²⁹⁸. Původní myšlenkou vzniku ČSV bylo organizování bývalých členů, které měla spojit vojenská služba. V žádném případě se nemělo jednat o politickou organizaci, to se však dosazením Otto Bláhy do jejího čela změnilo.

Otto Bláha působil již od března roku 1918 jako člen četnictva v různých městech tehdejšího Československa. Působil například v Turnově, Praze, Brně či Bratislavě. Roku 1934 získal hodnost plukovníka četnictva, avšak v březnu 1936 byl předčasně superarbitrován (propuštěn z vojenské služby), z důvodu údajného porušení subordinace (služební podřízenosti). Poté se přestěhoval do Prahy, kde se započala jeho angažovaná činnost ohledně vzniku ČSV. Bláha se z výše zmíněných spolků snažil vytvořit silný jednotný svaz vojenských veteránů, který by měl politický vliv v Protektorátu Čechy a Morava.²⁹⁹

ČSV byl rozdělen do zemských organizací, kterým podléhala tzv. „krajská kamarádství“. Každý utvořený spolek se nazýval „kamarádství“ a jeho členové měli za povinnost se zdravit říšským pozdravem. Těchto kamarádství vznikly během války na území

²⁹⁴ Pokud není uvedeno jinak, zdrojem: PASÁK, Tomáš: *Český fašismus 1922 - 1945 a kolaborace 1939 - 1945*. Praha 1999.

²⁹⁵ PEJČOCH, Ivo: *Fašismus v českých zemích. Fašistické a nacionálněsocialistické strany a hnutí v Čechách a na Moravě*. Praha 2011, s. 287.

²⁹⁶ Nacistický válečný spolek, který v roce 1938 vznikl z Německého válečného spolku.

²⁹⁷ Založený roku 1936, jeho generálním tajemníkem byl Bohumír Cetkovský.

²⁹⁸ Organizace, jež byla ideologicky velice podobná ČSV. Otto Bláha byl rovněž jejím členem.

²⁹⁹ PEJČOCH, I: c. d., s. 290-291.

protektorátu celé řady. Nacházely se ve větších i menších městech, ale rovněž v některých obcích. Pejčoch ve své publikaci uvádí, že v roce 1943 bylo na území Protektorátu Čechy a Morava evidováno 165 kamarádství.

Hlavní sídlo ČSV v Čechách se nacházelo v Praze 2 na Jungmannově třídě č. 17 a na Moravě v Brně v Úvoze 15. Zemským vedoucím ČSV v Čechách se stal podplukovník v.v. František Moštěk, na Moravě tuto funkci zastával generál v.v. František Kukačka. Žadatelé o vstup do ČSV museli být bývalými československými vojáky árijského původu, kteří zůstali „věrní přísaze“, nejednalo se tedy o legionáře. V přihlášce do ČSV bylo uvedeno, že svaz vznikl za účelem kulturní spolupráce a vzájemného poznání s německým národem a rovněž tam bylo uvedeno toto prohlášení: *„Členové chtějí vyrovnat všechny nedostatky, které byly zaviněny v minulosti. Chtějí zlepšit sociální a hmotné postavení všech členů spolku, zvýšení rent válečným invalidům a rozvíjet rekreační stránku členů.“*³⁰⁰ Právě tyto věty byly zřejmě hnacím motorem vysokého nárůstu členů tohoto spolku, protože právě podpůrný fond, který vznikl z přebytku hospodaření, měl jednotlivým členům každý měsíc vyplácet finanční podporu. Je nutné podotknout, že ČSV hospodařil značně deficitně, byl odkázán na mnohé půjčky, tudíž nebyl ani schopen měsíční podpory vyplácet.³⁰¹

Již během války nabízel Otto Bláha prostřednictvím ČSV své služby Hitlerovu Německu. 4. dubna 1941 poslal ČSV říšskému protektoru Neurathovi memorandum, ve kterém nabídnul síly ČSV do bojů na frontě po boku německých vojáků. Následně se Bláha obrátil na velitele pražského Gestapa a nabídl členy ČSV do funkcí na pracovních úřadech. Bláha rovněž po ministru Emanuelovi Moravcovi³⁰² požadoval, aby byla česká mládež vychovávána po vzoru Hitlerjugend, právě jednotlivými členy ČSV. Nic z požadavků ČSV však nebylo vyslyšeno, proto si Bláha neustále Frankovi stěžoval na protektorátní vládu v čele s Eliášem a že jeho pronacistická politika u něho nemá pochopení.

Otto Bláha působil jako první předseda ČSV a jeho funkce trvala až do 16. července 1943, kdy ji převzal divizní generál v. v. Robert Rychtrmoc, jenž byl na tento post dosazen Emanuelem Moravcem. Ten se také po roce 1943 přičinil při dosazování českých fašistů do veřejně politického života.

12. března 1944 se konal sraz členů ČSV, kde se rovněž konala porada jeho funkcionářů³⁰³, v které se projednával návrh na vyslání českého vojska na pomoc německé

³⁰⁰ SOkA Náchod, fond: ONV Broumov, kartony: 797 - 808

³⁰¹ PEJČOCH, I: c. d., s. 294.

³⁰² Ministr školství a lidové osvěty v Protektorátu Čechy a Morava. Představitel Kuratoria pro výchovu mládeže v Čechách a na Moravě (podrobněji v PERNES, Jiří: *Až na dno zrady: Emanuel Moravec*. Praha 1997).

³⁰³ Rychtrmoc, Forbelný, Mohapel, Burda, Janda, Hintenaus

armádě proti Sovětům. Rychtrmoc dokonce poslal prezidentu Háchovi žádost, aby protektorát poskytl 600 000 mužů německé armádě v bojích na východní frontě. Nic z toho však vedoucímu ČSV posedlému nacistickým fanatismem nebylo schváleno.³⁰⁴

Ke změnám později došlo v Národním souručenství³⁰⁵, kde byl díky Moravcovi na post generálního tajemníka dosazen bývalý major československé armády Gustav Mohapel. Mohapel dříve rovněž působil v ČSV a psal články do časopisu Kamarádství³⁰⁶, avšak pod pseudonymem Rudolf Hradečný. 13. března 1945 se do čela Národního souručenství dostal dosavadní vedoucí ČSV Robert Rychtrmoc, který opět zoufale vymýšlel strategie začlenění českých mužů do bojů proti sovětské armádě, i když ta už začala s boji na Moravě.

Společně s dalšími českými kolaboranty a členy českých fašistických organizací byli i přední představitelé ČSV Otto Bláha a Robert Rychtrmoc postaveni před Národní soud a odsouzeni za velezradu k trestu smrti.³⁰⁷ V případě Mohapela byl vynesena trest těžkého žaláře v délce 25 let. Ostatní představitelé vedení ČSV soudili mimořádné lidové soudy v příslušných městech.³⁰⁸

7.2.2. ČSV před TNK Broumov

Před broumovskou TNK se sešlo celkem 23 případů členství v ČSV. Na území Broumova se dle archivních spisů nacházelo 5 kamarádství, ve kterých se měli sdružovat jednotliví členové ČSV. Kamarádství se nacházelo v Machově, Suchém Dole, Polici nad Metují, Žďáru nad Metují a Petrovicích. Všechny 5 obcí patřilo do soudního okresu Police nad Metují, jelikož jednotlivá kamarádství mohla vzniknout pouze na území protektorátu (jednalo se o českou fašistickou organizaci).

Všechny spolky, jež v polickém okrese vznikly, nebyly dle dochovaného archivního materiálu činné a ani údajně nepořádaly pravidelné schůze, jak tomu bylo u jiných ČSV na území Protektorátu. Z toho důvodu byli broumovskou komisí potrestáni pouze dva bývalí členové ČSV. Jednalo se o **Augustina Weissera**³⁰⁹ a **Karla Valentu**³¹⁰. Weissierovo potrestání však zapříčinila hlavně ta skutečnost, že měl být údajně rovněž členem NOF.

³⁰⁴ GREGOROVIC, Miroslav: *Kapitoly o českém fašismu*. Praha 1995

³⁰⁵ Forma politické strany v Protektorátu Čechy a Morava, která sdružovala téměř všechny mužské státní příslušníky Protektorátu. Ženám nebylo členství v této straně povoleno.

³⁰⁶ časopis ČSV

³⁰⁷ 21. ledna 1946

³⁰⁸ PEJČOCH, I.: c. d., s. 312 – 313.

³⁰⁹ SOKA Náchod, fond: ONV Broumov, karton: 809 (Weisser Augustin).

³¹⁰ Tamtéž. Karton: 809 (Valenta Karel)

Z toho důvodu mu TNK Broumov udělila trest veřejného pokárání. Weissner se následně odvolal, ZNV v Praze však odvolání zamítnul.

Karel Valenta byl na rozdíl od ostatních bývalých členů, s nimiž bylo vedeno trestní řízení u TNK Broumov, členem ČSV v Náchodě, kde byl svaz s největší pravděpodobností činnější než v obcích na Policku. Protože se po válce přestěhoval do Police nad Metují, byl za své provinění souzen u TNK Broumov. Ta mu udělila trest pokuty 2 000 Kčs. Valenta se odvolal ZNV v Praze a ten rozsudek zrušil.

Jelikož všechna trestní řízení s bývalými členy ČSV jsou velice podobného rázu, zmíním pouze některá z nich. Téměř ve většině případů obžalovaní vypověděli stejným způsobem. Při vstupu do ČSV prý netušili, že se jednalo o fašistickou organizaci a údajně si mysleli, že jde o podpůrný spolek, který jim bude každý měsíc posílat finanční podporu.

Protože měl ČSV shromažďovat bývalé bojovníky z první světové války, byl i věkový průměr všech členů značně vysoký – průměrně okolo 65 let. Ve většině případů se tedy jednalo především o důchodce, kteří skutečně nemohli disponovat větším množstvím financí, a proto by každou případnou finanční podporu uvítali. V některých případech podporu bývalí členové ČSV opravdu obdrželi, nejednalo se však o její pravidelné vyplácení. Vzhledem k věku bývalých členů ČSV muselo být i vedoucím spolku Rychtmocovi a Bláhovi jasné, že právě tyto členy ČSV by říšské armádě do bojů (jak bylo později zamýšleno) poskytnout opravdu nemohli, nehledě na to, že velký počet členů ČSV na Policku byl již invalidních. Nejpravděpodobnějším důvodem zavedení těchto pěti kamarádství v broumovském pohraničí bylo zřejmě získávání financí z členských příspěvků, avšak ani ty si někteří z bývalých členů nemohli dovolit pravidelně hradit.

7.2.2.1. ČSV v Machově

Dle archivního materiálu byl kamarádstvím s největším počtem členů ČSV v Machově. Před TNK Broumov se objevilo celkem 13 mužů, kteří byli členy ČSV v Machově. Jednalo se o Jana Bittnera³¹¹, Františka Bornu³¹², Ferdinanda Théra³¹³, Romana Šrůtku³¹⁴, Augustina Weissnera³¹⁵, Václava Círu³¹⁶, Cyrila Dostála³¹⁷, Josefa Foglara³¹⁸,

³¹¹ SOkA Náchod, fond: ONV Broumov, karton: 797 (Bittner Jan).

³¹² Tamtéž. Karton: 797 (Borna František)

³¹³ Tamtéž. Karton: 808 (Thér Ferdinand)

³¹⁴ Tamtéž. Karton: 808 (Šrůtek Roman)

³¹⁵ Tamtéž. Karton: 809 (Weissner Augustin)

³¹⁶ Tamtéž. Karton: 797 (Cír Václav)

³¹⁷ Tamtéž. Karton: 798 (Dostál Cyril)

³¹⁸ Tamtéž. Karton: 798 (Foglar Josef).

Václava Foglara³¹⁹, Josefa Krtičku³²⁰, Benedikta Meissnera³²¹, Josefa Seidla³²² a Aloise Zemánka³²³.

V kauzách ohledně členství v ČSV v Machově se velice často objevuje jméno **Františka Borna**³²⁴, který byl sám členem ČSV v Machově. Borna totiž od roku 1942 až do konce války působil jako starosta obce Machova. Právě na jeho popud byla v roce 1943 údajně svolána schůze v Machově, kde mělo dojít k přihlášení členů do ČSV. Na obecní úřad v Machově prý přišla výzva na uspořádání takové sešlosti. Borna dle své výpovědi výzvu uposlechl a po obci rozeslal oběžník, který měl svolat všechny vysloužilé vojáky. Údajně netušil, o jakou organizaci se jedná. Při svolané schůzi měl mít proslov, ve kterém všem budoucím členům ČSV sdělil, že se jedná o organizaci podobnou bývalému spolku veteránů a vstup je zcela dobrovolný, a proto i on přihlášku do ČSV podepsal. Po dobu jednoho roku dokonce platil i členské příspěvky, které mu však byly posléze navraceny. Trestní řízení s Bornou bylo 17. dubna 1946 na základě nedostatku důkazů zastaveno. Je však otázkou, zda je pravda, že Borna opravdu nevěděl, o jakou organizaci se jedná, protože působil ve funkci starosty obce a tato informace mu měla být známa. I jeho bratr **Jaroslav Borna**³²⁵ před TNK vypověděl, že se v přípisu, který byl přiložen k přihlášce, psalo, že ve spolku jde o spolupráci s Němci, proto prý do ČSV nevstoupil. Přestože Jaroslav Borna nebyl členem ČSV v Machově, jeho jméno se před TNK Broumov rovněž objevilo. Byl souzen za výpomoc při nabírání nových členů do ČSV v Machově. Řízení s ním však bylo rovněž zastaveno.

Rovněž i další bývalí členové ČSV v Machově vypovídali před TNK vždy to samé. Ti, co byli přítomni na svolané schůzi starostou Bornou, mu nejspíše uvěřili, že ČSV byla organizace, která měla za úkol sdružovat válečné veterány, o spolupráci s Němci prý nebyla řeč. Borna dle výpovědí bývalých členů rovněž uvedl, že všichni budou dostávat podporu, což bylo dle mého názoru hlavním důvodem, proč do ČSV v Machově vstoupilo tolik osob.

Roman Šrůtek³²⁶ a **Jan Bittner**³²⁷ ve svých výpovědích uvedli, že z počátku svého členství údajně platili členské příspěvky, když jim však žádná podpora nepřišla, přestali příspěvky platit. Bittner se prý rovněž dozvěděl, že se jedná o organizaci, jež spolupracuje

³¹⁹ SOKA Náchod, fond: ONV Broumov, karton: 798 (Foglar Josef)

³²⁰ Tamtéž. Karton: 801 (Krtička Josef)

³²¹ Tamtéž. Karton: 803 (Meissner Benedikt)

³²² Tamtéž. Karton: 806 (Seidl Josef)

³²³ Tamtéž. Karton: 809 (Zemánek Alois)

³²⁴ Tamtéž. Karton: 797 (Borna František)

³²⁵ Tamtéž. Karton: 797 (Borna Jaroslav)

³²⁶ Tamtéž. Karton: 808 (Šrůtek Roman)

³²⁷ Tamtéž. Karton: 797 (Bittner Jan)

s Němci, a proto chtěl po **Aloisi Zemánkovi**³²⁸, aby jeho členství zrušil. Zemánek mu prý sdělil, že pokud nebude platit členské příspěvky, tak nebude brán jako člen ČSV. Proto zrušení členství v ČSV Bittner dále neřešil. Alois Zemánek totiž působil v obci jako tajemník a rovněž dostal na starosti celé vedení ČSV. Ani on však prý netušil, o jakou organizaci se ve skutečnosti jedná.

Opět se mi nabízí otázka, jestli tomu tak skutečně bylo a Zemánek opravdu netušil, že se v ČSV jedná o spolupráci s Němci. Jedna věc je, že jednotliví členové nevěděli, o jakou organizaci se jedná, ale aby i osoba, jež byla pověřena vedením této organizace, netušila, že se jedná o proněmecký spolek, mi přijde poněkud zvláštní. Nehledě na to, že Zemánek musel být v kontaktu s ČSV v Praze, protože se o něm v jedné ze svých výpovědí zmínil.

Na základě výpovědí byli všichni bývalí členové, kromě již zmíněného Augustina Weissera, zproštěni viny a řízení s nimi byla zastavena.

7.2.2.2. ČSV v Suchém Dole

Z členství v ČSV v Suchém Dole bylo před TNK Broumov obviněno celkem 6 mužů – Augustin Jelínek³²⁹, Václav Khol³³⁰, Jan Martinec³³¹, Karel Rosenberg³³², František Thér³³³ a Karel Ticháček³³⁴.

Výpovědi obžalovaných před broumovskou komisí se velice podobaly výpovědím bývalých členů ČSV v Machově. Údajně šlo opět o ten samý problém, že netušili, o jakou organizaci se jedná. **Augustin Jelínek**³³⁵ vypověděl, že hlavním důvodem, proč vstoupil do ČSV v Suchém Dole, byla již v mnoha výpovědích zmíněná finanční podpora, která měla být jeho členům pravidelně vyplácena. Jako veteránovi, který přišel ve válce o levou dolní končetinu, by se prý slíbená finanční podpora velice hodila, proto prý i pravidelně platil členské příspěvky. Po dobu svého členství však žádnou podporu neobdržel, tudíž přestal platit členský poplatek a písemně žádal o zrušení členství v ČSV. K tomu však nedošlo a Jelínek byl spolu s ostatními bývalými členy souzen před TNK Broumov.

³²⁸ SOkA Náchod, fond: ONV Broumov, karton: 809 (Zemánek Alois).

³²⁹ Tamtéž. Karton: 800 (Jelínek Augustin)

³³⁰ Tamtéž. Karton: 801 (Khol Václav)

³³¹ Tamtéž. Karton: 802 (Martinec Jan)

³³² Tamtéž. Karton: 808 (Rosenberg Karel)

³³³ Tamtéž. Karton: 808 (Thér František)

³³⁴ Tamtéž. Karton: 808 (Ticháček Karel)

³³⁵ Tamtéž. Karton: 800 (Jelínek Augustin)

Důchodce **Václav Kohl**³³⁶, který se v době svého vstoupení do ČSV údajně nacházel v těžké finanční situaci, jako důvod svého členství uvedl, že se o tomto svazu domníval, že se jedná o podpůrnou organizaci válečných veteránů. Protože nutně potřeboval zlepšit svou finanční situaci, nezbylo mu prý nic jiného, než do ČSV vstoupit. Kholovi opravdu byla slíbena měsíční podpora v hodnotě 100 K, tu údajně i zpočátku každý měsíc dostával.

Téměř identická výpověď u TNK byla sepsána i s dalším bývalým členem ČSV v Suchém Dole **Janem Martincem**³³⁷, jenž se měl rovněž nacházet ve finanční tísní. Tomu prý byla po vstupu do ČSV vyplacena jednorázová podpora v hodnotě 900 K a následně mu každý měsíc chodila podpora 100 K, tedy ve stejné hodnotě, jak uvedl Kohl. Členské příspěvky, které prý pravidelně platil, činily 4 – 6 K. Opět rovněž zmínil, že netušil o proněmecké orientaci spolku.

V kauze dalšího bývalého člena **Karla Ticháčka**³³⁸ v archivním spise chybí jeho výpověď. TNK Broumov v protokolu poznamenala, že Ticháček údajně nemohl být vyslechnut, protože byl těžce nemocen. Přestože se podle této skutečnosti před TNK osobně nedostavil, bylo i s ním, stejně jako se všemi ostatními bývalými členy řízení zastaveno.

V některých případech členství v ČSV na Policku bylo zarážející, že se jeho bývalí členové ve svých výpovědích zmiňovali i o jeho dalších údajných členech, na jejichž složky jsem však v archivních spisech fondu ONV Broumov v Státním okresním archivu v Náchodě nenarazila. Jelínek se zmínil o bývalých členech Václavu Birkemu, Josefu Klímovi a Cyrilu Volavkovi. Všichni tři však dle jeho výpovědi v roce 1944 zemřeli, proto nemohli být před TNK ani souzeni. Rovněž se však zmínil o jistém Reimannovi ze Slavného, který měl být členem ČSV Suchý Důl a kterému měla být údajně vyplácena finanční podpora 4 000 K. Reimannovu složku jsem v archivním fondu ONV Broumov bohužel nenašla.

7.2.2.3. ČSV ve Žďáru nad Metují, Petrovicích, Polici nad Metují

Jediným bývalým členem ČSV ve Žďáru nad Metují, na jehož složku jsem v dochovaných archivních materiálech narazila, byl malorolník **Antonín Vlček**³³⁹. I on na svou obhajobu před TNK Broumov uvedl, že do ČSV vstoupil, jelikož si myslel, že jde o podpůrný spolek. Ke členství ho prý přemluvil trafikant Ducháč, který mu sdělil, že díky tomu bude dostávat finanční podporu. Nicméně Ducháč je dalším údajným členem, jehož složka však ve fondu ONV Broumov opět chybí.

³³⁶ SOkA Náchod, fond: ONV Broumov, karton: 801 (Khol Václav).

³³⁷ Tamtéž. Karton: 802 (Martinec Jan)

³³⁸ Tamtéž. Karton: 808 (Ticháček Karel)

³³⁹ Tamtéž. Karton: 809 (Vlček Antonín)

Stejný problém se nachází i v případě ČSV v Petrovicích a Polici nad Metují, kde měla podle archivních spisů působit jednotlivá kamarádství ČSV. V případě bývalého členství v ČSV v Polici nad Metují jsem narazila pouze na jméno **Cyrila Kollerta**³⁴⁰, který však rovněž uvedl jméno jistého Hubálka, jenž měl u ČSV Police nad Metují působit. Nicméně jeho spis ve fondu ONV opět chybí.

Jan Drejsl³⁴¹ byl údajně členem ČSV v Petrovicích, ale i jeho jméno se ve spojitosti s ČSV v Petrovicích v archivních spisech vyskytovalo jako jediné. V jeho složce bylo rovněž od TNK Broumov poznamenáno, že Drejsl nemohl být vzhledem k jeho těžké nemoci vyslechnut, přesto bylo trestní řízení s ním zastaveno.

Jak to ve skutečnosti bylo s ostatními potencionálními členy ČSV v těchto obcích? Je snad možné, že tyto osoby nebyly souzeny před TNK? Nebo se jejich spisy někam „vytratily“? Je přece více než jasné, že i ČSV v těchto obcích museli mít více členů. Osobně se přikláním k té tezi, že se jejich spisy musely při zpracovávání tohoto fondu omylem založit či ztratit. To by však znamenalo, že se v trestních řízeních před TNK Broumov mohlo ve skutečnosti vyskytnout mnohem více osob.

³⁴⁰ SOkA Náchod, fond: ONV Broumov, karton: 801 (Koller Cyril).

³⁴¹ Tamtéž. Karton: 798 (Drejsl Jan)

8. Závěr

Ve své práci jsem se zabývala v dnešní době často diskutovaným tématem československé poválečné retribuice - tzv. malým retribučním dekretem, jež považuji za pouhý zlomek celého retribučního procesu. V první části textu práce jsem se zaměřila všeobecně na problematiku retribučních dekretů a soudních institucí, jež byly pověřeny výkonem retribuční činnosti. Jednalo se o tzv. Mimořádné lidové soudy, Národní soud a následně o tzv. Trestní nalézací komise, jež vznikly na základě tzv. malého retribučního dekretu. Právě problematika TNK byla stěžejním tématem mé práce, jíž jsem se v její druhé části věnovala podrobněji. Zaměřila jsem se na činnost TNK Broumov v jejím prvním retribučním období a pomocí podrobné analýzy jsem se následně snažila vyhodnotit činnost TNK Broumov a rovněž celkový průběh „malé retribuice“ na Broumovsku. Tato práce je první, jež se zabývá problematikou spojenou s průběhem retribuice a činnosti TNK na Broumovsku.

Dekret č. 138 o trestání některých provinění proti národní cti, neboli tzv. malý retribuční dekret, byl vydán 27. října 1945, kdy vzhledem ke končícímu dekretálnímu období vznikl takřka přes noc. I to bylo zřejmě důvodem jeho nevídané stručnosti a v některých bodech nejasně popsané činnosti dle něho stanovených soudních institucí. Těmito institucemi byly TNK, které byly zřízeny při ONV. Hlavním úkolem TNK bylo potrestat „malé viníky“ – domácí kolaboranty a zrádce, kteří se měli dopustit některého z provinění proti národní cti. Tato provinění byla popsána a uvedena ve směrnici MV³⁴², jež byla vydána téměř měsíc po tzv. malém retribučním dekretu.

Poválečné období nebylo v Československu zdaleka jednoduchým obdobím. Sotva se lidé probudili z hrůz, které přinesla nacistická okupace, nastala doba odplaty na německém obyvatelstvu a kolaborantech. Problémem československé retribuice bylo především to, že do „rozjetého retribučního vlaku“ byli v mnoha případech donuceni nastoupit i lidé, kteří se ničím neprovinili a často se stali pouhými oběťmi nejrůznějších procesů. Skrze řízení před TNK si často opláceli některé válečné křivdy, a proto před TNK mohl skončit i zcela nevinný člověk, jenž byl v mnoha případech na základě křivého svědectví odsouzen k trestu. Rovněž i složení jednotlivých komisí nebylo vždy profesionální, přestože zmíněná směrnice MV doporučovala, aby v každé komisi zasedl alespoň jeden člen s právnickým vzděláním.

³⁴² Směrnice ministerstva vnitra ze dne 26. 11. 1945 č. B 2220 – 23/11 – 45 – I/2.

Nejinak tomu bylo i u TNK Broumov, u které bylo složení obou komisí, jež zde působily, vyloženě laické povahy bez přítomnosti osoby s právníkým vzděláním.

V období tzv. první retribuice se u TNK Broumov řešilo 241 případů (70 žen a 171 mužů), z čehož 229 bylo komisí vnímáno jako osoby české národnosti. Ostatní osoby byly národnosti německé (devět osob), polské (jedna osoba) a neznámé (dvě osoby) – tyto kauzy TNK neřešila. Komise v Broumově během dvouleté působnosti zasedala celkem 82 krát, což znamená, že v průměru bylo na jednom zasedání vyřešeno zhruba 5 případů. V roce 1946 broumovská komise vyřešila 95 případů, což činí zhruba 39% z celkového počtu kauz před TNK Broumov. V roce 1947 byl počet vyřešených případů téměř identický jako v roce předešlém, 92 případů, nutno však podotknout, že v prvním roce měla TNK působnost celých 11 měsíců (od 1. února 1946, kdy byl u TNK Broumov řešen první případ) a v roce následujícím trvala platnost TNK pouze do začátku května 1947, tudíž měla platnost pouze pět měsíců. U zbylých 54 kauz se mi bohužel nepodařila dopátrat data rozsudků.

Broumovská komise odsoudila 52 osob (15 žen a 37 mužů), což činí 21% z celkového počtu obviněných. V porovnání s analýzou činnosti některých dalších komisí, jež na území českých zemí působily (TNK Poděbrady³⁴³ – 15,7%, TNK Nymburk³⁴⁴ - 25,1%, TNK Benešov³⁴⁵ - 19,4%), bylo toto číslo průměrné. Z celkového počtu odsouzených podalo ZNV v Praze odvolání 18 osob, z toho 12 odvolání bylo kladně vyřízeno a odsouzení byli zproštěni viny. 130 trestních řízení proti obviněným osobám bylo z důvodu neuznání viny či nedostatku důkazního materiálu zastaveno. 10 kauz začala komise řešit na konci funkčního období retribučních orgánů, z toho důvodu je nestihla dořešit a případy byly postoupeny Okresním soudům v Broumově a Polici nad Metují. Celkem v 8 případech se obvinění údajně dopustili těžší formy kolaborantské činnosti, proto byly jejich kauzy postoupeny MLS v Hradci Králové. U 30 případů chyběl vzhledem k torzovitosti dochovaného archivního materiálu konečný rozsudek TNK.

Jak jsem již zmínila, TNK Broumov vynesla celkem 52 trestů, avšak pouze u 40 osob byl trest vykonán. Bylo vyneseno 17 trestů veřejného pokárání, 7 trestů pokuty od 2 000 do 5 000 Kčs, 6 trestů vězení od dvou do šesti měsíců. Dále docházelo k výnosům kombinovaných trestů veřejného pokárání a pokuty (osm osob), veřejného pokárání a vězení

³⁴³ MIKŠOVSKÁ, B: c. d., s. 44-46.

³⁴⁴ HAMPLOVÁ, Z: c. d., s. 48.

³⁴⁵ KMOCH, P: c. d., s. 160.

(deset osob) a trestu pokuty a vězení (tři osoby). TNK Broumov vynesla tresty pokut ve výši 129 000 Kčs a tresty vězení v celkové délce 45 měsíců.

Nejčastějším proviněním u TNK Broumov bylo přihlášení se k německé národnosti, ze kterého bylo obviněno 68 osob, což činilo 28,2% všech obviněných osob u TNK. Toto provinění lze i na základě výsledků analýzy archivního fondu ONV Broumov považovat za ryze „ženské provinění“ (54% žen u TNK Broumov se údajně provinilo přihlášením se k německé národnosti). Za toto provinění bylo odsouzeno deset osob, Okresnímu soudu v Broumově bylo postoupeno pět případů a celkem sedm případů přihlášení se k německé národnosti broumovská komise neřešila, protože se trestním šetřením zjistilo, že dané osoby nebyly nikdy zbaveny německé národnosti.

Za další nejčastější prohřešek dle archivních spisů považují provinění členství ve fašistické organizaci, z kterého bylo obviněno 56 osob (23,2% z celkového počtu obviněných osob). Obvinění z tohoto přečinu byli údajnými členy předních českých fašistických organizací – ČSV, Vlajky, NOF, VOS, Kuratoria dětí a mládeže či Českého svazu pro spolupráci s Němci. Nejčastější zastoupení před TNK Broumov mělo členství ve fašistické organizaci ČSV, z kterého bylo obviněno celkem 23 osob. Za členství v některé z fašistických organizací byli před TNK Broumov odsouzeni k trestu čtyři muži, případ jednoho členství ve Vlajce byl postoupen MLS v Hradci Králové.

14, 9 % osob u TNK Broumov bylo obviněno z nadměrného styku s německým obyvatelstvem, z tohoto množství se ve zhruba 25 % jednalo o styk milostného charakteru. U komisí bylo toto provinění známo jako tzv. horizontální kolaborace. Ve způsobu řešení těchto provinění lze u jednotlivých TNK pozorovat, jak poválečná československá justice stíhala styky milostné povahy mezi osobami, z nichž jedna byla považována za zástupce „nehodící se“ národnosti. Při studiu spisů TNK Broumov jsem se setkala s několika typy tzv. horizontální kolaborace – v případě **Karla Brycha**³⁴⁶ šlo dle dochovaných archivních spisů o cílený plán, jak po válce lehce nabýt majetku německy hovořících obyvatel, avšak v kauzách s **Františkem Ticháčkem**³⁴⁷ a **Josefem Mrázkem**³⁴⁸ se jednalo o „vyšší cit“, pro poválečnou československou justici bohužel k osobě „nesprávné“ národnosti.

Přestože práci³⁴⁹, jež zkoumají činnost soudních institucí pověřených retribuicí – konkrétně činností TNK, neustále přibývá, problematika poválečné „odplaty“ zůstává stále otevřeným a velice složitým tématem. V mé práci jsem se pokusila zhodnotit činnost TNK

³⁴⁶ SOkA Náchod, fond: ONV Broumov, karton: 797 (Brych Karel).

³⁴⁷ Tamtéž. Karton: 808 (Ticháček František)

³⁴⁸ Tamtéž. Karton: 803 (Mrázek Josef)

³⁴⁹ např.: KMOCH, P: c. d.; JANSÁ, L: c. d.; MIKŠOVSKÁ, B: c. d.; LOUDA, J: c. d.; HAMPLOVÁ, Z: c. d. .

Broumov v jejím prvním funkčním období od února 1946 do května 1947 a následně i porovnat s pracemi mých kolegů z Technické univerzity v Liberci, kteří se rovněž zabývali problematikou TNK. Na základě svého výzkumu mohu tvrdit, že pomocí srovnávací analýzy se právě TNK Broumov svou strukturou a činností v jistých bodech výrazně lišila od ostatních TNK, jež na českém území působily. Mezi hlavní rozdíly patří například počet souzených žen před TNK za provinění z horizontální kolaborace, který by měl být dle Frommerova výzkumu a rovněž dle výzkumu některých mých kolegů³⁵⁰ u většiny TNK vyšší, než počet souzených mužů³⁵¹. Před broumovskou TNK bylo z tohoto provinění však obviněno více mužů než žen. Dalším rozdílem byla ta skutečnost, že broumovská komise řešila provinění občanů ze tří soudních okresů Broumova, z čehož dva (Teplice nad Metují a Broumov) patřily do odtrženého sudetského pohraničí, a z toho důvodu byla většina původních obyvatel po válce odsunuta a území bylo znovu osídleno přistěhovalci z vnitrozemí. Vzhledem k tomu, že doba zvýšeného ohrožení republiky trvala až do konce prosince roku 1946, docházelo tedy často k tomu, že se před TNK Broumov objevila spousta osob, jež původně ani nepocházely z broumovského výběžku.

V dnešní době se už bohužel přesně nedozvíme, jak poválečná retribuce v Československu probíhala. K přiblížení té doby nám slouží dobová dokumentace z poválečného období, jež je přístupná v archivech České republiky. Při studiu archivního materiálu se však musí brát v potaz okolní faktory, které často jednání vykonavatelů retribuce ve velké míře ovlivňovaly. Jednalo se především o okolnosti týkající se zaujatosti vůči německy hovořícím osobám, osobní mstu, závist, ale rovněž i okolnosti politické. Prostřednictvím TNK si lidé často vyřizovali dávno zapomenuté osobní spory. Právě možnost udat ostatní občany dávala lidem do rukou velice mocnou zbraň, kvůli které se zcela nevinný člověk zničehonic ocitl tváří v tvář československé justici, před níž se musel zodpovídat z činů, kterých se ve skutečnosti ani nemusel dopustit.

³⁵⁰ HAMPLOVÁ, Z: c. d., s. 67.

LOUDA, J: c. d., s. 61.

KMOCH, P: c. d., s. 189.

³⁵¹ FROMMER: c. d., s. 272 - 273

9. Použité prameny a literatura

9.1. Archivy

Státní okresní archiv v Náchodě

– fond Okresního národního výboru Broumov

Archiv města Teplice nad Metují

– kopie *Dokumentace k vyšetřování exekuce poblíž Teplic nad Metují*, získaná z bývalého Archivu MV - karton 56/1765 (Dokumentace k vyšetřování exekuce poblíž Teplic nad Metují)

9.2. Tištěné prameny

JECH, Karel – KAPLAN, Karel: *Dekrety prezidenta republiky 1940 – 1945. Dokumenty. Část I. – II.* Brno. 1995.

FUSEK, Jaroslav: *Provinění proti národní cti.* Praha 1946

STACH, J.: *Provinění proti národní cti a jejich trestání podle dekretu prezidenta republiky ze dne 27. října 1945. c. 138 Sb.* Brno 1946.

TURNWALD, Wilhelm: *Dokumente zur Austreibung der Sudetendeutschen.* München 1951.

MANDLOVÁ, Adina: *Dneska už se tomu směju.* Liberec 1991.

9.3. Použitá literatura

ARBURG, Adrian - STANĚK, Tomáš: *Vysídlení Němců a proměny českého pohraničí 1945-1951.* Sředokluky 2011.

ARBURG VON, A. – DVOŘÁK, T. – KOVAŘÍK, D. a kol.: *Německy mluvící obyvatelstvo v Československu po roce 1945.* Brno 2010.

BORÁK, Mečislav: *Spravedlnost podle dekretu. Retribuční soudnictví v ČSR a Mimořádný lidový soud v Ostravě.* Šenov u Ostravy 1998.

BRANDES, Detlef: *Češi pod německým protektorátem: okupační politika, kolaborace a odboj 1939-1945*. Praha 1999.

DEJMEK, Jindřich – KUKLÍK, Jan – NĚMEČEK, Jan: *Kauza: tzv. Benešovy dekrety, Historické kořeny a souvislosti*. Praha 1999.

FROMMER, Benjamin: *Národní očista: Retribuce v poválečném Československu*. Praha 2010.

GREGOROVÍČ, Miroslav: *Kapitoly o českém fašismu*. Praha 1995.

HAMPLOVÁ, Zuzana: *Trestní nalézací komise v Nymburce v letech 1945 – 1947*. Bakalářská práce. Katedra historie, Technická univerzita v Liberci. Liberec 2011.

HRACHOVÁ, Ivana: *Mimořádný lidový soud v Mostě v letech 1945 – 1947*. Diplomová práce, katedra historie, Technická univerzita v Liberci. Liberec 2006.

CHROBÁKOVÁ – LNĚNIČKOVÁ, A: *Malý retribuční dekret a německy hovořící obyvatelstvo v Ostravě v letech 1945-1948*. Disertační práce. Filozofická fakulta, Masarykova univerzita v Brně. Brno 2010.

JANSA, Luděk: *Malý retribuční dekret v Brně 1945 – 1948*. Diplomová práce, filozofická fakulta, Masarykova univerzita v Brně, Brno 2011.

JARKOVSKÁ, Lucie: *Odplata, či spravedlnost? Mimořádné lidové soudy na Královéhradecku 1945-1948*. Praha 2008.

JIŘÍK, Václav: *Klatovské oprátky*. Plzeň 2004.

JIŘÍK, Václav: *Nedaleko od Norimberku*. Most 2000.

JUDT, Tony: *Poválečná Evropa. Historie po roce 1945*. Praha 2008.

JUST, Vladimír: *Věc. Vlasta Burian. Rehabilitace krále komiků*. Praha 2008.

KINDL, Josef: *Broumov roku 1938*. Bakalářská práce, Katedra historie, Filozofická fakulta Masarykovy univerzity v Brně. Brno 2009.

KMOCH, Pavel: *Trestní nalézací komise Benešov u Prahy*. Diplomová práce, Katedra historie, Technická univerzita v Liberci. Liberec 2011.

KOČOVÁ, Kateřina. *Příspěvek ke zhodnocení činnosti mimořádných lidových soudů v prvním retribučním období (1945 – 1947)*, In: Pax bello potior. Sborník doc. R. Andělovi, Liberec 2004.

KOŠTÁL, Zdeněk: *Dějiny Broumova a Broumova*. Broumov 1990.

KUKLÍK, Jan. *Mýty a realita takzvaných Benešových dekretů*. Praha 2002.

KVAČEK, Robert – TOMÁŠEK, Dušan: *Causa Emil Hácha*. Praha 1995.

LOUDA, Jiří: *Trestní nalézací komise Turnov*. Bakalářská práce, katedra historie, Technická univerzita v Liberci. Liberec 2011.

LOZOVIUK, Petr: *Evropská etnologie ve střeoevropské perspektivě*. Pardubice 2005.

LOZOVIUKOVÁ, Kateřina: *Činnost mimořádných lidových soudů. MLS Česká Lípa, Liberec a Litoměřice*. Disertační práce, fakulta humanitních studií, Univerzita Hradec Králové. Hradec Králové 2006.

LOZOVIUKOVÁ, Kateřina – KMOCH, Pavel: *Zakázaná láska. Trestní postih milostných vztahů v letech 1935–1948*. In: Sborník z konference „Žena v dějinách“, v tisku.

MANDLER, Emanuel: *Benešovy dekrety. Proč vznikaly a co jsou*. Praha 2002.

MARŠÁLEK, Pavel: *Protektorát Čechy a Morava: státoprávní a politické aspekty nacistického okupačního režimu v českých zemích 1939-1945*. Praha 2002.

MIKŠOVSKÁ, Barbora: *Trestní nalézací komise Poděbrady*. Bakalářská práce. Technická univerzita v Liberci. Liberec 2011.

PASÁK, Tomáš: *Český fašismus 1922 - 1945 a kolaborace 1939 - 1945*. Praha 1999.

PEJČOCH, Ivo: *Fašismus v českých zemích. Fašistické a nacionálněsocialistické strany a hnutí v Čechách a na Moravě*. Praha 2011.

PERNES, Jiří: *Až na dno zrady: Emanuel Moravec*. Praha 1997.

RYBÁŘ, Václav: *Trestní a nalézací komise v Liberci v letech 1945-1948*. Liberec 2009.

STANĚK, Tomáš: *Poválečné excesy v českých zemích v roce 1945 a jejich vyšetřování*. Praha 2005.

TESAŘ, Jan: *Mnichovský komplex*. Praha 2000.

TUNYS, Ladislav: *K. H. Frank – Noc před popravou*. Praha 2010.

ZIMMERMAN, Volker: *Sudetští Němci v nacistickém státě. Politika a nálada obyvatelstva v říšské župě Sudety (1938 – 1945)*. Praha 2001.

9.4. Slovníky

ŠENKOVÁ, Lucie: *Latinsko-český slovník*. Olomouc 2002.

9.5. Internetové zdroje

Sbírka zákonů a mezinárodních smluv. In: Stránky Ministerstva vnitra České republiky. [citováno 16. 3. 2012]

Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka>

Zákon ze dne 21. února 1946 o úpravě stálých seznamů voličských. In: Sbírka zákonů a mezinárodních smluv. Stránky Ministerstva vnitra České republiky. [citováno 16. 3. 2012]
Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1946/sb11-46.pdf>

Ústavní dekret prezidenta republiky č. 33 ze dne 2. srpna 1945, o úpravě československého státního občanství osob národnosti německé a maďarské. In: Sběrka zákonů a mezinárodních smluv. Stránky Ministerstva vnitra České republiky. [citováno 25. 3. 2012]
Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1945/sb17-45.pdf>

Benešovy dekrety [online]. *Stránky poslanecká sněmovna parlamentu České republiky.* [citováno 19. 4. 2012]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/dek/1081945.html>

9.6. Články z internetu

KULÍŠEK, Petr: *Občanská iniciativa Kříž smíření v Teplicích nad Metují získala cenu za lidská práva a vydává knihu.* [online]. 2003[citováno 15. 3. 2012]. Dostupné z: <http://zpravodajstvi.ecn.cz/index.stm?x=119472>

10. Seznam příloh

Příloha č. 1 – Dekret presidenta republiky č. 16 ze dne 19. června 1945 o potrestání nacistických zločinců, zrádců a jejich pomahačů a o mimořádných lidových soudech.

Příloha č. 2 – Dekret presidenta republiky č. 17 ze dne 19. června 1945 o Národním soudu.

Příloha č. 3 – Dekret presidenta republiky č. 138 ze dne 27. října 1945 o trestání některých provinění proti národní cti.

Příloha č. 4 – Vládní usnesení ze dne 18. června 1948 o amnestii ve správních věcech trestních.

Příloha č. 5 – Seznam předsedů TNK Broumov v letech působnosti 1945 – 1947.

Příloha č. 6 – Seznam členů TNK Broumov v letech působnosti 1945 – 1947.

Příloha č. 7 – Fotografie kříže smíření na Bukové hoře u Teplic nad Metují.

Příloha č. 8 – Fotografie Langer-Schrollovy vily – sídla TNK.

Příloha č. 9 – Seznam obcí, jež patřily do broumovského okrsku a na něž se vztahovala působnost TNK Broumov.

Příloha č. 10 – Seznam všech obžalovaných před TNK Broumov v letech působnosti 1945 – 1947.

Příloha č. 1

Dekret presidenta republiky ze dne 19. června 1945 o potrestání nacistických zločinců, zrádců a jejich pomahačů a o mimořádných lidových soudech

Změna: 22/1946 Sb., Změna: 149/1946 Sb., Změna: 117/1946 Sb., Změna: 245/1946 Sb.,

Změna: 33/1948 Sb.

Zrušen předpisem 33/1948 Sb.

O přísnou spravedlnost volají neslýchané zločiny, kterých se dopustili nacisté a jejich zrádní spoluviníci na Československu. Porobení vlasti, vraždění, zotročování, loupení a ponižování, jehož obětí byl československý lid, a všechna ta stupňovaná německá zvěrstva, kterým bohužel pomáhali anebo asistovali i zpronevěřivší se občané českoslovenští, z nichž někteří zneužili při tom i vysokých úřadů, mandátů nebo hodnotí, musí dojíti zaslouženého trestu bez průtahů, aby nacistické a fašistické zlo bylo vyvráceno z kořene. Proto ustanovuji k návrhu vlády takto:

Hlava I.

Zločiny proti státu

§ 1

Kdo se v době zvýšeného ohrožení republiky (§ 18) dopustil na území republiky nebo mimo ně některého z těchto zločinů podle zákona na ochranu republiky ze dne 19. března 1923, č. 50 Sb.: úkladů o republiku (§ 1), trestá se smrtí; kdo se dopustil přípravy úkladů (§ 2), ohrožení bezpečnosti republiky (§ 3), prorady (§ 4, č. 1), zrady státního tajemství (§ 5, č. 1), vojenské zrady (§ 6, č. 1, 2 a 3) a násilí proti ústavním činitelům (§ 10, č. 1), trestá se těžkým žalářem od dvaceti let až na doživotí a za okolností zvláště přitěžujících smrtí.

§ 2

Kdo v době zvýšeného ohrožení republiky (§ 18) byl členem organizací: Die Schutzstaffeln der Nationalsozialistischen Deutschen Arbeiterpartei (S.S.), nebo Freiwillige Schutzstaffeln (F. S.), nebo Rodobrany, nebo Szabadcsapatok, nebo jiných zde nejmenovaných organizací podobné povahy, trestá se, nedopustil-li se činu přísněji trestného, za zločin těžkým žalářem

od pěti do dvaceti let a za okolností zvláště přitěžujících těžkým žalářem od dvaceti let až na doživotí.

§ 3

(1) Kdo v době zvýšeného ohrožení republiky (§ 18) propagoval nebo podporoval fašistické nebo nacistické hnutí, nebo kdo v oné době tiskem, rozhlasem, filmem nebo divadlem, nebo na veřejném shromáždění schvaloval nebo obhajoval nepřátelskou vládu na území republiky nebo jednotlivé nezákonné činy okupačních velitelství a úřadů a orgánů jim podřízených, trestá se, nedopustil-li se činu přísněji trestného, za zločin těžkým žalářem od pěti do dvaceti let, spáchal-li však takový zločin v úmyslu, aby rozvrátil mravní, národní nebo státní vědomí československého lidu, zejména československé mládeže, trestá se těžkým žalářem od deseti do dvaceti let, a za okolností zvláště přitěžujících těžkým žalářem od dvaceti let až na doživotí, nebo smrtí.

(2) Kdo v téže době byl činovníkem nebo velitelem v organizacích Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei (NSDAP) nebo Sudetendeutsche Partei (SdP) nebo Vlajka, Hlinkova nebo Svatoplukova Garda, nebo v jiných fašistických organizacích podobné povahy, trestá se, nedopustil-li se činu přísněji trestného, za zločin těžkým žalářem od pěti do dvaceti let.

§ 4

Československý občan, který v době zvýšeného ohrožení republiky (§ 18) v zahraničí rozvracel hnutí, směřující k osvobození republiky Československé v její předmnichovské ústavě a jednotnosti, anebo jinak vědomě poškozoval zájmy republiky Československé, zejména kdo ohrožoval bezpečnost občanů, pracujících pro osvobození republiky doma, trestá se, nedopustil-li se zločinu přísněji trestného, těžkým žalářem od pěti do dvaceti let.

Zločiny proti osobám

§ 5

(1) Kdo v době zvýšeného ohrožení republiky (§ 18) dopustil se ve službách nebo v zájmu Německa, nebo jeho spojenců, nebo republiky nepřátelského hnutí, jeho organizací, či členů, těchto zločinů:

a) podle trestního zákona ze dne 27. května 1852, č. 117 ř. z., zločinu veřejného násilí loupeží lidí (§ 90), veřejného násilí nakládáním s člověkem jako s otrokem (§ 95), vraždy (§§ 134 až 137), zabití (§§ 140 a 141) a těžkého poškození na těle (§ 156),

b) podle trestního zákona zák. čl. V/1878 zločinu vraždy (§ 278), úmyslného zabití (§ 279), těžkého ublížení na těle s následky smrtelnými (§§ 306 a 307) a loupeže dětí (§ 317), trestá se smrtí.

(2) Kdo v téže době, za týchž okolností a za týmž účelem se dopustil těchto zločinů:

a) podle trestního zákona ze dne 27. května 1852, č. 117 ř. z., zločinu veřejného násilí neoprávněným omezováním osobní svobody člověka (§ 93), veřejného násilí vydíráním (§ 98), veřejného násilí nebezpečným vyhrožováním (§ 99) a těžkého poškození na těle (§§ 152 a 155),

b) podle trestního zákona zák. čl. V/1878 zločinu bezprávného omezování osobní svobody člověka (§§ 323, 324 a 325), těžkého ublížení na těle (§ 301) a vydírání (§§ 350 a 353), trestá se těžkým žalářem od deseti do dvaceti let.

§ 6

(1) Kdo v téže době zvýšeného ohrožení republiky (§ 18) nařídil ve prospěch válečného úsilí Německa nebo jeho spojenců nucenou nebo povinnou práci, a ten, kdo při vydání a výkonu takového nařízení spolupůsobil, trestá se, nedopustil-li se zločinu přísněji trestného, za zločin těžkým žalářem od pěti do deseti let.

(2) Byl-li však takovým nařízením obyvatel republiky donucen pracovat v cizině, nebo za okolností, nebo na místech jeho života nebo zdraví nebezpečných, trestá se viník bez ohledu na účel práce těžkým žalářem od deseti do dvaceti let.

§ 7

(1) Kdo sám nebo v součinnosti s jinými v době zvýšeného ohrožení republiky (§ 18) ve službách nebo v zájmu Německa, nebo jeho spojenců, nebo republiky nepřátelského hnutí, jeho organizací či členů zavinil ztrátu svobody obyvatele republiky bez jiných následků, trestá se za zločin těžkým žalářem od pěti do dvaceti let: Způsobil-li viník takto ztrátu svobody většího počtu obyvatel republiky, může soud uložit trest těžkého žaláře od dvaceti let až na doživotí, za okolností pak zvláště přitěžujících trest smrti.

(2) Kdo v téže době, za týchž okolností, za týmž účelem a týmž způsobem způsobil obyvateli republiky těžké ublížení na těle bez těžkých následků (odst. 3), trestá se za zločin těžkým žalářem od deseti do dvaceti let, a za okolností zvláště přitěžujících žalářem od dvaceti let až na doživotí. Byl-li však takto postižen větší počet osob, může soud uložit trest smrti.

(3) Kdo v téže době a za týchž okolností, za týmž účelem a týmž způsobem způsobil soudním usnesením, rozsudkem, nařízením, nebo správním rozhodnutím jakéhokoliv druhu, výkonem

rozsudku, nařízení, nebo správního rozhodnutí, nebo jinak smrt obyvateli republiky, těžké ublížení na těle obyvateli republiky s následky označenými v § 156 trest. zák. č. 117/1852 ř. z. a v §§ 306, 307 trest. zák. zák. čl. V/1878, nebo jeho deportaci, trestá se za zločin smrtí.

Zločiny proti majetku

§ 8

(1) Kdo v době zvýšeného ohrožení republiky (§ 18) se dopustil ve službách, nebo v zájmu Německa, nebo jeho spojenců, nebo republiky nepřátelského hnutí, jeho organizací či členů těchto zločinů:

a) podle trestního zákona ze dne 27. května 1852, č. 117 ř. z., zločinu veřejného násilí zlomyslným poškozením cizího majetku (§ 85) s následky podle § 86, odst. 2, zhářství (§ 166) za okolností a s následky podle § 167 písm. a), loupeže (§ 190) za okolností a s následky podle § 195,

b) podle trestního zákona zák. čl. V/1878 zločinu zhářství (§ 424), loupeže (§§ 344 a 345), za okolností a s následky podle § 349, odst. 1, bod 2 a odst. 2, trestá se smrtí.

(2) Kdo v téže době a za týchž okolností a za týmž účelem se dopustil těchto zločinů:

a) podle trestního zákona ze dne 27. května 1852, č. 117 ř. z., zločinu veřejného násilí násilným vpadnutím do cizího nemovitého statku (§ 83), veřejného násilí zlomyslným poškozením cizího majetku (§§ 85, 86 odst. 1), zhářství (§ 166) za okolností a s následky podle § 167, písm. b) až g), krádeže (§§ 171 až 180), zpronevěry (§§ 181 až 183), podílnictví na krádeži nebo zpronevěře (§§ 185 a 186), loupeže (§ 190) za okolností a s následky podle §§ 191 až 194, podílnictví na loupeži (§ 196), podvodu (§§ 197 až 201, 203),

b) podle trestního zákona zák. čl. V/1878 zločinu porušení domácnosti soukromými osobami (§§ 330 a 331), přečinu poškození cizího majetku (§§ 418 a 420), který se za okolností odst. 1 tohoto paragrafu kvalifikuje jako zločin, zhářství (§§ 422 a 423), krádeže (§§ 333 až 341), nakolik čin není trestný podle odst. 1, písm. b) tohoto paragrafu, podílnictví (§ 370), podvodu (§ 379 ve znění § 50 trestní novely), za okolností podle § 383 odst. 2 s výjimkou § 382, trestá se těžkým žalářem od deseti do dvaceti let a za okolností zvláště přitěžujících těžkým žalářem od dvaceti let až na doživotí.

§ 9

Kdo sám, nebo v součinnosti s jiným v době zvýšeného ohrožení republiky (§ 18) ve službách nebo v zájmu Německa, nebo jeho spojenců nebo republiky nepřátelského hnutí, jeho organizací či členů způsobil soudním usnesením, rozsudkem, nařízením, nebo správním

rozhodnutím jakéhokoliv druhu, nebo výkonem rozsudku, nařízení nebo správního rozhodnutí, že Československému státu nebo právnické či fyzické osobě bylo proti zákonu republiky odňato jich jmění zcela nebo zčásti, trestá se, nedopustil-li se zločinu přísněji trestného, za zločin těžkým žalářem od deseti do dvaceti let, a za okolností zvláště přitěžujících žalářem od dvaceti let až na doživotí.

§ 10

Kdo v době zvýšeného ohrožení republiky (§ 18) zneužil tísně, způsobené národní, politickou či rasovou persekucí, aby se obohatil na úkor státu, právnické či fyzické osoby, trestá se, nedopustil-li se činu přísněji trestného, za zločin těžkým žalářem od pěti do deseti let.

Udavačství

§ 11

Kdo v době zvýšeného ohrožení republiky ve službách nebo v zájmu nepřítele, nebo využívaje situace přivoděné nepřátelskou okupací jiného pro nějakou skutečnou nebo vymyšlenou činnost udal, trestá se za zločin těžkým žalářem od pěti do deseti let. Zavínil-li však udavač svým udáním ztrátu svobody československého občana, trestá se těžkým žalářem od deseti do dvaceti let. Mělo-li udání za přímý nebo nepřímý následek ztrátu svobody většího počtu lidí nebo těžkou újmu na zdraví, trestá se doživotním žalářem, mělo-li za následek něčí smrt, trestá se smrtí.

Všeobecná ustanovení

§ 12

Podle tohoto dekretu bude potrestán i cizinec, jenž se dopustil zločinu, uvedeného v § 1, nebo některého ze zločinů, uvedených v §§ 4 až 9 v cizině, dopustil-li se jich na československém státním občanu nebo na československém veřejném nebo soukromém majetku.

§ 13

(1) Jednání trestné podle tohoto dekretu není ospravedlněno tím, že je nařizovaly nebo dovolovaly předpisy jiného práva než československého, nebo orgány, zřízené jinou státní mocí než československou, aniž jest omluveno tím, že pachatel takové neplatné předpisy za ospravedlněné považoval.

(2) Také neospravedlňuje pachatele, že konal svoji služební povinnost, jednal-li s obzvláštní horlivostí, překročuje tak ve značné míře normální rámec svých povinností, nebo byl-li činný v úmyslu napomáhat válečnému úsilí Němců (jejich spojenců), poškodit či mařit válečné úsilí Československa (jeho spojenců), nebo jedna-li z jiné zřejmě zavržitelné pohnutky.

(3) Neodolatelné donucení rozkazem představeného nezpůsobuje viny nikoho, kdo se dobrovolně stal členem organizací, jejichž členství ukládalo vykonat každý, i zločinný rozkaz.

§ 14

Odsoudí-li soud pro zločin v tomto dekretu uvedený a neupustí-li od trestu (§ 16 odst. 2), vysloví zároveň.:

- a) že odsouzený pozbývá na určitou dobu, nebo navždy občanské cti (§ 15);
- b) že odsouzený část trestu na svobodě nebo celý trest odpyká ve zvláštních nucených pracovních oddílech, které se zřídí zvláštním zákonem;
- c) že celé jeho jmění nebo část jeho jmění propadá ve prospěch státu.

§ 15

Pozbytí občanské cti [§ 14 písm. a)] znamená:

1. trvalou ztrátu vyznamenání, řádů a čestných odznaků, veřejných služeb, hodností a funkcí, akademických hodností, jakož i ztrátu odpočivných a zaopatřovacích požitků, platů z milosti a všelikých jiných platů z peněz veřejných;
2. u poddůstojníků degradaci a u důstojníků kasaci;
3. ztrátu způsobilosti k nabytí, výkonu a opětovnému nabytí práv, uvedených pod číslem 1 a 2 a práv ztracenými hodnostmi podmíněných;
4. ztrátu práva voliti a volen nebo povolán býti k veřejné funkci, nebo hlasovati ve věcech veřejných;
5. ztrátu způsobilosti zastávati funkce ve sdruženích (spolcích nebo jiných útvarech podrobných);
6. ztrátu způsobilosti býti vlastníkem, vydavatelem, nebo redaktorem, nebo jakkoliv spolupůsobiti při vydávání, redakci periodického tiskopisu, jakož i nakládati, vydávati a uveřejňovati tiskopisy neperiodické;
7. ztrátu způsobilosti konati veřejné přednášky nebo projevy;
8. ztrátu způsobilosti k práci ve výchovných nebo uměleckých institucích nebo podnicích;
9. ztrátu způsobilosti býti zaměstnavatelem nebo spoluzaměstnavatelem;
10. ztrátu způsobilosti provozovati svobodné zaměstnání;

11. ztrátu způsobilosti býti členem představenstva (správní rady) společností a společenstev;
12. ztrátu způsobilosti býti vedoucím úředníkem v podniku soukromém. Kdo přestoupí zákazy v tomto paragrafu obsažené, bude potrestán řádným soudem pro přestupek vězením od jednoho týdne do tří měsíců.

§ 16

- (1) Trest na svobodě nelze snížit pod dolní hranici sazby a zaměnit jeho způsob za mírnější.
- (2) Soud může snížit trest i pod dolní hranici sazby a zaměnit jeho způsob za mírnější, v případech pak zvláštního zřetele hodných v odsuzujícím výroku upustiti od potrestání, je-li obecně známo, nebo lze-li bez průtahů prokázati, že obžalovaný jednal s úmyslem prospěti českému nebo slovenskému národu nebo Československé republice či jejím spojencům nebo jinému obecnému zájmu, nebo že se pozdější svou činností zasloužil o osvobození republiky z nepřátelské moci, nebo o nápravu, nebo o zmenšení zla nepřitelem způsobeného a že po svém obrácení na cestě povinnosti už vytrval. Tohoto ustanovení však nelze použít, neúměrně obecný prospěch jím sledovaný.

§ 17

Zločiny trestné podle tohoto dekretu a výkon trestu se nepromlčují.

§ 18

Dobou zvýšeného ohrožení republiky rozumí se doba od 21. května 1938 do dne, který bude určen vládním nařízením.

§ 19

Zločiny trestné podle tohoto dekretu buďtež pokládány vždy za zvlášť zavržitelné ve smyslu § 1 odst. 1 zákona o státním vězení ze dne 16. července 1931, č. 123 Sb.

§ 20

Nadržování zločinům, trestným podle tohoto dekretu trestá se podle platných trestních zákonů s těmito změnami:

1. U zločinů proti státu trestá se nadržování stejně jako tyto zločiny;
2. u týchž zločinů je i nadržování ukrýváním osob blízkých (§ 39, č. 4 zák. č. 50/1923 Sb. na ochranu republiky) trestné jako zločin a trestá se těžkým žalářem od jednoho roku do deseti

let, ukládá-li však na zločin sám tento dekret trest smrti, těžkým žalářem od pěti do dvaceti let;

3. u ostatních zločinů trestá se nadržování těžkým žalářem

a) od deseti do dvaceti let, ukládá-li na zločin sám tento dekret trest smrti, nebo těžkého žaláře v trvání více než dvaceti let,

b) od jednoho roku do deseti let, ukládá-li na zločin sám tento dekret trest nižší.

Hlava II.

Mimořádné lidové soudy

§ 21

(1) Mimořádným lidovým soudům přísluší souditi všechny zločiny trestné podle tohoto dekretu.

(2) Místní příslušnost mimořádných lidových soudů se určuje předpisy trestních řádů, platných na území republiky. O delegaci platí obdobně ustanovení § 62 tr. ř.; rozhodnutí zemského soudu o delegaci je konečné.

Složení a sídlo mimořádných soudů

§ 22

(1) Mimořádný lidový soud soudí v tříčlenných senátech, složených z předsedy, jímž je soudce z povolání, a ze dvou soudců z lidu; skončilo-li však předchozí řízení (čl. I, § 2) rozsudkem, soudí mimořádný lidový soud v senátech pětičlenných, složených z předsedy, jímž je soudce z povolání, a ze čtyř soudců z lidu.

(2) Přednosta mimořádných lidových soudů, jejich náměstky a soudce z povolání ustanovuje ministr spravedlnosti ze soudců v činné službě. Soudce z lidu jmenuje ministr spravedlnosti ze seznamů sestavených okresními národními výbory.

(3) Přednostovi mimořádného lidového soudu nebo jeho náměstku náleží, aby z osob, jmenovaných v odst. 2, sestavil potřebný počet senátů s náhradníky.

(4) Mimořádné lidové soudy se zřídí v sídlech krajských soudů, každý senát mimořádného lidového soudu může však zasedati, ukáže-li se toho potřeba, v kterémkoli místě soudního obvodu. Vykonavatele hrdelních trestů s potřebným počtem pomocníků ustanoví místní národní výbor v sídle krajského soudu.

(5) Vládním nařízením bude ustanoveno, jaký slib budou soudcové z lidu skládati a jaká náhrada výloh a ušlého zisku jim přísluší.

§ 22a

(1) Přijmouti a zastávat úřad soudce z lidu je občanskou povinností. Poruší-li soudce z lidu bez závažných důvodů tuto povinnost zejména tím, že se bez dostatečné omluvy nedostaví k hlavnímu přelíčení, ač byl řádně obeslán, nebo že se bez souhlasu předsedy senátu před skončením hlavního přelíčení vzdálí, uloží mu předseda jako pořádkový trest pokutu do 10 000 Kčs nebo vězení do osmi dnů a podle okolností též náhradu útrat zmařeného hlavního přelíčení. Proti tomuto nálezu může postižený podat do osmi dnů námitky, o nichž rozhodne s konečnou platností přednosta mimořádného lidového soudu.

(2) Pokuta připadá státní pokladně.

§ 23

Při hlasování hlasují nejprve soudcové z lidu, a to starší před mladšími.

Veřejný žalobce

§ 24

(1) Veřejné žalobce mimořádných lidových soudů jmenuje ministr spravedlnosti ze státních zástupců, ze soudců v činné službě nebo z osob zapsaných v seznamu advokátů.

(2) Veřejní žalobci u mimořádných lidových soudů jsou podřízeni ministru spravedlnosti.

Řízení před mimořádnými lidovými soudy

§ 25

(1) Pro řízení před mimořádnými soudy lidovými platí zásady řízení před soudy stannými, a to v úpravě, provedené v §§ 26 až 31 tohoto dekretu. Tam, kde dekret odkazuje na předpisy řízení řádného, jsou míněny předpisy platného trestního řádu.

(2) Byl-li obžalovaný rozsudkem mimořádného lidového soudu osvobozen, nevylučuje se tím jeho stíhání před příslušným soudem řádným, případně před soudem státním podle zákona č. 68/1935 Sb. nebo před krajským soudem příslušným pro souzení vojenské zrady podle zákona č. 130/1936 Sb. a vl. nař. č. 238/1937 Sb. Tento soud posoudí věc znova řízením řádným, přičemž platí hmotně právní ustanovení tohoto dekretu (§§ 1 až 20), stejně jako když osoba provinilá hned předem byla pohnána před soud řádný (§ 21). Návrh, aby se takto proti obžalovanému postupovalo, musí však býti podán nejpozději do tří měsíců ode dne osvobozujícího rozsudku.

§ 26

(1) Řízení před mimořádným lidovým soudem zahajuje se k návrhu veřejného žalobce (§ 24). Těhotné ženy nebud'ěž poháněny před mimořádný lidový soud, dokud tento jejich stav trvá.

(2) Celé trestní řízení se koná zpravidla od počátku do konce před mimořádným lidovým soudem ve způsobu hlavního přelíčení, pokud možno bez přerušení a musí býti skončeno do tří dnů od okamžiku, kdy byl obžalovaný před něj postaven. Nedospěl-li mimořádný lidový soud v této lhůtě k rozsudku, pokračuje v řízení i po uplynutí této lhůty.

(3) V přípravném vyhledávání nebo v přípravném vyšetřování, které by předcházelo řízení před mimořádným lidovým soudem, má veřejný žalobce práva a povinnosti státního zástupce.

(4) Jestliže se obžalovaný nedostavil, anebo nemůže dostaviti k soudu z jakýchkoli důvodů, může veřejný žalobce navrhnouti, aby se hlavní přelíčení konalo v nepřítomnosti obžalovaného. V takovém případě musí soud zřídit obhájce z úřední moci.

§ 27

Řízení před mimořádným lidovým soudem je ústní a veřejné. Obžalovaný má právo zvoliti si sám obhájce nebo požádati soud, aby mu zřídil obhájce, je-li nemajetný. Nepoužije-li obžalovaný svého práva, zřídí mu soud obhájce z moci úřední. Jak obžalovaný, tak soud mohou obhajobou pověřiti i osobu, nezapsanou v seznamu obhájců, která dosáhla doktorátu práv nebo složila tři státní zkoušky právnické, nejméně však státní zkoušku judicielní.

§ 28

(1) Hlavní přelíčení před mimořádným lidovým soudem zahajuje se po vyvolání věci a zjištění generalií výkladem veřejného žalobce, které skutky jsou obžalovanému kladeny za vinu. Výslech obžalovaného a provádění důkazů řídí se obecně předpisy trestního řízení. Protokoly o výsleších spoluviníků a svědků a dobrá zdání znalců mohou se čísti vždy, když předseda senátu považuje jejich čtení za účelné.

(2) Řízení se zpravidla omezí na čin nebo činy, pro které byl obviněný před mimořádný soud lidový pohnán. Na činy, které nejsou trestné podle tohoto dekretu, nemá tudíž býti brán zřetel. Budou-li stíhány později v řízení před mimořádným soudem lidovým, nebo před soudem řádným, případně státním, nebo před krajským soudem, příslušným pro souzení vojenské zrady, budiž při výměře trestu vzat zřetel na trest na svobodě mimořádným lidovým soudem již uložený.

(3) Řízení před mimořádným lidovým soudem nesmí býti zdržováno zjišťováním nároků na náhradu škody trestným činem způsobené.

(4) Zjištění spoluviníků nebudiž sice opomenuto, avšak vynesení a výkon rozsudku se tím nemá oddalovat.

(5) Po ukončení průvodního řízení zhodnotí veřejný žalobce jeho výsledky a podá svůj konečný návrh. Na to udělí předseda slovo obžalovanému a jeho obhájci k přednesení obhajoby. Odpovídá-li veřejný žalobce na její vývody, mají obžalovaný a jeho obhájce právo na poslední slovo.

§ 29

(1) Poté usnese se soud v neveřejné poradě na rozsudku, řídě se přitom příslušnými předpisy o řízení řádném, pokud tento dekret neustanovuje jinak. K usnesení, jímž se snižuje trest pod dolní hranici sazby nebo zaměňuje jeho způsob za mírnější nebo jímž se upouští od potrestání (§ 16, odst. 2) je však potřebí čtyř hlasů, a soudí-li mimořádný lidový soud ve tříčlenném senátě (§ 22, odst. 1) je v takovém případě třeba jednomyslnosti.

(2) Opírá-li se výrok o vině u zločinu, na který tento dekret ukládá trest smrti, toliko o tři hlasy, anebo dospěl-li soud k názoru, že byly zjištěny takové okolnosti, že by trest smrti byl nepřiměřeně přísný, může soud uložit trest těžkého žaláře od dvaceti let až na doživotí a za předpokladů, označených v § 16 odst. 2, užití i tohoto ustanovení. Ustanovení odstavce 1, věty druhé platí i zde.

(3) Rozsudek budiž ihned vyhlášen ve veřejném zasedání soudu.

§ 30

O řízení před mimořádným lidovým soudem sepíše se zápis podle předpisů o řízení řádném. Tento zápis podepíší všichni členové senátu a zapisovatel.

§ 31

(1) Proti rozsudku mimořádných lidových soudů není řádných opravných prostředků. Žádost o milost kýmkoliv podaná nemá odkladného účinku.

(2) Trest smrti se vykoná do dvou hodin po vyhlášení rozsudku. Na výslovnou žádost odsouzeného může býti lhůta prodloužena o další hodinu. Konalo-li se řízení v nepřítomnosti obžalovaného, vykoná se trest smrti do 24 hodin po dopadení odsouzeného. Výkon trestu smrti buď však na přiměřenou dobu odložen, žádá-li to veřejný žalobce z důležitého veřejného zájmu.

(3) Zmateční stížnost k zachování zákona je přípustná.

(4) O návrhu na obnovu trestního řízení rozhoduje mimořádný lidový soud, který ve věci rozhodl. Přitom se řídí ustanoveními trestního řádu o obnově trestního řízení.

Ustanovení přechodná a závěrečná

§ 32

(1) Ustanovení zákona ze dne 3. května 1934, č. 91 Sb., o ukládání trestu smrti a o doživotních trestech, pro zločiny trestné podle tohoto zákona neplatí.

(2) Ustanovení zákona ze dne 11. března 1931, č. 48 Sb., o trestním soudnictví nad mládeží, zůstávají v platnosti.

(3) Má-li se o činech trestných podle tohoto dekretu konati řízení před řádným soudem a jde-li o čin, o němž by jinak náleželo souditi porotnímu soudu, koná se celé řízení před sborovým soudem první stolice podle předpisů o řízení o činech přikázaných tomuto soudu.

§ 33

Účinnost tohoto dekretu se stanoví ode dne vyhlášení na dobu do 31. prosince 1948.

§ 34

Provedením tohoto dekretu se pověřují všichni členové vlády.

Dr. Beneš v. r. Fierlinger v. r. David v. r. Laušman v. r. Gottwald v. r. Ďuriš v. r. Široký v. r.
Dr. Pietor v. r. Dr. Šrámek v. r. gen. Hasal v. r. Ursíny v. r. Hála v. r. gen. Svoboda v. r. Dr.
Šoltész v. r. Dr. Ripka v. r. Dr. Procházka v. r. Nosek v. r. Majer v. r. Dr. Šrobár v. r. Dr.
Clementis v. r., Dr. Nejedlý v. r. tiež za min. Masaryka Dr. Stránský v. r. gen. Dr. Ferjenčík v.
r. Kopecký v. r. Lichner v. r.

**Dekret presidenta republiky ze dne 19. června 1945
o Národním soudu.**

K návrhu vlády ustanovuji:

- (1) V Praze se zřizuje Národní soud.
- (2) Národní soud funguje jednak jako soud trestní, jednak jako soud čestný.

§ 2.

Dopustili-li se činů trestných podle dekretu presidenta republiky ze dne 19. června 1945, č. 16 Sb., o potrestání nacistických zločinců, zrádců a jejich pomahačů a o mimořádných lidových soudech (v dalším retribuční dekret), státní president t. zv. protektorátu, členové t. zv. protektorátních vlád, členové ústředního vedení Vlajky, členové kuratoria pro výchovu mládeže, členové výboru a činovníci České ligy proti bolševismu, vedoucí činovníci Národní odborové ústředny zaměstnanců a Svazu zemědělství a lesnictví, novináři, kteří propagačně sloužili vládě vetřelců v denním tisku, nebo vůbec osoby, které byly vedoucím postavením v životě politickém, vysokým úřadem, vysokou funkcí velitelskou nebo význačným místem v životě hospodářském vázány být svým spoluobčanům vlasteneckým vzorem, budou souzeni Národním soudem jakožto soudem trestním.

§ 3.

Národní soud je vázán hmotněprávními předpisy retribučního dekretu.

§ 4.

Osoby označené v § 2 budou souzeny Národním soudem jako soudem čestným, i když se nedopustily činů trestných, ale nechovaly-li se po 21. květnu 1938 jak se slušelo na věrné a statečné občany československé.

§ 5.

(1) Kdo bude uznán vinným podle předcházejícího paragrafu, bude výrokem Národního soudu zbaven aktivního a pasivního volebního práva do veřejných zastupitelstev, dále práva svolávat veřejná shromáždění a zúčastniti se jich, organisovat se v politických spolecích a

organizací, vydávat politické časopisy nebo jiné politické publikace, je redigovat neb do nich psát.

(2) Přestoupení některého z těchto zákazů trestá se řádným soudem jako přestupek vězením od tří do šesti měsíců.

§ 6.

(1) Národní soud rozhoduje v sedmičlenných senátech, které sestavuje předseda Národního soudu.

(2) Předseda Národního soudu, jeho dva náměstkové, jakož i předsedové senátů musí být soudcové z povolání. Jmenuje je prezident republiky k návrhu vlády. Přisídící senátů pro Národní soud jmenuje vláda k návrhu ministra spravedlnosti ze seznamů pořízených zemskými národními výbory. Přisídícími Národního soudu buďte osvědčení vlastenci, zejména také osoby, které se zasloužily v zahraničním nebo domácím odboji, nebo které byly obětí nepřátelské persekuce či zrady.

§ 7.

(1) K návrhu ministra spravedlnosti určí vláda z řad osob práva znalých u Národního soudu veřejného žalobce (národního prokurátora), s potřebným počtem jeho náměstků.

(2) Národní prokurátor určuje, kdo z osob uvedených v § 2 nebo § 4 má být souzen Národním soudem, a pro jaké zločiny nebo činy. Tímto určením se ruší příslušnost mimořádných lidových soudů i soudů řádných.

§ 8.

(1) Pro řízení před Národním soudem platí obecná ustanovení trestního řádu, pokud tento dekret neustanovuje jinak.

(2) Řízení proti viníkům ve smyslu tohoto dekretu budiž zahájeno neprodleně a budiž v něm postupováno co možno urychleně.

(3) Vyšetřování se nekoná. Vyhledávání buď omezeno na skutečnosti zásadní důležitosti. Provádí je národní prokurátor, který může požádat soudy a bezpečnostní úřady o provedení jednotlivých úkonů.

(4) Po skončení vyhledávání podá národní prokurátor písemnou obžalobu pro trestné činy, případně písemné obvinění ve smyslu § 4. Námitky proti tomu se nepřipouštějí.

(5) V obžalobě či obvinění musí být označena také skutečnost, která je podkladem obžaloby či obvinění.

§ 9.

O vazbě obžalovaného v případě obžaloby ve smyslu § 2 rozhoduje národní prokurátor, řídě se při tom předpisy § § 175 a 180 trestního řádu.

§ 10.

(1) Obžalovaný má právo zvolit si obhájce nebo požádati soud, aby mu zřídil obhájce, je-li nemajetný. Nepoužije-li obžalovaný svého práva, zřídí mu soud obhájce z úřední moci.

(2) Obhájcem může býtli toliko osoba, jež dosáhla doktorátu práv neb aspoň složila tři státní zkoušky právnické, nejméně však státní zkoušku judicielní.

§ 11.

(1) Obžaloba, případně obvinění doručí se obžalovanému přímo s obsílkou k hlavnímu přelíčení, jehož termín nebudiž stanoven dříve než za osm dní od doručení obsílký.

(2) Jestliže se obžalovaný nedostavil anebo nemůže dostaviti k soudu z jakýchkoliv důvodů, může národní prokurátor navrhnouti, aby se hlavní přelíčení konalo v nepřítomnosti obžalovaného. V takovém případě musí soud zříditi obhájce z úřední moci.

§ 12.

(1) Hlavní přelíčení před Národním soudem zahajuje se po vyvolání věci a zjištění generálií čtením obžalovacího spisu, případně obvinění (§ 8). Výslech obžalovaného a provádění důkazů řídí se předpisy obecného trestního řízení. Činnost soudů a stran bud' omezena na skutečnosti, pro něž byl obžalovaný před Národní soud pohnán. Zjištění spoluvinníků nebudiž sice opominuto, avšak vynesení a výkon rozsudku se tím nemá oddalovat.

(2) Hlavní přelíčení před národním soudem jest veřejné a ústní. protokoly o výsleších spoluvinníků a svědků jakož i dobré zdání znalců mohou se čísti vždy, považuje-li to předseda senátu za účelné.

(3) Po ukončení průvodního řízení zhodnotí národní prokurátor jeho výsledky a podá konečný návrh. Předseda nato udělí slovo obžalovanému a jeho obhájci. Odpoví-li národní prokurátor na vývody obhajoby , má obžalovaný a jeho obhájce právo na poslední slovo.

§ 13.

(1) Poté se soud v neveřejné poradě usnese na rozsudku, řídě se při tom příslušnými předpisy o obecném trestním řízení, pokud tento dekret neustanovuje jinak.

(2) Při hlasování hlasují nejprve přisedící, a to starší před mladšími.

(3) Neopírá-li se výrok o vině odsouzeného u zločinů, na něž je uložen trest smrti, alespoň o pět hlasů anebo dospěl-li soud k názoru, že pro zjištěné polehčující okolnosti by trest smrti byl nepřiměřeně přísný, může soud uložit trest těžkého žaláře od dvaceti let až na doživotí, a za předpokladů uvedených v § 16, odst. 2 retribučního dekretu užít ustanovení v něm obsažených.

(4) Na to budiž rozsudek ihned vyhlášen ve veřejném zasedání soudu.

§ 14.

o průběhu hlavního přelíčení se sepíše zápis podle předpisů o řádném řízení. Tento zápis podepíší všichni členové soudu a zapisovatel.

§ 15.

Proti rozsudku Národního soudu není opravných prostředků.

§ 16.

(1) Žádost o milost kýmkoliv podaná nemá odkladného účinku.

(2) Trest smrti se vykoná zpravidla do dvou hodin po vyhlášení rozsudku. Na výslovnou prosbu odsouzeného možno lhůtu prodloužit o další hodinu. Konalo-li se řízení v nepřítomnosti obžalovaného, provede se rozsudek smrti do 24 hodin po dopadení odsouzeného.

(3) Národní soud může rozhodnout, aby se trest smrti vykonal veřejně. učiní tak zejména, když surový způsob, jímž byl zločin spáchán, nebo jeho postavení veřejného výkonu rozsudku si žádá. V tomto případě může soud, aby se veřejnost výkonu trestu zajistila, lhůtu dvou hodin prodloužit, ne však na více než na 24 hodiny.

§ 17.

Ustanovení zákona o ukládání trestu smrti a doživotních trestech č. 91/1934 Sb. neplatí při odsouzení podle tohoto dekretu.

§ 18.

Účinnost tohoto dekretu se stanoví ode dne vyhlášení na dobu jednoho roku, leč by jej příslušné zákonodárné instituce změnily či doplnily, anebo dobu jeho účinnosti zkrátily či prodloužily.

§ 19.

Provedením tohoto dekretu se pověřují všichni členové vlády.

Dr. Beneš v. r., Fierlinger v. r., David v. r., Laušman v. r., Gottwald v. r., Ďuriš v. r., Široký v. r., Dr. Pietor v. r., Dr. Šrámek v. r., gen. Hasal v. r., Ursíny v. r., Hála v. r., gen. Svoboda v. r., Dr. Šoltész v. r., Dr. Ripka v. r., Dr. Procházka v. r., Nosek v. r., Majer v. r., Dr. Šrobár v. r., Dr. Clementis v. r.,, tiež za ministra Masaryka, Dr. Stránský v. r., gen. Dr. Ferjenčík v. r., Kopecký v. r., Lichner v. r.

Dekret presidenta republiky ze dne 27. října 1945

o trestání některých provinění proti národní cti

138/1945 Sb., změny: 123/1946 Sb., 246/1946 Sb.

K návrhu vlády ustanovuji:

§ 1

(1) Kdo v době zvýšeného ohrožení republiky (§ 18 dekretu prezidenta republiky ze dne 19. června 1945, č. 16 Sb., o potrestání nacistických zločinců, zrádců a jejich pomahačů a o mimořádných lidových soudech) nepřístojným chováním, urážejícím národní cítění českého nebo slovenského lidu, vzbudil veřejné pohoršení, bude potrestán - nejde-li o čin soudně trestný - okresním národním výborem vězením do jednoho roku nebo pokutou do 1,000 000 Kčs nebo veřejným pokáráním nebo dvěma nebo všemi těmito tresty.

(2) Byla-li uložena pokuta, buď pro případ její nedobytnosti zároveň vyměřen náhradní trest vězení podle míry zavinění do jednoho roku. Byl-li vedle pokuty uložen i trest na svobodě, nesmí trest na svobodě spolu s náhradním trestem vězení přesahovati jeden rok.

(3) Směrnice, které v této věci vydá ministr vnitra, jsou pro národní výbory závazné.

§ 2

Do trestu na svobodě se započítá doba, po kterou byl pachatel zajištěn (ústavní dekret prezidenta republiky ze dne 27. října 1945, č. 137 Sb., o zajištění osob, které byly považovány za státní nespolehlivé, v době revoluční).

§ 3

Činy trestné podle § 1 se promlčují v šesti měsících. Promlčecí lhůta počíná se dnem, kdy čin byl spáchán; u činů spáchaných před účinností tohoto dekretu pak dnem počátku jeho účinnosti. U činů, o nichž okresní národní výbor nabude vědomosti ze spisů, jež jsou v den 26. května 1946 u soudu (mimořádného lidového soudu), veřejného žalobce, správního úřadu (orgánu) a budou mu odstoupeny teprve po tomto dnu, počíná se promlčecí lhůta dnem, kdy tyto spisy dojdou příslušnému okresnímu národnímu výboru. Trestní řízení

musí však býti zahájeno před skončením účinnosti dekretu presidenta republiky ze dne 19. června 1945, č. 16 Sb., o potrestání nacistických zločinců, zrádců a jejich pomahačů a o mimořádných lidových soudech, ve znění zákonů jej doplňujících a pozměňujících.

§ 4

Tento dekret nabývá účinnosti dne vyhlášení a platí jen v zemích České a Moravskoslezské; provede jej ministr vnitra.

Dr. Beneš v. r.

Fierlinger v. r.

Nosek v. r.

Zákon ze dne 19. prosince 1946, kterým se mění ustanovení dekretu presidenta republiky o trestání některých provinění proti národní cti.

Zákon 246/1946 Sb, změna: 34/1948 Sb.

Ústavodárné Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

Čl. I

Ustanovení § 3, poslední věty dekretu presidenta republiky ze dne 27. října 1945, č. 138 Sb., o trestání některých provinění proti národní cti, ve znění zákona ze dne 16. května 1946, č. 123 Sb., se mění a zní takto:

"Trestní řízení musí však býti zahájeno před skončením účinnosti dekretu presidenta republiky ze dne 19. června 1945, č. 16 Sb., o potrestání nacistických zločinců, zrádců a jejich pomahačů a o mimořádných lidových soudech, ve znění zákonů jej doplňujících a pozměňujících."

Čl. II

Přijmouti a zastávati funkci člena komise okresního národního výboru, vykonávající trestní pravomoc (trestní komise nalézací), je občanskou povinností. Poruší-li člen trestní komise nalézací bez závažných důvodů tuto povinnost, zejména tím, že se bez dostatečné omluvy

nedostaví k řízení, ač byl řádně obeslán, anebo se bez souhlasu předsedy komise před skončením řízení vzdálí, uloží mu předseda okresního národního výboru jako pořádkový trest pokutu do 5.000 Kčs nebo vězení do pěti dnů a podle okolnosti též náhradu útrat zmařeného řízení. Proti tomuto nálezu může se postižený do 15 dnů odvolati k zemskému národnímu výboru.

Čl. III

(1) V trestním řízení, zahájeném okresním národním výborem pro čin trestný podle § 1 dekretu č. 138/1945 Sb. a v den 4. května 1947 v první stolici neskončeném, pokračuje k návrhu veřejného žalobce okresní soud, vykonávající soudní moc ve věcech trestních, podle předpisů hlavy XXVI trestního řádu a předpisů ustanovení této hlavy doplňujících. Při tom užije hmotně-právních ustanovení dekretu č. 138/1945 Sb. V trestním řízení, které v den 1. dubna 1948 nebylo pravomocně skončeno, pokračuje příslušný okresní národní výbor. Tento okresní národní výbor může učiniti opatření podle § 1, odst. 1 také v případech, kdy soudní trestní řízení prováděné podle věty první skončilo rozsudkem osvobozujícím nebo bylo zastaveno.

(2) Řízení se považuje za zahájené doručením obsílky obviněnému; je-li jeho pobyt neznám, možno ji doručiti ediktem.

(3) Odsouzení pro tyto správní přestupky se nezapisuje do rejstříku trestů.

(4) Trest veřejného pokárání se vykonává tím, že pravoplatný rozsudek, kterým byl trest uložen, se veřejně vyvěsí v obci bydliště odsouzeného, po případě v obci, kde byl čin spáchán.

Čl. IV

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení. Zákon platí jen v zemích České a Moravskoslezské; provedou jej ministr vnitra a ministr spravedlnosti.

Dr. Beneš v. r.

Gottwald v. r.

Nosek v. r.

Dr. Drtina v. r.

**Vládní usnesení ze dne 18. června 1948
o amnestii ve správních věcech trestních
(č. 1180/1948 Ú.l.)**

U příležitosti volby presidenta republiky, provedené Národním shromážděním dne 14. června 1948, usnesla se vláda republiky Československé, užívajíc práva daného jí ústavou, ve schůzi konané dne 18. června 1948, takto:

Čl. I.

(1) S výjimkou správních přestupků podle dekretu presidenta republiky ze dne 27. října 1945, č. 138 Sb., o trestání některých provinění proti národní cti, ve znění předpisů jej doplňujících nebo pozměňujících. Jakož i správních přestupků podle zákona ze dne 13. února 1947, č. 15 Sb., o stíhání černého obchodu a podobných pletich, nezavede se trestní řízení správní pro správní přestupky spáchané v době od 6. května 1945 do 14. června 1948, a bylo-li takové řízení zavedeno a dosud pravomocně neskončeno, zastaví se, nebyl-li na správní přestupek již uložen v I. stolici trest na svobodě delší jednoho roku a pokuta ve výši nad 100. 000 Kč, nebo některý z těchto trestů.

(2) Promíjejí se tresty na svobodě, náhradní tresty na svobodě, pokuty a ostatní tresty, jež byly pravomocně uloženy pro přestupky uvedené v odstavci 1, nebyly-li dosud vykonány, pokud nepřekračují hranici v odstavci 1 uvedenou. Byl-li trest částečně vykonán, promíjí se pouze dosud nevykonaný zbytek trestu.

(3) Správní tresty, které byly pravomocně uloženy pro přestupky podle dekretu č. 138/1945 Sb., ve znění předpisů jej doplňujících nebo pozměňujících, avšak dosud nebyly vykonány, anebo které teprve budou uloženy, se nevykonají, pokud nepřekračují hranici uvedenou v odstavci 1 uvedenou.

Čl. II.

Ustanovení čl. I. se vztahují i na československé státní občany, kteří překročivše ilegálně hranice Československé republiky se dosud zdržují v cizině, vrátí-li se nejpozději do 3 měsíců ode dne tohoto usnesení zpět na území Československé republiky.

Čl. III.

Správními přestupky se v toto usnesení rozumějí přestupky, k jichž stíhání a trestání jsou příslušny národní výbory (na Slovensku policejní trestní soudy) nebo jakékoli jiné orgány veřejné správy, s výjimkou orgánů správy finanční.

Čl. IV.

Toto usnesení se nevztahuje na osoby německé národnosti.

Čl. V.

Toto usnesení provede ministr vnitra v dohodě se zúčastněnými členy vlády.

Příloha č. 5

Seznam předsedů TNK Broumov:

- 1) Jaroslav Kuřátko
- 2) Miroslav Jelínek

Příloha č. 6

Seznam členů TNK Broumov:

- 1) Bohumil Hvězda
- 2) Oldřich Růžek
- 3) Miroslav Jelínek
- 4) Stanislav Frydrych
- 5) František Hernych
- 6) Josef Valter
- 7) Antonín Krtička
- 8) Antonie Vítová (zapisovatelka)

Příloha č. 7

Kříž smíření na Bukové hoře u Teplic nad Metují

Příloha č. 8

Langer-Schrollova vila (sídlo TNK Broumov) – dnešní sídlo broumovské polikliniky

Příloha č. 9

Seznam obcí patřících do politického okresu Broumov:

Soudní okres Broumov: Bohdašín, Božanov, Březová, Broumov, Hejtmánkovice, Heřmánkovice, Hony, Hynčice, Janovice, Jetřichov, Křinice, Martínkovice, Meziměstí, Otovice, Rožmitál, Ruprechtice, Šonov, Verněřovice, Velká Ves, Vižňov

Soudní okres Police nad Metují: Bělý, Bezděkov n.M., Bukovice, Nízký Dřevíč, Velký Dřevíč, Suchý Důl, Hlavňov, Lhota u Police n. M., Machov, Maršov n.M., Česká Metuje, Pěkov, Petrovice, Police nad Metují, Radechov, Slanný, Nízká Srbská, Vysoká Srbská, Žabokřky, Žďár

Soudní okres Teplice nad Metují: Dolní Adršpach, Horní Adršpach, Bystré, Dědov, Horní Dřevíč, Hodkovice, Chlívce, Janovice, Javor, Jívka, Lachov, Libná, Německá Metuje, Skalka, Stárkov, Studnice, Dolní Teplice, Horní Teplice, Teplice nad Metují, Dolní Verněřovice, Horní Verněřovice, Zdoňov

Příloha č. 10

Seznam obžalovaných osob před TNK Broumov 1945 - 1947									
Číslo	Jméno	Datum narození	Národnost	Provinění	Datum rozsudku	Rozsudek	Odvolání ANO/NE	Číslo kartonu	Povolání obžalovaného
1	Barnetová Eva	13.1.1901	N	přihlášení se k německé národnosti	13.5.1946	TNK neřešila	-	797	úřednice u ČSD
2	Becková Marie	22.7.1909	Č	přihlášení se k německé národnosti	2.5.1947	řízení zastaveno	-	797	krmička
3	Beneš František	7.1.1908	Č	udavačství	?	postoupeno Ok. Soudu v Polici nad Metují	-	797	společník firmy Beneš a Král
4	Beranová Ludmila	30.4.1912	Č	milostný styk s Němcem	?	trest pokuty 5 000 Kčs a veřejné pokárání	ANO - uznáno	797	učitelka
5	Berka Hynek		Č	člen VOS	11.4.1947	řízení zastaveno	-	797	kolář
6	Birke Antonín	4.7.1897	Č	styky s Němci	2.4.1947	trest veřejného pokárání	NE	799	neuvedeno
7	Birková Růžena	21.6.1920	Č	přihlášení se k německé národnosti	21.11.1946	řízení zastaveno	-	797	v domácnosti
8	Bittnar Bohumír	18.12.1911	Č	přívrženec nacismu	11.5.1946	trest vězení 1 měsíc a veřejné pokárání	NE	797	dělník
9	Bittnar Heřman	25.8.1891	Č	schvalování okupace	8.7.1946	řízení zastaveno	-	797	neuvedeno
10	Bittner Jan	25.12.1892	Č	člen ČSV	?	řízení zastaveno	-	797	ruční tkadlec
11	Bittnerová Jiřina	29.1.1924	Č	přihlášení se k německé národnosti	4.5.1947	řízení zastaveno	-	797	dámská krejčová
12	Bohadlo František	26.8.1906	Č	schvalování nac. režimu, člen Vlajky	21.3.1947	řízení zastaveno	-	797	cukrář a obecný hajný
13	Bohadlová Kristina	29.4.1908	Č	přihlášení se k německé národnosti	18.11.1946	řízení zastaveno	-	797	v domácnosti
14	Borna František	3.10.1875	Č	člen ČSV	17.4.1946	řízení zastaveno	-	797	tkadlec

Seznam obžalovaných osob před TNK Broumov 1945 - 1947

Číslo	Jméno	Datum narození	Národnost	Provinění	Datum rozsudku	Rozsudek	Odvolání ANO/NE	Číslo kartonu	Povolání obžalovaného
15	Borna Jaroslav	10.11.1893	Č	spolupráce při náboru do ČSV	16.5.1946	řízení zastaveno	-	797	obuvnický mistr
16	Brož Jaroslav	29.5.1905	Č	přihlášení se k německé národnosti, člen Vlajky	11.4.1946	řízení zastaveno	-	797	mlynář
17	Brych Karel	21.2.1901	Č	milostný styk s Němkou	?	řízení zastaveno	-	797	dělník na pile
18	Cejzlar Josef	4.10.1903	Č	udavačství, člen Vlajky	9.12.1946	MLS Hradec Králové	-	797	pokrývač
19	Cejzlarová Anna	?	Č	udavačství	9.12.1946	MLS Hradec Králové	-	797	v domácnosti
20	Ceral Rudolf	15.4.1904	Č	udavačství	22.6.1946	řízení zastaveno	-	797	rolník
21	Cír Václav	20.1.1897	Č	člen ČSV	17.4.1946	řízení zastaveno	-	797	invalida
22	Čapek Antonín	8.3.1888	Č	schvalování okupačního režimu	5.9.1946	řízení zastaveno	-	797	ředitel městské školy v Polici n. M.
23	Červený Václav	1.9. 1896	Č	člen něm. četnictva	4.5.1947	MLS Hradec Králové	-	797	brusič skla
24	Červinka František	29.8.1897	Č	styky s Němci	23.4.1947	řízení zastaveno	-	797	spolumajitel firmy A. Škop
25	Červinka Jan	21.5.1913	Č	protičeské smýšlení	12.10.1946	MLS Hradec Králové	-	797	zemědělec
26	Doležal František	15.1.1904	Č	styky s Němci, prodej mouky Němcům	29.5.1946	řízení zastaveno	-	798	mlynář
27	Doležal Karel	9.4.1919	Č	přihlášení se k německé národnosti	20.11.1946	řízení zastaveno	-	798	dělník
28	Domáňová Markéta	23.1.1894	Č	přihlášení se k německé národnosti	5.2.1947	postoupeno Okr. Soudu v Broumově	-	798	v domácnosti

Seznam obžalovaných osob před TNK Broumov 1945 - 1947

Číslo	Jméno	Datum narození	Národnost	Provinění	Datum rozsudku	Rozsudek	Odvolání ANO/NE	Číslo kartonu	Povolání obžalovaného
29	Dostál Cyril	26.8.1874	Č	člen ČSV	17.4.1946	řízení zastaveno	-	798	soukromník
30	Drechsel Augustin	?	Č	člen VOS	11.4.1947	řízení zastaveno	-	798	rolník
31	Drejsl Jan	7.4.1892	Č	člen ČSV	8.5.1946	řízení zastaveno	-	798	výpomocný dělník
32	Dubišar Alois	14.12.1883	Č	přihlášení se k německé národnosti	30.9.1946	řízení zastaveno	-	798	tovární dělník
33	Dudek Josef	13.4.1912	Č	styky s Němci	11.4.1947	řízení zastaveno	-	798	soukromý úředník
34	Erbenová Marie	26.5.1916	Č	přihlášení se k německé národnosti	?	postoupeno okr. Soudu v Broumově	-	798	posluhovačka
35	Fiedler Antonín	25.6.1913	N	přihlášení se k německé národnosti	11.4.1947	TNK neřešila	-	798	horník
36	Fiedler František	24.5.1902	N	přihlášení se k německé národnosti	11.4.1947	TNK neřešila	-	798	horník
37	Fiedler Hugo	29.12.1900	N	přihlášení se k německé národnosti	11.4.1947	TNK neřešila	-	798	horník a rolník
38	Flousková Marie	3.12.1900	Č	přihlášení se k německé národnosti	18.6.1946	řízení zastaveno	-	798	neuvedeno
39	Foglar Jaromír	13.3.1914	Č	obchodování "na černo"	?	trest vězení na 2 měsíce - AMNESTIE	ANO - neuznáno	798	kominík
40	Foglar Josef	31.5.1873	Č	člen ČSV	8.5.1946	řízení zastaveno	-	798	chalupník
41	Foglar Václav	31.1.1886	Č	člen ČSV	17.4.1946	řízení zastaveno	-	798	vrchní četnický strážmistr
42	Forman Ferdinand	10.10.1904	Č	práce v Německu, vychvalování Německa	8.7.1946	řízení zastaveno	-	798	zednický mistr

Seznam obžalovaných osob před TNK Broumov 1945 - 1947

Číslo	Jméno	Datum narození	Národnost	Provinění	Datum rozsudku	Rozsudek	Odvolání ANO/NE	Číslo kartonu	Povolání obžalovaného
43	Francová Anna	8.7.1907	Č	přihlášení se k německé národnosti	2.5.1947	trest vězení 5 měsíců	ANO - neuznáno	798	neuvedeno
44	Friedová Amálie	17.6.1902	Č	udavačství	16.10.1946	trest vězení na 1 měsíc a pokuta 20 000 Kč	NE	798	v domácnosti
45	Genert František	5.12. 1890	Č	milostný styk s Němkou	10.7.1946	řízení zastaveno	-	800	neuvedeno
46	Gennert Adolf	5.12.1890	Č	člen VOS	11.4.1947	řízení zastaveno	-	800	trafikant
47	Goldmannová Renate	15.2.1912	N	styk s Němci	21.4.1947	TNK neřešila	-	800	v domácnosti
48	Gratz Adolf	7.2.1906	N	přihlášení se k německé národnosti	?	TNK neřešila	-	800	rolník
49	Grätz Gustav	8.8.1887	Č	člen NOF		řízení zastaveno	-	800	rolník
50	Halviger Josef	26.6.1898	Č	protičeské smýšlení	13.5.1946	řízení zastaveno	-	799	četnický strážmistr
51	Hamouz Antonín	19.7.1902	?	udavačství	?	?	-	799	neuvedeno
52	Hamplová Růžena	19.2.1915	Č	přihlášení se k německé národnosti	30.4.1947	řízení zastaveno	-	799	učitelka na obecné škole
53	Hanousek Vladislav	8.12.1891	Č	udavačství - udání utečené z konc. tábora	7.4.1947	řízení zastaveno	-	799	štábní strážmistr SNB
54	Hanuš František	6.10.1888	Č	styky s Němci	14.1.1947	trest veřejného pokárání	NE	799	dělník na odpočinku
55	Hartman Robert	9.7.1895	Č	přihlášení se k německé národnosti	7.2.1947	řízení zastaveno	-	799	tkalcovský mistr
56	Hejnyš Josef	?	Č	člen VOS	11.4.1947	řízení zastaveno	-	799	tovární dělník

Seznam obžalovaných osob před TNK Broumov 1945 - 1947

Číslo	Jméno	Datum narození	Národnost	Provinění	Datum rozsudku	Rozsudek	Odvolání ANO/NE	Číslo kartonu	Povolání obžalovaného
57	Hepnerová Brigita	9.5.1916	Č	přihlášení se k německé národnosti, členka NSDAP	7.10.1946	řízení zastaveno	-	799	žehlířka
58	Hermon Josef	26.6.1926	Č	milostný styk s Němkou	?	?	-	799	pilníkář
59	Herzogová Růžena	6.7.1924	Č	přihlášení se k německé národnosti	20.11.1946	trest veřejného pokárání	NE	799	tovární dělnice
60	Hlavatý Jaroslav	22.3.1917	Č	přihlášení se k německé národnosti	?	postoupeno Ok. Soudu v Broumově	-	799	šofér
61	Hofman František	12.8.1906	Č	přihlášení se k německé národnosti	11.4.1947	řízení zastaveno	-	799	účetní
62	Hofmanová Marie	30.12.1890	Č	přihlášení se k německé národnosti	?	?	-	799	neuvedeno
63	Holušová Elfrída	17.1.1909	N	přihlášení se k německé národnosti	?	TNK neřešila	-	799	neuvedeno
64	Horák Otakar	18.6.1910	Č	přihlášení se k německé národnosti	?	?	-	799	zubní technik
65	Horáková Božena	7.8.1908	Č	kolaborace	?	MLS Hradec Králové	-	799	dělnice
66	Hradecký Kamil	?	Č	kolaborace	?	?	-	799	úředník
67	Hubáčková Marie	21.10.1899	Č	kolaborace	?	?	-	799	neuvedeno
68	Hubálek Antonín ml.	5.5.1923	Č	protistátní činnost	?	?	-	799	kuchař a pekař
69	Hubálek Antonín st.	15.5.1891	Č	protistátní činnost	9.3.1946	trest vězení 1 měsíc	NE	799	kuchař
70	Hubka Josef	?	Č	člen VOS	11.4.1947	řízení zastaveno	-	799	majitel tkalcovny

Seznam obžalovaných osob před TNK Broumov 1945 - 1947

Číslo	Jméno	Datum narození	Národnost	Provinění	Datum rozsudku	Rozsudek	Odvolání ANO/NE	Číslo kartonu	Povolání obžalovaného
71	Hubka Václav	12.9.1901	Č	?			-	799	zahradník
72	Hubková Julie	23.3.1893	Č	styky s Němci	23.4.1947	řízení zastaveno	-	797	v domácnosti
73	Hurdálek Vilém	26.5.1891	Č	vychvalování Němců	27.5.1946	trest vězení 1 měsíc	NE	799	dělník
74	Hurdálková Anna	31.7.1893	Č	vychvalování Němců	27.5.1946	trest veřejného pokárání	NE	799	v domácnosti
75	Chaloupka František	3.5.1887	Č	člen NOF	19.11.1946	řízení zastaveno	-	800	inspektor pojišťovny
76	Jadrná Zdenka	?	Č	?	?	?	-	800	
77	Jelínek Augustin	10.3.1879	Č	člen ČSV	18.4.1946	řízení zastaveno	-	800	trafikant
78	Jiříčka Vít	24.4.1894	Č	vyhrožování Gestapem	1.2.1946	trest pokuty 5000 Ksč a veřejné pokárání	NE	800	správce u firmy Čercych
79	John Roman	24.2.1882	Č	schvalování nac. režimu	3.4.1946	řízení zastaveno	-	800	řezník
80	Kaufman Robert	26.10.1885	Č	udavačství	?	?	-	800	rolník
81	Klár František	11.8.1914	Č	výroba válečných součástek ve firmě A. Škop	21.9.1946	trest pokuty 5000 Kč	NE	800	vedoucí provozu u f. Kovopol
82	Klemt František	13.11.1881	Č	přihlášení se k německé národnosti	3.9.1946	řízení zastaveno - zemřel	-	801	odborný učitel
83	Klemtová Josefa	6.3.1881	Č	přihlášení se k německé národnosti	27.11.1946	řízení zastaveno	-	800	neuvedeno
84	Kleprlíková Jaroslava	12.3.1923	Č	styk s Němcem	21.4.1947	trest veřejného pokárání	NE	800	v domácnosti

Seznam obžalovaných osob před TNK Broumov 1945 - 1947

Číslo	Jméno	Datum narození	Národnost	Provinění	Datum rozsudku	Rozsudek	Odvolání ANO/NE	Číslo kartonu	Povolání obžalovaného
85	Kleprlíková Věra	28.4.1921	Č	udavačství	3.2.1947	řízení zastaveno	-	800	v domácnosti
86	Klimeš František	26.12.1919	Č	styk s Němkou	?	?	-	800	strojní zámečnick
87	Klimeš Josef	20.10.1897	Č	styk s Němkou, udavačství	?	trest vezení 5 dnů a náklady na trestní řízení	NE	801	tovární dělník
88	Kocián Antonín	4.12.1906	Č	přihlášení se k německé národnosti	7.4.1947	řízení zastaveno	-	801	obchodník
89	Kociánová Eliška	18.11.1907	Č	přihlášení se k německé národnosti	7.4.1947	řízení zastaveno	-	801	v domácnosti
90	Kohl Václav	7.8.1870	Č	člen ČSV	17.4.1946	řízení zastaveno	-	801	soukromník a důchodce
91	Kollert Cyril	29.5.1888	Č	člen ČSV	8.5.1946	řízení zastaveno	-	801	tovární dělník
92	Kollert Josef	16.8.1918	Č	styk s Němkou	21.4.1947	řízení zastaveno	-	801	neuvedeno
93	Komárková Marta	29.7.1915	Č	přihlášení se k německé národnosti	17.9.1946	řízení zastaveno	-	801	neuvedeno
94	Končická Hedvika	10.12.1904	Č	přihlášení se k německé národnosti	27.4.1947	řízení zastaveno	-	801	dělnice v továrně
95	Končický Jiří	6.9.1902	Č	přihlášení se k německé národnosti	1.11.1946	trest veřejného pokárání	NE	801	slévač
96	Konrád Jaroslav	15.1.1909	Č	člen NOF	11.5.1946	řízení zastaveno	-	801	hostinský a rolník
97	Konrát Josef	25. 8. 1899	Č	obsluhování Němců	14.5.1946	řízení zastaveno	-	801	pomocný dělník
98	Kopřiva František	?	?	člen VOS	14.4.1947	řízení zastaveno	-	801	odborný učitel

Seznam obžalovaných osob před TNK Broumov 1945 - 1947

Číslo	Jméno	Datum narození	Národnost	Provinění	Datum rozsudku	Rozsudek	Odvolání ANO/NE	Číslo kartonu	Povolání obžalovaného
99	Král František	6.2.1913	Č	práce v Německu, vychvalování Německa	?	?	-	801	rolník
100	Krapáč Benjamin	28.5.1910	Č	styk s Němkou	2.5.1947	trest vězení 1 měsíc, veřejné pokárání	ANO - uznáno	801	respicient fin. stráže
101	Krejsar Josef	1.11.1922	Č	styk s Němkou	7.11.1946	trest vězení 1 měsíc, veřejné pokárání	NE	801	kadeřník
102	Krestová Vlasta	19.10.1919	Č	členka Kuratoria pro výchovu mládeže	27.11.1946	řízení zastaveno	-	801	učitelka
103	Kriegelová Antonie	24.12.1899	Č	přihlášení se k německé národnosti	19.11.1946	řízení zastaveno	-	801	v domácnosti
104	Krtička Bohumil	?	Č	člen VOS	11.4.1947	řízení zastaveno	-	801	tkalcovský mistr
105	Krtička Josef	25.5.1895	Č	člen ČSV	8.7.1946	řízení zastaveno	-	801	obchodník a rolník
106	Krtičková Matylda	2.10.1878	Č	přihlášení se k německé národnosti	18.11.1946	řízení zastaveno	-	801	v domácnosti
107	Kříž Rudolf	9.4.1899	Č	člen NOF	7.4.1947	řízení zastaveno	-	801	dělník
108	Kubeček Roman	13.5.1899	Č	vyhrožování gestapem	2.5.1947	trest veřejného pokárání	NE	801	zemědělský zahradník
109	Kubečková Adéla	15.11.1909	Č	přihlášení se k německé národnosti	3.5.1947	trest veřejného pokárání	NE	801	tkadlena
110	Kubetschek Rudolf	16.1.1913	Č	přihlášení se k německé národnosti	3.5.1947	trest veřejného pokárání	NE	801	tkadlec
111	Kubíková Anna	20.5.1922	Č	přihlášení se k německé národnosti	3.4.1946	řízení zastaveno	-	801	služebná
112	Kubín Augustin	3.10.1875	Č	přihlášení se k německé národnosti	3.4.1946	?	-	801	rolník na odpočinku

Seznam obžalovaných osob před TNK Broumov 1945 - 1947

Číslo	Jméno	Datum narození	Národnost	Provinění	Datum rozsudku	Rozsudek	Odvolání ANO/NE	Číslo kartonu	Povolání obžalovaného
113	Kubínová Anežka	18.3.1880	Č	přihlášení se k německé národnosti	?	?	-	801	v domácnosti
114	Kučerová Lenka	16.11 1898	Č	styk s Němcem	?	?	-	801	neuvedeno
115	Kudrnáč Josef	19.3.1908	Č	člen Werkschutzu	28.11.1946	řízení zastaveno	-	801	horník
116	Kulhánek Jaroslav	7.5.1880	Č	přihlášení se k německé národnosti	?	?	-	801	dělník
117	Kulich Vendelín	8.5.1883	Č	styky s Němci	6.6.1946	řízení zastaveno	-	801	řezník
118	Láska Josef	9.10.1909	Č	protičeské smýšlení	7.2.1947	trest pokuty 5000 Ksč a veřejné pokárání	ANO - uznáno na základě amnestie	802	advokát
119	Leder František	16.8.1906	Č	ponižování Čecha, člen Werkschutzu	19.6.1946	trest vězení 6 měsíců a veřejné pokárání	ANO - uznáno	802	přisukovač
120	Linhart Jaroslav	?	Č	člen VOS	11.4.1947	řízení zastaveno	-	801	neuvedeno
121	Linhart Josef	3.8.1906	Č	spolupráce s německými orgány	17.4.1947	postoupeno okr. Soudu v Polici nad Metují	-	802	textilní obchodník
122	Liskovský Jaroslav	4.8.1899	Č	?	?	?	-	802	horník
123	Lískovský Josef	3.4.1896	Č	přihlášení se k německé národnosti	17.4.1947	trest veřejného pokárání	ANO - uznáno	802	horník
124	Lynevičová Bohdana	?	Č	?	?	?	-	802	neuvedeno
125	Macháčková Věra	21.10.1899	Č	styk s Němci	26.6.1946	trest vězení 1 měsíc a veřejné pokárání	ANO - uznáno na základě amnestie	802	v domácnosti

Seznam obžalovaných osob před TNK Broumov 1945 - 1947

Číslo	Jméno	Datum narození	Národnost	Provinění	Datum rozsudku	Rozsudek	Odvolání ANO/NE	Číslo kartonu	Povolání obžalovaného
126	Machula Josef	26.2.1906	Č	styky s Němci	19.11.1946	řízení zastaveno	-	802	odborný učitel
127	Maiková Herta	25.12.1925	N	styk s Němcem		TNK neřešila	-		neuvedeno
128	Malec Karel	23.8.1905	Č	?	3.5.1947	MLS Hradec Králové	-	802	neuvedeno
129	Mantl František	13.4.1913	Č	vydával se za Němce	29.4.1946	řízení zastaveno	-	802	neuvedeno
130	Marek Jan	28.4.1901	Č	styky s Němci	15.5.1946	řízení zastaveno	-	802	vrchní inspektor pojišťovny banky Slavie
131	Martinec Jan	30.12.1872	Č	člen ČSV	17.4.1946	řízení zastaveno	-	802	výměnkář
132	Martínek Jaroslav	24.11.1911	Č	?	?	MLS Hradec Králové	-	802	národní správce v Ruprechticích
133	Matouš Josef	6.5.1907	Č	dobrovolná práce v Německu	11.4.1947	řízení zastaveno	-	802	výrobce textilního zboží
134	Matyásek Oldřich	?	Č	člen VOS	11.4.1947	řízení zastaveno	-	802	galvanizér
135	Matzka Josef	17.6.1905	Č	přihlášení se k německé národnosti	27.11.1946	řízení zastaveno	-	802	strojní topič
136	Meissner Benedikt	9.3.1892	Č	člen ČSV	11.4.1947	postoupeno okr. Soudu v Polici nad Metují	-	803	rolník
137	Městka Alois	?	Č	člen VOS	11.4.1947	řízení zastaveno	-	803	učitel
138	Miller Bohumil	?	Č	člen VOS	11.4.1947	řízení zastaveno	-	803	rolník
139	Mohr Hubert	8.6.1901	Č	nošení něm. vyznamenání, posílání dětí do něm. školy	?	postoupeno okr. Soudu v Broumově	-	803	neuvedeno

Seznam obžalovaných osob před TNK Broumov 1945 - 1947

Číslo	Jméno	Datum narození	Národnost	Provinění	Datum rozsudku	Rozsudek	Odvolání ANO/NE	Číslo kartonu	Povolání obžalovaného
140	Mrázek Josef	22.5.1914	Č	Milostný styk s Němkou	2.4.1947	trest vězení 2 měsíce a veřejné pokárání	ANO	803	tesař
141	Navrátilová Božena	20.3.1894	Č	?	?	?	-	803	řádová sestra
142	Novák Josef	1.12.1877	Č	?	23.4.1947	řízení zastaveno	-	803	dělník
143	Novák Václav	?	Č	člen VOS	11.4.1947	řízení zastaveno	-	803	úředník
144	Nývltová Květa	1.8.1922	Č	Milostný styk s Němcem	23.4.1947	řízení zastaveno	-	803	neuvedeno
145	Obršál Antonín	?	Č	člen VOS	11.4.1947	řízení zastaveno	-	803	barvíř
146	Obršál František	8.3.1898	Č	člen NOF	2.5.1947	řízení zastaveno	-	804	dělník
147	Palata Antonín	15.5.1909	Č	styky s Němci	1.10.1946	trest pokuty 10.000 Kč, veřejné pokárání	ANO - uznáno	804	rolník
148	Paleček Josef	11.5.1871	Č	přihlášení se k německé národnosti	17.4.1946	řízení zastaveno	-	804	praktický lékař
149	Pešková Růžena	20.3.1903	Č	styky s Němci	11.4.1947	řízení zastaveno	-	804	v domácnosti
150	Pfeifer Ludvík	13.1.1904	Č	přihlášení se k německé národnosti	3.12.1946	řízení zastaveno	-	804	rolník
151	Piřhová Emílie	9.3. 1896	Č	přihlášení se k německé národnosti	?	?	-	804	neuvedeno
152	Plachtová Anna	29.9.1902	Č	?	7.3.1947	řízení zastaveno	-	804	kuchařka
153	Plachtová Marie	10.6.1889	Č	vyhrožování Gestapem	23.4.1947	trest veřejného pokárání	ANO - neuznáno	804	kuchařka

Seznam obžalovaných osob před TNK Broumov 1945 - 1947

Číslo	Jméno	Datum narození	Národnost	Provinění	Datum rozsudku	Rozsudek	Odvolání ANO/NE	Číslo kartonu	Povolání obžalovaného
154	Plaschke František	20.7.1903	Č	schvalování nacismu, donášení	8.5.1946	trest vězení 2 měsíce, pokuta 10 000 Kčs	ANO - uznáno	804	správce velkostatku
155	Pluhařová Elsa	20.11.1892	Č	přihlášení se k německé národnosti	4.10.1946	řízení zastaveno	-	804	v domácnosti
156	Pohl Karel	2.5.1897	Č	kolaborace s Němci	?	postoupeno kraj. Soudu v HK	-	804	dělník
157	Pohlová Justina	?	Č	kolaborace s Němci	?	postoupeno kraj. Soudu v HK	-	804	neuvedeno
158	Posseltová Ema	19.2.1884	Č	přihlášení se k německé národnosti	3.2.1947	trest veřejného pokárání	NE	804	v domácnosti
159	Priegerová Anna	2.1.1905	Č	přihlášení se k německé národnosti	?	postoupeno okr. Soudu v Broumově	NE	804	tovární dělnice
160	Prokeš Jan	22.5.1879	Č	styky s Němci	25.10.1946	řízení zastaveno	-	804	hospodář
161	Prouza Jaroslav	13.7.1902	Č	člen Vlajky	?	trest vězení 1 rok, veřejné pokárání	NE	804	železniční úředník
162	Prouza Josef	5.11.1886	Č	styky s Němci	2.5.1947	trest pokuty 5.000 Kč	NE	804	úředník
163	Prouza Ladislav	25.10.1914	Č	vyhrožování, styky s Němci	2.5.1947	trest pokuty 5.000 Kč	NE	804	cukrářský pomocník
164	Prouzová Anežka	22.11.1889	Č	styky s Němci	2.5.1947	trest pokuty 5.000 Kč	NE	804	v domácnosti
165	Raisová Emilie	4.2.1919	Č	přihlášení se k německé národnosti	13.11.1946	řízení zastaveno	-	805	v domácnosti
166	Reiman Josef	14.1.1904	Č	?	7.4.1947	řízení zastaveno	-	805	neuvedeno
167	Richter Josef	10.2.1897	Č	styky s Němci	21.4.1947	trest veřejného pokárání	NE	805	majitel účetní kanceláře

Seznam obžalovaných osob před TNK Broumov 1945 - 1947

Číslo	Jméno	Datum narození	Národnost	Provinění	Datum rozsudku	Rozsudek	Odvolání ANO/NE	Číslo kartonu	Povolání obžalovaného
168	Richter Zdeněk	4.8.1926	Č	styky s Němci	2.4.1947	trest veřejného pokárání	ANO - uznáno	805	artista
169	Richterová Růžena	16.1.1947	Č	styky s Němci	21.4.1947	trest veřejného pokárání	NE	805	neuvedeno
170	Rosenberg Karel	23.8.1891	Č	člen ČSV	18.4.1946	řízení zastaveno	-	808	tovární dělník
171	Rücker Arnošt	?	Č	člen VOS	11.4.1947	řízení zastaveno	-	805	obchodník
172	Rückerová Anna	29.6.1906	Č	přihlášení se k německé národnosti	27.11.1946	řízení zastaveno	-	805	tkadlena
173	Rudolfová Marie	9.2.1909	Č	?	?	?	-	805	tovární dělnice
174	Ruider František	7.1.1903	Č	styky s Němci	19.11.1946	řízení zastaveno	-	802	ředitel obecné a měšťanské školy
175	Rychlá Marie	1.12.1913	Č	členství v NSDAP a NSV	8.5.1946	trest pokuty 5.000 Kčs a veřejné pokárání	NE	805	v domácnosti
176	Ryšánek Jaroslav	24.4.1880	Č	přihlášení se k německé národnosti	?	postoupeno ok. Soudu v Broumově	-	806	naddůlní
177	Řehák Alois	28.3.1898	Č	člen NSDAP	4.10.1946	řízení zastaveno	-	806	truhlářský mistr
178	Řezníček Antonín	21.2.1917	Č	předseda Kuratoria pro výchovu mládeže	17.1.1947	řízení zastaveno	-	806	odborný učitel
179	Seidl Josef	24.12.1897	Č	člen ČSV	10.7.1946	řízení zastaveno	-	806	rolník
180	Seidlová Božena	29.6.1906	Č	přihlášení se k německé národnosti	?	?	-	806	neuvedeno
181	Schmid Josef	20.4.1909	Č	člen Spolku pro spolupráci s Němci	2.5.1947	řízení zastaveno	-	806	odborný učitel

Seznam obžalovaných osob před TNK Broumov 1945 - 1947

Číslo	Jméno	Datum narození	Národnost	Provinění	Datum rozsudku	Rozsudek	Odvolání ANO/NE	Číslo kartonu	Povolání obžalovaného
182	Schmidtová Jana	27.9.1881	Č	přihlášení se k německé národnosti	?	?	-	806	kuchařka
183	Scholz Václav	15.12.1912	Č	přihlášení se k německé národnosti	18.11.1946	řízení zastaveno	-	806	zemědělec
184	Skořepa Stanislav	12.1.1907	Č	styky s Němci	8.7.1946	řízení zastaveno	-	806	hostinský
185	Skřivan Jaroslav	29.7.1927	Č	Milostný styk s Němkou	25.3.1947	postoupeno ok. Soudu v Broumově	-	806	rolník
186	Stierandová Marie	12.6.1925	Č	styky s Němci, přihlášení se k německé národnosti	8.4.1947	řízení zastaveno	-	806	tkadlena
187	Středa Jiří	?	Č	člen VOS	14.4.1947	řízení zastaveno	-	806	úředník
188	Šesták Emanuel	8.8.1885	Č	kolaborace	26.6.1946	řízení zastaveno	-	808	pokladník hospodářského družstva
189	Šolc Robert	8.3.1902	Č	přihlášení se k německé národnosti	23.4.1947	řízení zastaveno	-	808	rolník
190	Šolc Václav	3.7.1887	Č	přihlášení se k německé národnosti	11.4.1947	řízení zastaveno	-	808	truhlářský mistr
191	Šrám František	23.9.1906	Č	člen SS	?	?	-	808	skladník
192	Šroll Alois	27.11.1912	Č	?	2.5.1947	trest pokuty 20.000 Kč a veřejné pokárání	ANO - uznáno	808	průmyslový podnikatel
193	Šrůtek Roman	21.11.1874	Č	člen ČSV	18.4.1946	řízení zastaveno	-	808	soukromník
194	Štěpán Josef	3.3.1925	Č	Milostný styk s Němkou	2.4.1947	trest vězení 1 měsíc a veřejné pokárání	NE	808	rolník
195	Štirandová Anežka	17.6.1902	Č	členka NSV	8.4.1947	řízení zastaveno	-	808	zemědělská dělnice

Seznam obžalovaných osob před TNK Broumov 1945 - 1947

Číslo	Jméno	Datum narození	Národnost	Provinění	Datum rozsudku	Rozsudek	Odvolání ANO/NE	Číslo kartonu	Povolání obžalovaného
196	Šulc Stanislav	7.5.1900	Č	přestupek o zatajování zásob	8.7.1946	řízení zastaveno	-	808	obchodní zástupce
197	Šváb Augustin	?	Č	sňatek s Němkou	?	?	-	808	
198	Švábová Vlasta	3.6.1900	Č	přihlášení se k německé národnosti	13.5.1946	řízení zastaveno	-	808	tovární dělnice
199	Švorčíková Marie	27.5.1904	Č	přihlášení se k německé národnosti	28.11.1946	řízení zastaveno	-	808	dělnice
200	Švorčíková Marie ml.	11.11.1927	Č	přihlášení se k německé národnosti	28.11.1946	řízení zastaveno	-	808	textilní dělnice
201	Tammer Vilém	?	Č	?	14.4.1947	řízení zastaveno	-	808	tovární dělník
202	Teichman Adolf	25.4.1893	Č	?	15.2.1947	řízení zastaveno	-	808	majitel papírnického obchodu
203	Tér Adolf	7.1.1984	Č	udavačství	18.6.1946	trest vězení 12 dnů, pokuta 5.000 Kč	NE	808	mlynář a pilař
204	Tesař Josef	14.6.1892	Č	?	14.2.1947	řízení zastaveno	-	808	přednosta železniční stanice
205	Thér Emil	22.6.1879	Č	protičeské smýšlení	2.4.1947	trest veřejného pokárání	NE	808	neuvedeno
206	Ther Ferdinand	11.2.1897	Č	člen ČSV	17.4.1946	řízení zastaveno	-	808	obecní tajemník
207	Thér František	2.4.1912	Č	člen ČSV	7.4.1947	řízení zastaveno	-	808	hostinský
208	Therová Anna	13.1.1882	Č	přihlášení se k německé národnosti	2.4.1947	trest pokuty ve výši 2.000 Kč	NE	808	v domácnosti
209	Thérová Miloslava	26.5.1913	Č	?	7.4.1947	řízení zastaveno	-	808	v domácnosti

Seznam obžalovaných osob před TNK Broumov 1945 - 1947

Číslo	Jméno	Datum narození	Národnost	Provinění	Datum rozsudku	Rozsudek	Odvolání ANO/NE	Číslo kartonu	Povolání obžalovaného
210	Ticháček František	8.6.1913	Č	Milostný styk s Němkou	2.4.1947	trest vězení 1 měsíc a veřejné pokárání	ANO - neuznáno	808	dozorce v pracovním táboře
211	Ticháček Karel	7.1.1872	Č	člen ČSV	8.5.1946	řízení zastaveno	-	808	neuvedeno
212	Ticháček Karel	14.9.1897	Č	vlastnil obraz H. Göringa, obchodoval s Němci	?	?	-	808	expedient v tkalcovství
213	Ticháček Mojmír	28.10.1921	Č	člen Gestapa	?	?	-	808	neuvedeno
214	Ticháčková Anežka	3.12.1911	Č	styky s Němci	19.11.1946	řízení zastaveno	-	808	úřednice
215	Ticháčková Drahomíra	5.11.1924	Č	styk s Gestapem	9.7.1946	řízení zastaveno	-	808	úřednice
216	Flousek Jindřich	?	Č	kolaborace	?	MLS Hradec Králové	-	808	dělník
217	Tomani František	21.7.1912	Č	styky s Němci	2.4.1947	trest vězení 1 měsíc a veřejné pokárání	NE	808	číšník
218	Tomáš Karel	11.12.1926	Č	?	?	?	-	808	tovární dělník
219	Trnková Helena	10.11.1921	PL	špionáž	?	TNK neřešila	-	808	neuvedeno
220	Tůma Otakar	16.10.1906	Č	přihlášení se k německé národnosti	7.4.1947	trest vězení 6 týdnů - ze zdravotních důvodů přeměna trestu na peněžitou pokutu	NE	808	cukrářský pomocník
221	Tůma Rudolf	?	Č	člen VOS	11.4.1947	řízení zastaveno	-	808	mědikovec
222	Turek František	15.7.1890	Č	nábor členů do ČSV	16.5.1946	řízení zastaveno	-	808	truhlářský mistr
223	Turnovský František	3.10.1914	Č	Milostný styk s Němkou	2.4.1947	řízení zastaveno	-	808	rolník

Seznam obžalovaných osob před TNK Broumov 1945 - 1947

Číslo	Jméno	Datum narození	Národnost	Provinění	Datum rozsudku	Rozsudek	Odvolání ANO/NE	Číslo kartonu	Povolání obžalovaného
224	Ullwer Josef	15.2.1914	Č	styky s Němci	24.6.1946	trest vězení 6 měsíců	ANO - uznáno	809	účetní
225	Umlauf Vilém Albert	20.1.1897	N	přihlášení se k německé národnosti, člen NSDAP	?	TNK neřešila	-	809	neuvedeno
226	Vacek Jan	22.3.1883	Č	obdržení Svatováclavské orlice	?	?	-	807	řezník
227	Václavíková Marie	9.1.1899	Č	přihlášení se k německé národnosti, styky s Němci	7.3.1947	trest pokuty 10.000 Kč a veřejné pokárání	NE	807	v domácnosti
228	Vaisar Josef	26.10.1895	Č	člen Spolku pro spolupráci s Němci	?	?	-	809	obchodník
229	Vajsar Adolf	20.5.1919	Č	přihlášení se k německé národnosti	8.7.1946	řízení zastaveno	-	809	dělník
230	Valenta Karel	1.2.1902	Č	člen ČSV	22.4.1946	trest pokuta 2.000 Kč	ANO - uznáno	809	poštovní úředník
231	Vaněk Adolf	8.11.1926	Č	přihlášení se k německé národnosti	18.11.1946	řízení zastaveno	-	809	rytec
232	Vernerová Josefa	10.2.1923	Č	přihlášení se k německé národnosti	13.11.1946	řízení zastaveno	-	809	neuvedeno
233	Vítek František	9.3.1893	Č	styky s Němci	8.5.1946	řízení zastaveno	-	809	rolník
234	Vlček Antonín	28.5.1882	Č	člen ČSV	8.5.1946	řízení zastaveno	-	809	maloročník
235	Volhejn Josef	9.9.1919	Č	protičeské smýšlení	11.4.1947	trest pokuta 5.000 Kč	NE	809	rolník
236	Volhejn Karel	?	Č	člen VOS	11.4.1947	řízení zastaveno	-	809	úředník
237	Vomáčka Josef	22.2.1919	Č	Milostný styk s Němkou	8.5.1946	trest pokuta 5.000 Kč a veřejné pokárání	NE	801	národní správce na hospodářství

Seznam obžalovaných osob před TNK Broumov 1945 - 1947

Číslo	Jméno	Datum narození	Národnost	Provinění	Datum rozsudku	Rozsudek	Odvolání ANO/NE	Číslo kartonu	Povolání obžalovaného
238	Weisser Augustin	2.5.1889	Č	člen ČSV a NOF	14.1.1947	trest veřejného pokárání	ANO - neuznáno	808	krejčí
239	Wurzel Ferdinand	?	Č	člen VOS	11.4.1947	řízení zastaveno	-	809	neuvedeno
240	Zborníková Ida	3.5.1883	Č	přihlášení se k německé národnosti	3.12.1946	řízení zastaveno	-	809	neuvedeno
241	Zemánek Alois	7.6.1884	Č	člen ČSV	8.5.1946	řízení zastaveno	-	809	neuvedeno

